

Ο ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α'.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΙΑΝ

ΤΕΥΧΟΣ ΙΘ'.

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΕΩΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΤΗ 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1880.

ΑΝΑΓΝΩΣΑΤΕ.

Προσεγγιζούσης τῆς λήξεως τοῦ Α' ἔτους, σπουδαίως δ' ἐπειγούσης τῆς ἐξοφλήσεως πάσης εἰς τὸν « Γραφικὸν Κόσμον » ὀφειλῆς, παρακαλοῦνται οἱ καθυστεροῦντες ἀξιότιμοι κ. κ. Συνδρομηταὶ ἡμῶν ὅπως ἐν καιρῷ, ἀνυπερθέτως δὲ μέχρι τῆς 31 δεκεμβρίου (τ. ἔ.), διαβιβάσωσι πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τὰς καθυστεροῦμένας συνδρομὰς. Ἰδίως δὲ παρακαλοῦνται οἱ ἐν Προύσῃ, Λαρίσῃ, Βιέννῃ, Βουκουρεστίῳ καὶ Θεσσαλονίκῃ συνδρομηταὶ ὅπως ἀνυπερθέτως πληρώσωσι τὰς συνδρομὰς των ἵνα μὴ ἀναγκασθῶμεν καὶ ζητήσωμεν αὐτὰς ὀνομασί.

Η ΔΙΕΥΘΙΝΣΙΣ.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΡΩΣΣΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

ὑπὸ Δ. ΣΩΦΡΟΝΙΑΔΟΥ.

(Συνέχεια καὶ τέλος τῆς διαμαρτυρήσεως τῆς Ρουμανίας).

« Ἀρκεῖ ὅπως ἐξετάσῃ τις τὴν τοπογραφικὴν διάταξιν ὅπως πεισθῇ ὅτι ἡ ἀπώλεια τῆς Βασσαραβικῆς ὀχλῆς θὰ καθίστα δυσχερὴ καὶ ἐπαχθῇ διὰ τὴν ρουμανικὴν κυβέρνησιν τὴν ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν αὐτῆς διατήρησιν τῆς Δοβρουτσας, ἐπαρχίαν ἣν εὐρὺς ποταμὸς ἀποχωρίζει ἀπὸ τῆς

ἡγεμονίας καὶ μεθ' ἧς ἡ κεντρικὴ ἀρχὴ δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ ἔχῃ ἑτέραν συγκοινωνίαν εἰμὴ διὰ τῶν ἀδιαβάτων τελμάτων τοῦ πορρωτέρω τοῦ Καλαράσι καὶ τῆς Βραΐλας κειμένων.

« Καὶ ἂν δὲν θελήσῃ τις ν' ἀντιμετωπήσῃ εἰμὴ τὴν φάσιν ταύτην τοῦ ζητήματος καὶ ἀψηφῶν τὴν ἱστορίαν, τὸ δίκαιον καὶ τὴν γενικὴν πολιτικὴν δὲν λάβῃ ὑπ' ὄψιν εἰμὴ τὰ ὕλικά, οἰκονομικὰ καὶ διοικητικὰ τῆς χώρας συμφέροντα, — πάλιν θέλει κατανοήσῃ ὅτι ἡ ἀπώλεια τῆς ρουμανικῆς Βασσαραβίας θέλει ἔξει διὰ τὴν Ρουμανίαν λίαν ὀλεθρίας συνεπείας καὶ ὅτι ἡ ὑπ' αὐτῆς κατοχὴ τῆς Δοβρούτσας μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀριστερᾶς τοῦ ποταμοῦ ὀχθῆς θέλει ἐπιφέρει αὐτῇ περιπλοκάς, βάρη καὶ διαρκεῖς κινδύνους.

« Ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ καθεστῶτος θὰ ἐστέρει τὴν Ρουμανίαν τῶν μέσων ἐκείνων τῆς ἐνεργείας ὧν τσαύτην ἔχει ἀνάγκην ὅπως ἐπιτελέσῃ τὴν ὕλικὴν αὐτῆς ἀνάπτυξιν καὶ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολὴν ἣν ἡ Εὐρώπη ἐνεπιστεύσατο αὐτῇ.

« Ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις διὰ διέπραττε προφανῇ ἀφροσύνην καθισταμένη κυρία τῶν σταθμίων τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀναλαμβάνουσα τὴν διαφύλαξιν αὐτῶν, ἐνῷ ἀποσπῶσιν ἀπ' αὐτῆς τὴν βασσαραβικὴν ὀχθὴν, ἥ ἡ μόνη νόμιμος κατοχὴ θὰ ἐπέτρεπεν αὐτῇ ὅπως ἐκπληρώσῃ προσηκόντως τὴν εὐρωπαϊκὴν ταύτην ἐντολήν.

« Ἡ πρόβλεψις χαλαρώσεώς τινος ἐκ τῆς νέας ταύτης μεταβολῆς ἐν τῇ ἐμπορικῇ κινήσει τοῦ Δουνάβεως — πρόβλεψις πληρέστατα ὑπὸ τῆς μελέτης τοῦ παρελθόντος δικαιολογουμένη — παρίσταται πρὸ τῶν ὁμμάτων τῆς Ρουμανίας μέγιστος κίνδυνος ὃν ὀφείλει νὰ κατεβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἀπομακρύνῃ. Καταστροφὴ ἢ διακινδύνευσις τῆς ἀσφαλείας τῆς ἐλευθεροπλοίας τοῦ Δουνάβεως θέλει ἐπιφέρει ἐξ ἁπαντος παραλυσίαν ἐν τῇ ἀναπτύξει τοῦ ρουμανικοῦ Κράτους. Τὰ εὐγλωττα ἐξελγόμενα τῶν στατιστικῶν καὶ αἱ ἀκριβεῖς τοπογραφικαὶ γνώσεις καταδεικνύουσι πληρέστατα τὸ ὀρθὸν τῆς ἀνωτέρω δηλώσεως.

« Ἐκτὸς τῶν καθαρῶς οἰκονομικῶν τούτων ἐ-

πιχειρημάτων ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα σπουδαιότερα, ἅτινα ἀνάγονται εἰς τὴν πολιτικὴν διάταξιν. Μετὰ τὰς αἱματηρὰς καὶ χρηματικὰς ἐκείνας θυσίας ἃς ἡ Ρουμανία ὑπέστη κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον καὶ δι' ἃς ἔλπιζε καλλιτέραν ἀμοιβὴν, ἡ ἀπώλεια τῆς Βασσαραβίας θὰ παρήγαγεν ἐν τῇ χώρᾳ ἐρεθισμὸν, οὔτινος οὐδεὶς δύναται νὰ προῖδῃ τὰς συνεπείας. Εἰς τὴν Εὐρώπην δὲ καὶ μόνην ἐναπόκειται ὅπως ἀπομακρύνῃ τὸν κίνδυνον νέων ταραχῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

« Τοιαύτη ἐστὶν ἡ ὄψις τοῦ ζητήματος ὅπερ ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις συνιστᾷ εἰς τὴν εὐμενῇ προσοχὴν καὶ ὀξείαν διορατικότητά τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀνακτοβουλίων.

« Ἡ διακκεσττέρα ἐπιθυμία τῆς ρουμανικῆς ἡγεμονίας συνίσταται εἰς τὸ νὰ διατηρήσῃ ἐντίμως τὴν τιμητικὴν θέσιν ἣτις ἐνεπιστεύθη αὐτῇ ἐν τῷ στομίῳ τῆς μεγάλης ἐκείνης διώρυγος δι' ἧς ἐπιτελεῖται τὸ ἐμπόριον τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης μετὰ τῆς Ἀνατολῆς.

« Τὸ ἀνακτοβούλιον τοῦ Βουκουρεστίου θεωρεῖ ὑπέρτατον αὐτοῦ καθήκον ὅπως δηλώσῃ εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις ὅτι ἐν τῇ νέᾳ καταστάσει τῶν πραγμάτων ἣτις ἐπῆλθε τῇ Ρουμανίᾳ συνεπείᾳ τῶν τελευταίων αὐτῆς θυσιῶν, ἡ κατοχὴ τῆς Βασσαραβίας καὶ τοῦ Δέλτα τοῦ Δουνάβεως δύναται μόνη νὰ παγιώσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς. Διὰ μόνου δὲ τοῦ μέτου τούτου δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ ἐπιτυχῶς τὴν ἐντολήν ἣν ἡ προβλεπτικὴ τῆς Εὐρώπης ἐλευθεριότης κατὰ τὸ 1856 ἀνέθηκεν αὐτῇ καὶ ἣτις συνίσταται εἰς τὴν πιστὴν τῆς ἐλευθεροπλοίας τοῦ Δουνάβεως περιφρούρησιν.

« Ἐν Βουκουρεστίῳ τῇ 9 Μαρτίου 1878.

(ὑπογ.) Κογκολνιτσεάνος. »

Μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀνωτέρω διαμαρτυρήσεως ὁ ἡγεμὼν Κάρολος διεκήρυξεν ὅτι θὰ ἐπρότιμα νὰ φονευθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν τὴν Βασσαραβίαν κατεχόντων στρατευμάτων του, παρὰ νὰ ἐπιτρέψῃ τὸν ὑπὸ τῶν Ρώσων ἀφοπλισμὸν αὐτῶν. Ἡ δὲ ρουμανικὴ κυβέρνησις ἀπέστειλε πληρεξουσίους παρὰ ταῖς εὐρωπαϊκαῖς αὐλαῖς ὅπως

ἐκζητήσῃ τὴν συνδρομὴν καὶ ὑποστήριξιν αὐτῶν ἐν τῇ κατὰ τῶν ὀπισθοβούλων τῆς Ρωσσίας σκοπῶν ἀντιστάσει αὐτῆς.

Τὸ παραδοξότερον δὲ πάντων ἐστὶν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ ὑπὲρ ὧν τὰ πάντα ἐθυσιάσθησαν οὐδένα ἠσθάνθησαν ἐκ τῆς συνθήκης τοῦ Ἀγίου Στεφάνου ἐνθουσιασμόν· τὸναντίον μάλιστα ὑπὸ πλήρους κατελήφθησαν ἀπαγορευσεως.

Οὐδεὶς πιστεύομεν ἐλησμόνησε τὸν ζωηρὸν ἐκείνον ἐνθουσιασμόν μεθ' οὗ οἱ Βούλγαροι ἐν ἀρχῇ ὑπεδέχοντο τοὺς ἐλευθερωτάς αὐτῶν· οἱ βούλγαροι ἱερεῖς ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει ἐξήρχοντο τῶν πόλεων πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ρωσικῶν στρατευμάτων, ἅτινα εἰσήρχοντο ἐν αὐταῖς διὰ θριαμβευτικῶν ἀφίδων, ὑψουμένων ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν πληθυσμῶν. Πλὴν ὁ ἐνθουσιασμός οὗτος δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ.

Ὁ πρίγκηψ Βλαδίμηρος Τσερκάσκη ἀνέλαβεν ἅν διοργανίσῃ τὴν προσωρινὴν τῆς Βουλγαρίας διοίκησιν. Ὁ πρίγκηψ Τσερκάσκη ἀνῆκεν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐνθέρμων ἐκείνων πανσλαβιστῶν τῶν ἐπιδιοκόντων τὴν ἐν τῷ ρωσικῷ κράτει συγχώνευσιν ἀπκσῶν τῶν σλαβικῶν χωρῶν, ἡτοίμους τὸν ἐκρωσισμόν σύμπαντος τοῦ σλαβισμού—ἀν μᾶς ἐπιτρέπεται ἡ ἔκφρασις. — Τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀπορροφητικῆς ταύτης ἀρχῆς ὁ ἔξοχος οὗτος διοργανωτὴς ἐπεδίωξε μετ' ἐκτάκτου πράγματι ἐνεργητικότητος ἐν Πολωνίᾳ ἐνθα λυσσώδη κατὰ τῶν πολωνῶν εὐγενῶν ἐκήρυξε πόλεμον διότι ἐθεώρητε αὐτοὺς ὡς τὸ κυριώτερον πρόσκομμα εἰς τὸν ἐκρωσισμόν τῆς χώρας ταύτης. Ἐν Βουλγαρίᾳ ἠθέλησε νὰ ἐργασθῇ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ἀκριδῶς πρόγραμμα, δὲν ἔπαυσε δὲ διακηρύττων ὅτι ὁ σκοπὸς εἰς ὃν ἀπέβλεπον αἱ ἐνέργειαι αὐτοῦ ἦτο· ὅπως μετασχηματίσῃ τοὺς Βουλγάρους εἰς καλοὺς Ρώσσους».

Ἐκ φόβου μὴ ἀπαντήσῃ ἐν τοῖς ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ ὑπαλλήλοις δόσιν τινὰ ἀνεξαρτησίας χαρακτῆρος καθ' ἧς μεγάλως ἠθέλε προσκόψει ἡ πραγματοποίησις τῶν σχεδίων αὐτοῦ, ὁ πρίγκηψ διοργανωτὴς ἔσχε τὴν φρόνησιν ὅπως στρατολογήσῃ τὰ ὄργανα αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ρωσικῶν στρατιωτικῶν τάξεων ἐν αἷς ἐφρόνει ὅτι

θα εὔρισκε τὸ συστατικὸν ἐκεῖνο ὅπερ ἰδιαζόντως ἐξετίμα· τὴν παθητικὴν ὑπακοήν. Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ πρίγκηψ περιστοιγίσθη ὑπὸ ὑπαλλήλων τὴν μεγαλειτέραν πρὸς αὐτὸν δεικνυόντων εὐπείθειαν, πλὴν οὔτε τὴν ἐλαχίστην τῶν νέων αὐτῶν πολιτικῶν καθηκόντων ἐχόντων γνῶσιν καὶ οὔτε τῶν στοιχειοδεστέρων τῆς πολιτικῆς διοικήσεως ἀρχῶν ὄντες ἐγκρατεῖς.

Ἄλλ' ὁ πρίγκηψ Τσερκάσκη δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸ ἔργον ὅπερ εἶχεν ἀναλάβει ἦτον ὑπέρτερον τῶν δυνάμεων αὐτοῦ. Τὰ πάντα ἐμελλον νὰ διοργανηθῶσιν ἐν τῇ εὐρείᾳ ταύτῃ χώρᾳ ἣν τοῖς διεφιλονείκει βῆμα πρὸς βῆμα ὁ ἐχθρὸς· ἡ δυσχερεστάτη δὲ αὕτη διοργάνωσις δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιτελεσθῇ διὰ τῶν ἀνικάνων καὶ πάσης αὐτοβουλίας ἐστερημένων ἐκείνων ὀργάνων, ἅτινα ἐξελέξατο ὁ τῆς Βουλγαρίας διοργανωτής.

Τὸ αὐθεντικὸν ὕψος καὶ οἱ ἥμισυ ἀδρόφρονες τοῦ ἀνωτάτου τούτου ἄρχοντος τρόποι προῦκάντες ἐκ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀντιλήψεως τῶν Βουλγάρων. Ὁ πρίγκηψ Τσερκάσκη ἀνῆκεν εἰς τὴν κατηγορίαν οἵτινες κατέδειξαν ὅτι ἐλαχίστην εἶχον διάθεσιν ὅπως βοηθήσωσιν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτῶν τοὺς ἐλευθερωτάς των· τούτους, οἵτινες τὴν ἀπολιτάρχικωτέραν ἡννόουν νὰ ἐξασκήσωσιν ἐπ' αὐτῶν αὐτοαρχίαν.

Ὁ κ. Εὐγένιος Οὐτίν, ἀνταποκριτὴς πλείστων σπουδαίων εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων, ἐξέθηκεν ἐν τῷ «Ἀγγελιαφόρῳ τῆς Εὐρώπης» τὰς ἐντυπώσεις τῆς ἐν τῇ Βουλγαρίᾳ κατὰ τὸν χρόνον τῆς Ρωσικῆς κατοχῆς περιηγήσεως αὐτοῦ. Ἐκφράζεται δὲ λίαν πικρῶς περὶ τῶν διοικητικῶν τοῦ πρίγκηπος Τσερκάσκη ἀρχῶν. Τὰς πληροφορίας ἃς παρέχει ὁ κ. Οὐτίν περὶ τοῦ διοικητικοῦ συστήματος ὅπερ ἠθέλησαν νὰ ἐφαρμόσωσιν οἱ Ρῶσοι ἐν Βουλγαρίᾳ θεωροῦμεν λίαν ἐνδιαφερούσας· φρονούντες δὲ ὅτι μεθ' ἱκανοῦ καὶ ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Παραρτήματος τῆς Ἱστορίας τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου» θέλουσιν ἀναγνωσθῇ ἐνδιαφέροντος, παραθέτομεν τινὰς ἐξ αὐτῶν, τὰς σπουδαιωτέρας, ὡς ἑξῆς:

« Αἱ δαπάναι τῆς νέας διοικήσεως — γράφει ὁ ἐν λόγῳ ἀνταποκριτὴς — ἐμελλον νὰ καλυφθῶσιν ὑπὸ τῶν ἐσόδων αὐτῆς τῆς Βουλγαρίας.

Γνωστὸν ὅτι οἱ Ρῶσοι ἀνέλαβον νὰ ἀπελευθερώσωσι τοὺς Βουλγάρους ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ. Ὅποτε ὅμως βλέπει τις τὰς μεγάλας μισθοδοσίας ἃς λαμβάνουν νῦν οἱ διοικηταί, ὑποδιοικηταί, ἀστυνόμοι κτλ. δὲν δύναται νὰ μὴ ἐρωτήσῃ ποῖοι ἐκ τῶν δύο, οἱ Τοῦρκοι ἢ οἱ Ρῶσοι ἐπε-

βάρυνον μᾶλλον τοὺς Βουλγάρους. Οὕτως ἑκα-
στος διοικητῆς ἐλάμβανεν 7,000 ρούβλια μισθο-
δοσίαν ἐτησίαν — 28,000 φράγκων — καὶ 10
000 ρούβλια διὰ ἐκτάκτους δαπάνας, δι' ἃς οὐ-
δόλως ἦτον ὑπόχρεω; νὰ διδῇ λογαριασμόν. Ἐ-
καστος ὑποδιοικητῆς ἐλάμβανε 4,500 ρούβλια

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Β'. (Αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσσίας).

μισθοδοσίαν καὶ 6,000 δι' ἐκτάκτους ἐπίσης δα-
πάνας. Αἱ δὲ μισθοδοσίαι τῶν λοιπῶν ὑπαλλή-
λων ἦσαν ἀνάλογοι. Ἐκτὸς τούτων οἱ διοικηταί
ἐλάμβανον καὶ τὰ ἐξόδα τῶν περιοδιῶν αὐτῶν,
ἅτινα ἐπεβάρυνον τὸ ταμεῖον τῆς πρωτεύουσας
τοῦ νομοῦ.

Ἐρωτήσας ἐν μέλος τοῦ κόμματος τῆς Νέας
Βουλγαρίας τοὺς λόγους δι' οὓς τοσοῦτον περὶ
τῆς διοικήσεως τοῦ πρίγκηπος Τσερκάσκη ἐκ-
φράζονται δυσμενῶς, ἰδοὺ τί οὗτος μοι ἀπὴν-
τησεν :

«— Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας καθ' ἣν οὗτος
καὶ τὰ ὄργανα αὐτοῦ ἀνέλαβον νὰ μᾶς διοική-
σωσι μᾶς ἔδωκαν νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι δὲν ἤλθον
οὗτοι εἰς Βουλγαρίαν ὅπως συντελέσωσιν εἰς τὴν
εὐτυχίαν ἡμῶν, ἀλλ' ἀπλούστατα ὅπως μᾶς δια-
τάττωσι καὶ μᾶς χρησιμοποιήσωσι δι' ἔργον ὅ-
περ αὐτοὶ καὶ μόνοι γινώσκουσιν. Δὲν γνωρίζετε
ἴσως ὅτι ὁπότεν ὁ ρωσικὸς στρατὸς διέβη τὸν
Δούναβιν, μία βουλγαρικὴ ἐπιτροπὴ μετέβη εἰς
Πλοέστιον ὅπως ἐξ ὀνόματος τοῦ βουλγαρικοῦ
πληθυσμοῦ εὐχαριστήσῃ τὸν Τσάρον διὰ τὸ μέ-

γα ἔργον ὅπερ ἀνελάμβανεν· ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐγένετο λίαν φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου δεκτὴ· πλὴν ὁ πρίγκηψ Γορτσακώφ καὶ οἱ πράκτορες αὐτοῦ ἐδήλωσαν ἐλευθέρως εἰς τὰ μέλη αὐτῆς ὅτι τοῦ λοιποῦ οὐδόλως περὶ τοιούτων ἐπιτροπῶν ἡννόουν νὰ γίνηται λόγος, τὰ δὲ μέλη αὐτῶν οὐδέποτε νὰ φαντασθῶσιν ὅτι ἐκπροσωποῦν τὸν βουλγαρικὸν λαόν. Μόλις δὲ τὰ μέλη τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς ἐτόλμησαν νὰ προβάλλωσιν ἀντιρρήσεις τινὰς καὶ ἀμέσως διετάχθησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Βουλγαρίαν».

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α'. (Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας).

ΡΩΣΣΙΑ ΚΑΙ ΡΩΣΣΟΙ.

Η ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ (Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ ***)

Ἐν ἡ Πετρούπολις ἐκτίζετο κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τὰ ἑπτὰ τοῦ κόσμου θαύματα ἤθελον ἀναμφιλέκτως ἀύξηθῇ κατὰ ἐν θαῦμα, τὸ θαυμαστότερον ἴσως πάντων. Ἡ ὄντως ἀξιόλογος αὕτη πόλις, ἥκιστα ἐτι γνωστή, μ' ὅλας τὰς εὐκολίας τῶν νεωτέρων τῆς συγκοινωνίας μέσων, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἀπόδειξις τῆς τῶν Ρώσων μεγαλοφυΐας· πᾶσαι αὐτῆς αἱ οἰκοδομαὶ ἀποπνέουσιν, ὡς εἰπεῖν, τὴν ἰσχύον ἐκείνην τῆς θελήσεως, τὸ συμφυὲς ἐκεῖνο τῷ ρωσικῷ ἔθνει πνεῦμα τῆς θετικότητος, ἰδιότητες ἀναγκαῖαι, οὐ μόνον πρὸς ἱδρυσιν μητροπόλεων, ἀλλὰ καὶ πρὸς κατάθεσιν τῶν βάσεων μεγάλων δυνάμεων.

Ὅταν ἐν θερινῇ ὥραία ἡμέρᾳ, ὁ περιηγητής, καταλιπὼν ὀπίσω αὐτοῦ τὰ διαφανῆ καὶ μόλις ἐπιρρυτιδούμενα ὕδατα τοῦ κόλπου τῆς Φινλανδίας, εὐρέθη αἴφνης, δι' ἐλαφροῦ ἀτμοπλοίου μετενεχθεὶς ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς θαυμασίας καθεδρᾶς τοῦ Μεγάλου Πέτρου, εἰς ἔκστασιν μένει βεθυθισμένος καὶ θαυμασμόν, ἀπέναντι τῆς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἀναπτυσσομένης εἰκόνης.

Ὁ Νέβας δὲν εἶναι ἐκ τῶν κοινῶν ποταμῶν. Πλατὺς ὡς Βόσπορος γλυκέως ὕδατος διαφανοῦς εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, κατέρχεται μεγαλοπρεπῆς, ἀντανακλῶν ἐν τῷ διαυγῇ αὐτοῦ κατόπτρῳ διπλὴν σειρὰν μεγαλοπρεπῶν παλατιῶν, πολυτελῶν οἰκοδομῶν, μνημείων ἐκ χαλκοῦ, χρυσοῦ, πορφύρας, μαρμάρου, γρανίτου, ἀφθόνως ἐπὶ τῶν ὄχθων του διεσπαρμένων.

Παρίσταται λοιπὸν ἡ πόλις εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ περιηγητοῦ ἄθροα καὶ διὰ μιᾶς καὶ ἅνυσ οὐδενὸς τῶν κοινῶν ἐκείνων μεταβάσεων, τῶν ἄλλως τε προαγγελουσῶν τὴν πρὸς τὰς μέγας πόλεις προσέγγισιν. Βλέπων τις τὴν πόλιν ταύτην τόσον λαμπρὰν καὶ νεαράν, οὕτως εἰπεῖν, ἔτι ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ εὐρυκοίτους αὐτοῦ ποταμοῦ, θὰ ἔλεγεν ὅτι θεότητος μαγικῆς τὴν ἐδογμιούργησε γλύφανον. Ἀπὸ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μέρους θεωρουμένη ἡ Πετρούπολις δὲν παρουσιάζει εἰς τὰ ὅμματα εἰμὴ σειρὰν μνημείων μεγαλοπρεπῶν. Ἡ μικροτέρα οἰκία αὐτόθι πολυτελὲς ἤθελεν εἶσθαι ἀλλαχοῦ μέγαρον, τὸ μικρότερον δὲ μέγαρον, ὡς περίβλεπτον ἤθελε θεωρεῖσθαι ἀνάκτορον, καὶ ὡς ναοὶ ἤθελον ἐκκληρῆθαι τὰ ἀνάκτορα.

Βεβαίως, εἰς τὴν θεὰν τῆς σοβαρᾶς ταύτης καὶ ἐξαισίου εἰκόνης, εἰς τὴν θεὰν τοῦ ἀεννάως ὑπὸ θορυβωδῶν πυροσκάφων διασχιζομένου ἐκείνου ποταμοῦ, τὸν ὁποῖον πλησίον ἀναβαίνουνσι καὶ καταβαίνουνσι τὰ πλοῖα ὡς εὐρὺν θαλάσσης βραχίονα· ἐνώπιον τῶν ἐκ τῶν λατομείων τῆς πετρώδους Φινλανδίας ἐκκοπείσων ἐκείνων κορηπιδων, αἵτινες περιορίζουσι διὰ τῶν διπλῶν αὐτῶν ἐκ γρανίτου πλευρῶν τὸν ποταμὸν αὐτὸν εἰς τὴν κοίτην του· ἐνώπιον τῶν κεχρυσωμένων ἐκείνων ἀψίδων, τὰς ὁποίας, ὡς ἐκ τῆς λάμψεως αὐτῶν θὰ ἐξελάμβανέ τις ὡς φλογερὰ μετέωρα

ἐν τῷ στερεώματι· ἐνώπιον τῶν μεγαλοπρεπῶν ἐκείνων γεφυρῶν καμπτομένων ἐκ τῆς ἀδιαλείπτου διαβάσεως ὀχημάτων καὶ δροσικῶν· ἐνώπιον τοῦ ζῶντος ἐκείνου, τοῦ ποικίλου, τοῦ θαυμασίου πανοράματος, βεβαίως ἐκπεπληγμένος ὁ περιηγητής δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι, εἰς ταῦτα τὰ μέρη, ὅπου πρὸ ἑκατὸν πενήτην μόνις ἔτων, δὲν ἔβλεπέ τις παρὰ ἑλὴ ἀπέραντα ὑπὸ πυκνῶν καὶ ἀγρίων δασῶν σκιαζόμενα, καὶ διαρρεόμενα ὑπὸ μονήρους ποταμοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ ροῦς, διηνεκῶς ἐμφραττόμενος ὑπὸ τῶν χόρτων καὶ τῆς ἄμμου τὰ ὁποῖα μεθ' ἑαυτοῦ ἔσυρε, διέδιδε τὰ ὕδατά του μεταξὺ τῶν φυκῶν τῶν ὄχθων του, εἰς τὰς ὁποίας ἐναπέθετε πάντοτε μιάσματα πυρετώδη, ὅτι οἱ νῦν περικαλλεῖς οὗτοι τόποι δὲν ἦσαν τότε παρὰ τελματώδης καὶ δυσκραῆς ἐρημος, μέχρις οὗ ἐπελθὼν ὁ χειμὼν ἤθελε τὴν μεταβάλλει εἰς ἐρημον παγετῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐρημος αὕτη ἀνῆκεν εἰς τὴν Σουηδίαν, ἀνάγκη ἦν νὰ νικηθῇ τὸ κράτος τοῦτο ὅπως ἀποσπασθῇ αὐτοῦ· τούτου γενομένου, ἔδει νὰ νικηθῇ ἡδὴ ἡ ἐρημος, ἡ φύσις αὕτη, δηλαδὴ ν' ἀποξηρανθῶσι μὲν τὰ τέλματα, νὰ στεροποιηθῶσι δὲ τὰ ἑλὴ, νὰ ἐκκοπῶσι καὶ διανοιχθῶσι τὰ δάση, νὰ καθαρῶσιν ὁ ἀήρ, νὰ δομηθῇ, ὡς εἰπεῖν, νέον ἔδαφος, ἔδαφος στερεὸν ἐφ' οὗ νὰ δυνήθῃ νὰ ἰδρυθῇ πόλις, νέα ἀτμοσφαῖρα ἐν ᾗ νὰ δύναται ν' ἀναπνέῃ λαός. Δὲν ἐπρόκειτο λοιπὸν ἐνταῦθα περὶ ἀπλῆς τινος ἐργασίας· ἐπρόκειτο περὶ τερατουργήματος, τερατουργήματος ἐκπληρωθέντος διὰ τῆς (εὐλήσεως ἐνὸς καὶ μόνου ἀνδρός, ἀνδρός ὅμως ἡγήτορος λαοῦ πειθηνίου.

Δὲν εἶναι βεβαίως ἀπὸ σκοποῦ τὸ νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἔχομεν περὶ τῆς Ρωσσίας ἰδέας αὐθαίρετους καὶ ἐντελῶς ἐσφαλμένους, τὰς ὁποίας γνωρίζομεν ἀπὸ τὸν Βολταῖρον, ὅστις καὶ ἄλλας πολλὰς τοιαύτας ἐδογματίσεν. Οὕτω, μᾶς ἔκαμε νὰ θεωρῶμεν τὸν θεμελιωτὴν τῆς Πετροπόλεως ὡς τὸν πρῶτον ρῶσσον ἡγεμόνα, ὅστις συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ εἰσαγάγῃ ἐν Ρωσίᾳ τὸν δυτικὸν πολιτισμόν. Ἀλλ' ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη. Ὅτε Πέτρος ὁ Α' ἐπε-

χειρήστε νά διαδώσῃ εἰς τὴν Ρωσσίαν τὸν πολιτισμὸν τῶν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν, ἄλλο δὲν ἔπραξεν ἢ νά βάλῃ εἰς ἐνέργειαν τὴν ἰδέαν Ἰωάννου τοῦ Γ'. Ἰωάννου τοῦ Δ'. τοῦ Βορισίου Γουδουνῶφ, καὶ πρὸ πάντων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τοῦ καίσαρος Ἀλεξίου· πεπρωτισμένους ὅμως αὐτὸς διὰ μεγαλοφυΐας, ἧς ἑστεροῦντο οἱ ἡγεμόνες οὗτοι, προσήρτησεν, ἂν μᾶς ἦναι συγκεχωρημένον νά ἐκφρασθῶμεν οὕτω, τὸν πολιτισμὸν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, καὶ καθιέρωσεν αὐτὸν δι' οὐ καζίου. Προσθετέον δὲ ὅτι ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων ὤθει τὴν Ρωσσίαν εἰς τὰς τρίβους τῆς δούσεως. Διότι, τί ἄλλο ἠδύνατο νά πράξῃ, ἐκ δουτῶν μὲν ὑπὸ γειτόνων φιλοταράχων περικυκλουμένη, ἐξ ἀνατολῶν δὲ καὶ μεσημβρίας ὑπὸ γειτόνων βαρβάρων, παρὰ νά στραφῇ πρὸς τὴν Εὐρώπην, ὅπως ἀπὸ τῶν συνταγμάτων αὐτῆς ἀρυσθῇ τὴν δύναμιν τοῦ ἀμύνεσθαι καὶ τὴν δύναμιν τοῦ προσβάλλειν; Πέτρος ὁ Α' ἐννόησεν ἐντελῶς τοῦτο καὶ σύντονον ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν σύστασιν τοῦ στρατοῦ κατὰ πρῶτον.

Ἀνεμνήσθη ὅτι οἱ Ρῶσσοι εἶχον ἄλλοτε τὴν Ἰγγρίαν μάρτυρα τῆς μεγάλης νίκης τοῦ Οὐγκιπὸς Νοβογορόδου ἐπὶ τῶν ὀχλῶν τοῦ Νέβα ποταμοῦ. Ὅθεν ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος, ὁ τζάρος, ὅστις ἤθελε ν' ἀνοίξῃ παράθυρον εἰς δύσιν, ὡς ἔλεγεν, ἔκρινεν ὅτι ἀπὸ τὰς ἄκρας τοῦ κόλπου τῆς Φινλανδίας μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέβα, ἦν τὸ κατάλληλον πρὸς τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ μέρος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Νέβας καὶ ὁ κόλπος ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Σουηδῶν, ὅπως καθυποτάξῃ τὰ μέρη ταῦτα ἔπρεπε νά κηρύξῃ τὸν πόλεμον πρὸς τοὺς Σουηδοὺς, καὶ τὸν ἐκήρυξε.

« Ἡξεύρω ὅτι θὰ νικήσουν αὐτοὶ κατ' ἀρχάς, εἶπε μὲ τὴν πεποίθησιν τοῦ μεγαλοφυοῦς ἐκείνου ἀνδρὸς, ὅστις τὰ πάντα δυνάμενος νά πρίδῃ καὶ νά προλάβῃ ἢ ν' ἀποτρέψῃ, οὐδὲν ἐγκαταλίπει εἰς τὴν τύχην· ἀλλὰ νικήσαντες ἡμᾶς, θὰ μᾶς μάθωσι νά τοὺς νικῶμεν. »

Κατὰ τὸ ἔτος 1703 ἡ Ἰγγρία καὶ πᾶσα ἡ παρὰ τοῦ Νέβα διαβρεχομένη χώρα ἀνῆκεν εἰς τοὺς Ρῶσσους.

Χιλιόμετρά τινα ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ, ὁ

Νέβας χωρίζεται διακλαδούμενος εἰς διαφόρους βραχίονας, πάντας ἱκανοῦ πλάτους καὶ βάθους, σχηματίζοντας οὕτω πολλὰς νήσους, ἀλιτενεῖς μὲν τότε καὶ τελματώδεις, σήμερον ὅμως ἀποτελούσας ἓνα τῶν θελκτικωτέρων τῆς Πετροπόλεως στολισμῶν. Ἡ διάθεσις αὕτη ἡ τοπογραφικὴ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν Πέτρου τοῦ Μεγάλου. Προώρισε πρὸς Ἰδρυσιν φρουρίου, κατὰ τὸ μέρος τοῦτο, νησιδριον θαυμασίως τοποθετημένον μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ, ὅστις τὸ περιέβαλλεν ἀφ' ἐνὸς μέρους, καὶ ἑλους ἀδιεξόδου ὑπερασπιζομένου αὐτὸ ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους. Τὸ φρούριον τοῦτο ὤφειλεν νά προσταπίζεται τὴν πόλιν, τὴν ὁποίαν, ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ, εἶχεν ἀποφασίσει νά κτίσῃ ἐπὶ τὰς ὀχθὰς ἐκείνας. Καὶ τοῦτο ἦν τὸ παράθυρον τὸ ὁποῖον ἤθελε ν' ἀνοίξῃ πρὸς τὴν Εὐρώπην.

Τὸ νησιδριον ἔλαβεν ὕψος καὶ ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ φρουρίου, ὅπερ ὁ αὐτοκράτωρ αὐτὸς ἐσχεδίασε καὶ διεχάραξε, κατεβλήθη τὴν ἡμέραν τῆς Ἀγίας Τριάδος. Πανταχόθεν τῆς ἀπεράντου αὐτοκρατορίας προσεκλήθησαν ἐργάται πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ φρουρίου τούτου. Κοζάκοι καὶ Φίννοι, Καλμουῖκοι καὶ Ἰγγριανοὶ συνέρρευσαν εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐργαλεῖα ἔλειπον ἀπ' αὐτοὺς, ἀνέσκαπτον τὴν γῆν διὰ τῶν χειρῶν τῶν καὶ μετέφερον τὸ χῶμα μὲ τὰς ποδιάς των. Τοσοῦτος δὲ ἦν ὁ ζῆλος αὐτῶν, τοσοῦτον τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν τοὺς ἠλέκτριζεν ἡ ὄψις, ὥστε μόλις παρῆλθον πέντε μῆνες, καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ἐργασία ἦν ἤδη περαιωμένη. Τοῦ φρουρίου ὀπλισθέντος, αἱ ἐργασίαι τῆς πόλεως ἤρξαντο.

Ἡ νέα πόλις ἐκλήθη Ἀγία Πετρούπολις ἐκ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου καθιερώθη.

Ἀλλ' οἱ ἐργάται οὗτοι ὤφειλον νά ἐργάζωνται μὲ τὰ ὄπλα εἰς χεῖρας, διότι οἱ Σουηδοὶ οἷτινες δὲν ἠδύναντο νά βλέπωσι μὲ ψυχρὸν βλέμμα τὴν ἀνέγερσιν τῆς πόλεως ταύτης, ἦτις ὕψοῦτο ἀπειλητικὴ κατὰ τῶν φιννικῶν αὐτῶν κτήσεων. Συνεκρούσθησαν λοιπὸν, οἱ Σουηδοὶ ἀπεκρούσθησαν, καὶ ταχέως ἡ Πετρούπολις ἀνωκοδομήθη. Καὶ ὅποια ἔργα γιγάντια ἀληθῶς! ἔπρεπε συγχρόνως νά ἐκκόπτωσι τὰ δάση, νά ὑ-

ψώνωσι τὸ ἔδαφος, νὰ τὸ στερεοποιῶν διὰ πασσάλων, νὰ διανοίγωσιν αὐλακας ὑπογείους πρὸς διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων, νὰ νικῶσιν ἐν ἐνὶ λόγῳ πανταχοῦ τὴν φύσιν, ἀφοῦ ἐνίκησαν τοὺς ἀνθρώπους!

Ἐξαιρέσει τοῦ φρουρίου, αἱ πρῶται οἰκοδομαὶ τῆς νέας πρωτευούσης ἐγένοντο διὰ ξυλικῆς. Δὲν ἐβράδυναν ὅμως ν' ἀνεγερθῶσιν οἰκίαι λιθόκτιστοι, ἀκολούθως μνημεῖα, κατόπιν κρηπίδες ἐκ γρανίτου περιορίζουσιν τὸν ποταμόν· αἱ διώρυγες αἱ εἰς ὀρθὰς γωνίας καὶ τριγῇ διατέμνουσαι τὰς κυριώτερας τῆς πόλεως συνοικίας διετειχίζοντο καθ' ὅλον αὐτῶν τὸ μῆκος ὑπὸ τειχῶν ἐκ γρανίτου παραλλήλων, κεκοσμημένων διὰ σιδηρῶν κιγκλίδων· ἀψίδες, ὀβελίσκοι, σταυροὶ γαυρον καὶ ἀπαυγάζον ἤγειραν τὸ μέτωπον εἰς τὸν αἰθέρα, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐξεληθῶσα τῶν τέως ἀκαθάρτων ἐκείνων τελμάτων, τῶν ἀγρίων ἐκείνων δασῶν τῶν γῆς καὶ πρώην φωλεῶν σαρκωθῶν θηρίων, τῶν πλήρων ἰλύος καὶ διηνεκῶς πλημμυρούντων ἐκείνων παροχθίων, ἡ περίδλεπτος αὐτῇ βασιλεύουσα, τὸ ἔργον τοῦ Μεγάλου Πέτρου, ἐβλάστησεν εἰς τὰ ὅμματα τοῦ κόσμου, μὲ τὰς ἀνθηρὰς καὶ εὐώδεις τῆς νήσου, μὲ τὰ παλάτια τῆς, τοὺς ναοὺς, τὰ ἐκ γρανίτου καὶ χαλκοῦ μνημεῖα αὐτῆς, καὶ κύψασα ἐπὶ τὰ διαυγῇ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ τῆς καθυποταγέντος, συγκρατουμένου τοῦ λοιποῦ, καὶ ἀλαζόνος, ὅτι τῇ ἐχρησίμευσεν ὡς κάτοπτρον, ἐμειδίασεν εὐαρέστως πρὸς ἑαυτήν!

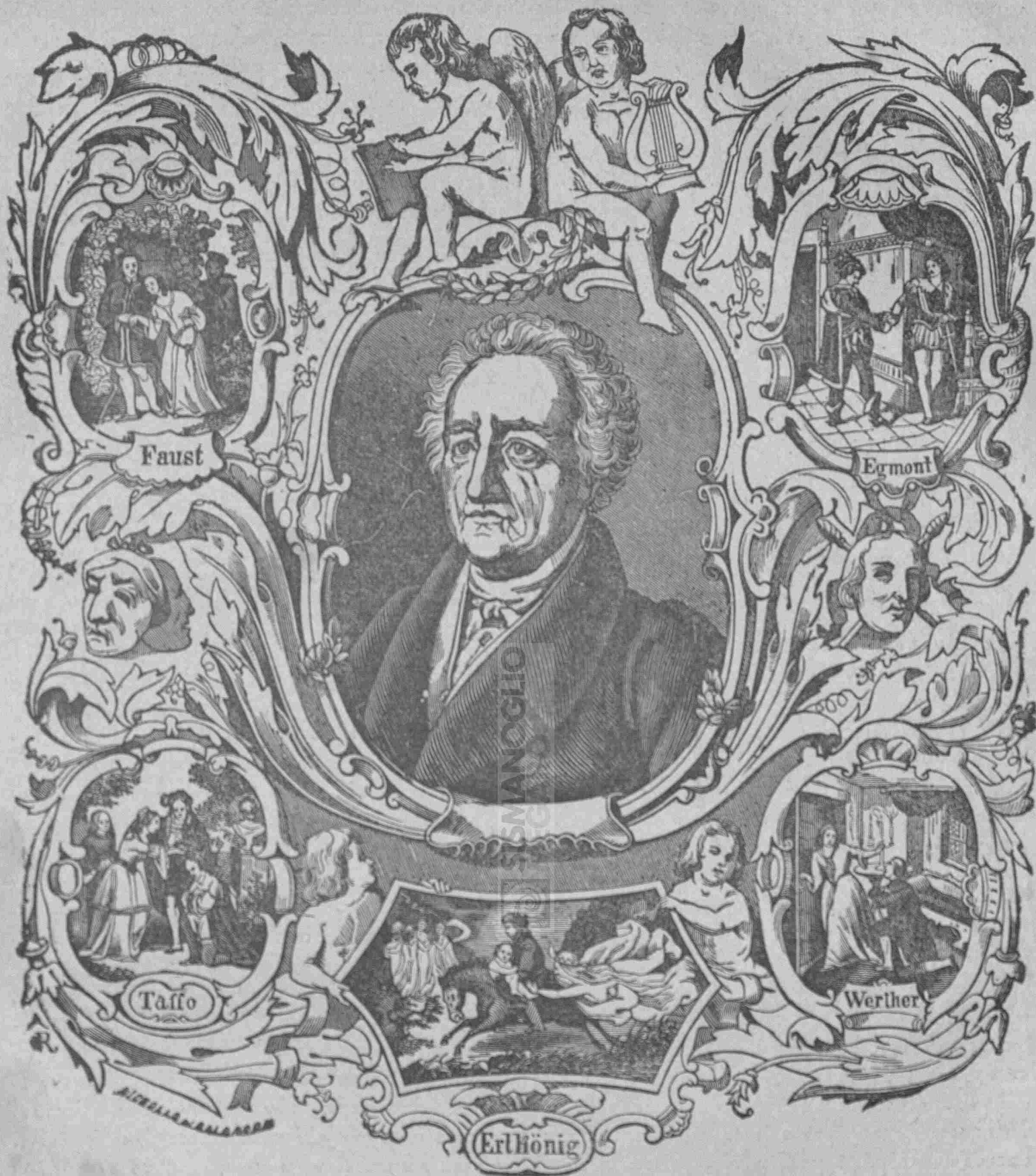
Πρὸς ἀκριβῆ περιγραφὴν τῆς Πετροπόλεως, ὅλον βιβλίον δὲν ἤθελεν ἐξαρκέσει. Πειραθῶμεν τοῦλάχιστον νὰ ἐξεικονίσωμεν μέρη τινὰ αὐτῆς, ἐκλέγοντες δι' ἕκαστον αὐτῶν τὴν μίαν τῶν δύο ἐποχῶν, καθ' ἃς κυρίως ἡ μητρόπολις αὕτη εἶναι ἀξιοπαρατήρητος· τὴν ἐποχὴν τοῦ θερούς καὶ τὴν ἐποχὴν τοῦ χειμῶνος.

ὑποθέτομεν τὸν περιηγητὴν φθάσαντα διὰ τοῦ Νέβα καὶ εὐρεθέντα παραχρᾶμα εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως, ἐπὶ τινος τῶν ταχέων ἀτμοκινήτων τῶν καθ' ἑκάστην προερχομένων ἐξ ὅλων τῆς Εὐρώπης τῶν λιμένων.

Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν, οὐδὲν διάστημα μεταξὺ τῶν δασωδῶν τοῦ κόλπου ἀκτῶν, μεταξὺ τοῦ

ἀμμόδους χάσματος, ἐν ᾧ ἐξαφνίζονται κρυπτόμενα τὰ ὕδατα τοῦ Νέβα καὶ αἱ πρῶται οἰκῆσεις ὡς πρόδρομοι, οὕτως εἶπεῖν, τῆς καθέδρας τῶν Ρωσικῶν καισάρων. Μόλις παρατηρήσας τὰς στέγας καὶ τὰς ὑψηλὰς καπνοδόχους βανασουργείων τινῶν κατὰ μῆκος τῆς ὁχθῆς κειμένων, καὶ ἀμέσως εὐρίσκεσαι ἐν μέσῳ τοῦ πλατέως καὶ ὠραίου ποταμοῦ, τὸν ὁποῖον παλάτια στεφανοῦσι καὶ μνημεῖα. Ἐξ εὐωνύμων ἔχεις νῆσόν τινα τὴν Βασίλι-Ὀστρόφ (νῆσον τοῦ Βασιλείου), ἐνθα ἐσχεδιάστω κατ' ἀρχὰς νὰ κτισθῇ ἡ πόλις, ἀλλ' ἥτις δὲν συγκροτεῖ σήμερον πλεόν παρὰ συνοικίαν τῶν σπουδαστῶν καὶ ἐμπόρων. Οὕτως, αἱ ὠραῖαι ἐκεῖναι οἰκίαι αἱ τόσφ λευκαὶ καὶ τόσφ φαιδραὶ εἶναι ἐμπόρων κατοικητήρια. Πλεόν μακρὰν ἵδρυται ἡ Ἀκαδημία τῶν ὠραίων τεχνῶν, τὸ οἰκοδόμημα τῆς ὁποίας ἀποπνέει φιλοκαλίαν ἀρελῇ καὶ κλασικὴν· περαιτέρω μετὰ τὸν ἐκ φαιτοῦ μαρμάρου ὀβελίσκον τοῦτον, ἐγείρεται ἡ σοβαρὰ στρατιωτικὴ σχολή, εὐρεῖα οἰκοδομὴ ὀφειλομένη εἰς τὴν αὐτοκράτειραν Αἰκατερίνην τὴν Β'. Κατόπιν ἐκτείνεται ἡ μακρὰ οἰκοδομὴ τοῦ Πανεπιστημίου, περιέχοντος ἄλλοτε ἅπαντας τοὺς κλάδους τῆς ρωσικῆς ἐκπαιδεύσεως (τὰς δώδεκα σχολάς)· ἀκολούθως ἀπαντᾷ τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, καὶ τέλος τὸ χρηματιστήριον, εἰς τὸ ἄκρον τῆς νήσου, ἀναπλέον τὸν ποταμόν, κατέναντι τοῦ φρουρίου. Εἶναι δὲ ἐν τῶν λαμπροτέρων οἰκοδομῶν τῆς Πετροπόλεως. Κατὰ πρῶτον βλέπων αὐτὸ, τὸ ἐκλαμβάνεις ὡς μέγαν ἐλληνικὸν ναόν, οὐ τεσσαράκοντα στῆλαι δωρικῆς κατασκευῆς περικοσμοῦσι τὴν περιφέρειαν.

Ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου ὁχθῆς, τῆς ἀντικειμένης εἰς τὴν Βασίλι-Ὀστρόφ, ἐκτείνεται ἡ Ἀγγλικὴ κρηπίς μὲ τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν μεγαλοπρεπῶν αὐτῆς οἰκοδομημάτων, τὴν ἐκ γρανίτου προκυμαίαν τοῦ ποταμοῦ καὶ τὰ πλατέα αὐτῆς λιθόστρωτα, ἀενάως καθαρὰ καὶ ἀμμόστρωτα ὡς ἐν ἡμέρᾳ τελετῆς. Μεταξὺ δὲ τῶν μεγαλοπρεπῶν τούτων οἰκῶν, πάντων κοσμουμένων διὰ μαρμαρίνων ἐξωστῶν, ὡς παλάτια ἐνετιχῇ, ὑψοῦται τὸ ἐλληνικὸν ἀέτωμα καὶ ἡ κορινθιακῆς τάξεως κιονοστοιχία τοῦ Ρουμαντζουφίου Μουτείου, τ' ἂν

Ο ΓΚΕΤΕ.

κάνθια φύλλα τοῦ ὁποῖου περικλείουσι στρατὸν ὅλον περιστερῶν, πτηνῶν τὰ μέγιστα σεβομένων ὑπὸ τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ. Ἐπὶ τῆς εἰς τὸ παλάτιον τῆς γερουσίας ἀποπερατουμένης ὁδοῦ, ἴδρυτοι ἡ λαμπρὰ κατοικία τῆς κομήσσης τοῦ Λαβάλ, ἀριστούργημα μικρὸν τῆς νεωτέρας ἀρχιτεκτονικῆς, ἥτις ὑπῆρξε ἐπὶ μακρὸν χρόνον μίᾳ τῶν μᾶλλον φιλοξένων τῆς Πετροπόλεως οἰκιῶν, τόπου ἐν ᾧ ἡ φιλοξενία εἶναι τόσον κοινή.

(ἀκολουθεῖ).

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΛΕΓΚΩΜΑ.

—ο—ο—

Ο ΓΚΕΤΕ

Τὴν διανοητικὴν ἱστορίαν τῆς Γερμανίας κατὰ τὸν ΙΗ'. καὶ ΙΘ'. αἰῶνα κατέχει ἐν μόνον ὄνομα, καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι τὸ τοῦ Γκέτε. Ἐγεννήθη τὸ 1749 ἔτος ἀπὸ πλούσιον καὶ τὰ μέγιστα

τιμώμενον αὐτοκρατορικόν τινα σύμβουλον. Μόλις ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἡ ἀρχαία καὶ νεωτέρα τέχνη, καὶ ἡ πομπή τῶν αὐτοκρατορικῶν τελετῶν εἴλκυταν τὰ βλέμματά του. Αἱ ὠραῖαι τῆς Ρώμης χωρογραφίαι στολίζουσι τοὺς θαλάμους τῆς πατρικῆς του οἰκίας· οἱ εὐρυθμοὶ τόνοι τῆς Ἰταλίδος φωνῆς, προσβάλλουσιν ἠδέως τὴν ἀκοήν του, καὶ οἱ γονεῖς του ἐκθειάζουσι τὰ τῆς Ἰταλίας τοὺς ποιητάς της, καὶ πρὸ πάντων τὸν θεῖον Τορκουάτον τὸν Τάσσον· τοῦ πατρός του ἡ βιβλιοθήκη πλήθει Λατινικῶν συγγραμμάτων καὶ ἄλλων πραγματευομένων περὶ τῶν Ρωμαϊκῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ ὁ αὐτοκρατορικὸς σύμβουλος ἔχει συλλογὴν ἀντικειμένων φυσικῆς ἱστορίας καὶ κήπον βοτανικόν· καταγίνεται εἰς τὴν κηπουρίαν, τὴν μουσικὴν, τὴν ζωγραφικὴν καὶ βοηθεῖται πολλάκις ἀπὸ τὸν νέον υἱόν του. Ἰδοὺ αἱ πρῶται ἐντυπώσεις τῆς ἀπλοϊκῆς ζωῆς τοῦ Γκέτ· τὸ βρέφος αὐξάνει, νοῦς ἐξαισίως διοργανωμένος πρὸς τελείαν κατάληψιν, ἀνατέλλει καὶ λάμπει ὑπὸ τὰς ἐπιρροὰς ταύτας. Αἱ ὠραῖαι τῆς μάμμης του πλαγγόνας δίδουσιν εἰς αὐτὸν τὰς πρώτας γνώσεις τῆς δραματικῆς τέχνης. Ἐμεινεν ἐκθαμβὸς καὶ ἐσκήρτησεν ἡ ποιητικὴ καὶ τεραστίαι κλίσεις του, ὅτ' ἔμαθεν ὅτι ὁ λευκογένειος πάππος του προλέγει τὰ μέλλοντα. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐντυπώσεων τούτων ἡ παιδικὴ του ἡλικία διατρέχει ἀτάραχος καὶ γαληνιαία. Παρατηρεῖ ἀργότερον τὴν πόλιν ὅπου ἐγεννήθη, καὶ διδάσκεται τὰ πρῶτα τῆς πείρας μαθήματα. Πόσαι μικραὶ φατρίαι ἀλλήλας ἐμπαίζουσαι! Πόσαι μικραὶ πόλεις ἐντὸς τῆς μεγάλης πόλεως. Ἐνταῦθα μοναὶ ὑψιτενεῖς ὅμοιαι φρουρίοις, ἐκαὶ τὸ ἀρχαῖον τῆς πόλεως παλάτιον, καὶ ἱστορικὰ μνημεῖα, καὶ ἀνδριάντες, καὶ χρυσόβουλλα! Ὁ ἔρως τοῦ παρελθόντος κατεκυρίευσεν τὴν καρδίαν του, καὶ ἡ ἀκράτητος πρὸς τὰ ἀρχαῖα ὁρμή του αὐξάνει ὁσημέραι διὰ τῆς ἀναγνωσεως· ἀλλὰ σπουδάζων τὰ παλαιά, δὲν ἡμέλησεν τὴν σύγχρονον κοινωνίαν· καὶ παρασκευάζων τὸ μέγα μέλλον του, ἐπορίσθη ἀπείρους γνώσεις, διατρέχων ἀμερίμνως τὴν ὁδὸν τῆς νεότητός του. Ἐμελέτησεν τὴν ἱστορίαν, καὶ ἐγνώρισεν τὰ ὀνόματα, τὰ ἔθιμα, καὶ τὰς δόξας τῶν πάλαι γεννεῶν. Ἡ μεγαλοπρεπὴς στέψις τοῦ αὐτοκράτορος ἐπυσφράγισεν τὰς ἱστορικὰς του μελέτας, καὶ μόνος διηγεῖται τὸν ἄπειρόν του ἐνθουσιασμόν ὅταν ὑπῆρξεν θεατὴς τοῦ σεβασμίου τούτου λειψάνου τοῦ μεσαιῶνος!

Οὕτως αἱ περιστάσεις συνέτρεχον τὴν φύσιν του. Ὁ ὀξύτατος νοῦς του, ἡ ἀπαρὰδειγμάτιστος φιλοπονία του, τὸ μνημονικόν του, ὅλα συνετέλουν εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς ἀγωγῆς του. Ἀ-

κούων συνεχῶς τὰς ἀδιακόπους περὶ τῶν δύο ὁμολογιῶν τῆς πίστεως συζητήσεις καὶ ἐριδας τῶν φίλων του, ἐμόρφωσεν σκέψεις περὶ θρησκείας, αἵτινες ἔφερον τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀνεξιθρησκείας καὶ τῆς ἀμεροληψίας.

Ὁ πατὴρ του, μέγας τῶν τεχνῶν ἐραστὴς, ἐκάλει περὶ ἑαυτὸν, ὅχι μόνον τοῦ Φραγκόρτ τοὺς ζωγράφους ἀλλὰ καὶ ἄλλων πόλεων, καὶ ἡ οἰκία του μετεβάλλετο εἰς ἐργαστήριον καλλιτεχνημάτων· τὸ παιδίον παρευρίσκετο εἰς ὅλα τὰ συμβούλια των, καὶ ἔδιδε γνώμην τῶν σχεδίων των. Ἦτο δωδεκαετὴς ὅτ' ἔγραψεν ἐκθεσιν λεπτομερῆ περὶ κατασκευῆς δωδεκκῶν εἰκόνων, ἱστορικὸν ἔχουσῶν ἀντικείμενον· ἐξ αὐτῶν τινες ἐξωγραφίσθησαν. Μετ' ὀλίγον ἐσυστήθη θέατρον γαλλικόν, ὅπου παρευρισκόμενος συνεχῶς, ἐγυμνάσθη εἰς τὴν γλῶσσαν, συνέλαβε νέον σύστημα δραματικόν καὶ ἀπέβαλε τὰς προλήψεις τοῦ τόπου καὶ τοῦ αἰῶνος. Ἐνησχολήθη εἰς τὴν ζωγραφικὴν, τὴν μουσικὴν, τὴν νομολογίαν καὶ τὴν σπουδὴν τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, πρὸς ἐκμάθησιν τῶν ὁποίων ἐφαντάσθη περίεργόν τινα μέθοδον. Συνέταξε μυθιστορίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἐξ ἡ ἑπτὰ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαὶ ἀνεκοίνουν πρὸς ἀλλήλους τὰ συμβάντα καὶ τὰς ἰδέας των, ὁμιλοῦντες ἕκαστος τὴν πάτριον γλῶσσαν. Ἐμαθε τὴν ἑβραϊκὴν καὶ ἐνηשמενίζετο περιγράφων χαρακτῆράς τινας τῆς ἱερᾶς βίβλου. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ ὑπῆρξεν τὸ πρῶτον δοκίμιόν του. Αἱ μετὰ διακεκριμένων ἀνδρῶν σχέσεις του, καὶ ἡ διεξαγωγὴ βιωτικῶν τιμῶν ὑποθέσεων, διευκόλυνον εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον τοῦ νὰ ἐμβατεύσῃ εἰς τὰ αἰσθητὰ τῶν καρδιῶν καὶ νὰ σπουδάσῃ τὰ πράγματα.

Τοιαῦται ὑπῆρξαν συγχρόνως καὶ ἡ ποίησις καὶ ἡ φιλοσοφία αἵτινες κατεύθυνον τὰ διαθήματα τοῦ νέου ποιητοῦ. Ὁ ἔρως τὸν κατέστησεν μετ' ὀλίγον τελειότερον· α τὰ πρῶτα, εἶπεν, ἐρωτικὰ αἰσθήματα τῶν τιμίων νέων, ἔχουσι πάντοτε πνευματικόν τινα χαρακτῆρα· ἡ φύσις, φαίνεται, ἀπαιτεῖ νὰ ἀνακαλύπτῃ τὸ ἐν φύλλον εἰς τὸ ἄλλο κατὰ τρόπον αἰσθητὸν, ὅχι μόνον τῶν ἡδονῶν τὸ μυστήριον, ἀλλὰ τὸ βαθύτερον μυστήριον τοῦ ὥραιου καὶ τοῦ καλοῦ. Οὕτω πως ἐπενήργησεν ἐπ' ἐμὲ νέα τις ἀξιολάτρευτος· ἐνόμισα ὅτε εἶδον αὐτὴν ὅτι ἀνεκάλυψεν νέον κόσμον ἀγνείας καὶ ὥραιότητος». Ὁ ἔρως δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, τὸ τέλος του ὑπῆρξεν ὀδυνηρόν, ἀλλὰ τὸ αἶσθημα ἐπέζησεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ποιητοῦ, καὶ αἱ γυναικεῖαι εἰκόνες τὰς ὁποίας ἐξωγράφισεν, ὑπῆρξαν πολλάκις ἀπαύγασμα τῆς ἐρωμένης του.

Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πατρός του μετέβη

εἰς Λειψίαν διὰ τὴν τελειοποίησιν τῆς σπουδᾶς του, ὅπου διεφημίζετο ὁ σχολαστικὸς Γοττσχίλδ, ἀλλ' ὅπου ὁ Ἑρνέστ καὶ ὁ Γλέλλερ εἴλκυσαν ἰδίως τὴν προσοχὴν του. Τὸ πανεπιστήμιον δὲν τὸν ἤρεσεν· ἡ διδασκαλία ἦτο ἐσφαλμένη, καὶ ἡ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας ἀπεδείκνυεν εἰς αὐτὸν τὸ κενὸν καὶ ἀόριστον τῶν συστημάτων. Κατὰ τὴν σπουδὴν τῶν νόμων συνέλαβε καὶ ἄλλας ἀμφιβολίας. Ἐμόρφωσεν ἑκτοτε τὴν περὶ ἀγωγῆς καὶ μεθόδου γνῶμην, τὴν ὅποιαν ἀνέπτυξε θαυμασίως. Αἱ περὶ φιλοκαλίας διαφωνίαι ἤθελον ἴσως ἀποσπάσει αὐτὸν καὶ ἀπὸ τὴν ποίησιν, ἐὰν αὕτη δὲν ἀπετέλει μέρος ἀναπόσπαστον τῆς ἐσωτερικῆς του ὑπάρξεως, καὶ ἐὰν ἡδύνατο νὰ τὴν ἀπαρνηθῇ, χωρὶς συγχρόνως ν' ἀπαρνηθῇ καὶ τὸν ἑαυτὸν του.

Ἡ φιλολογικὴ ἐποχὴ καθ' ἣν ἔζη, ἀνεπτύσσεται καὶ ἐκυφορεῖτο ἀπὸ τὴν τελευτήσασαν ἐποχὴν διὰ τῆς ἀντιφάσεως, ὅπως συμβαίνει πάντοτε. Τὸ θεωρητικὸν μέρος τῆς ποιήσεως ἦτο εἰσέτι σκοτεινόν, καὶ τὰ δευτερεύοντα ζητήματα ἐπησχόλουν τὰ πνεύματα· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τόλμης συνετάρασσε τὴν Γερμανίαν καὶ ἀνεφαίνοντο φιλοτεχνήματα πλήρη ἀξίας καὶ ἀνομιότητος. Εἶχον μιμηθῇ τὴν Ἰσπανίαν, τὴν Γαλλίαν, καὶ ἤρχον νὰ λαμβάνωσι τὴν Ἀγγλίαν ὡς ὑπογραμμὸν. Τὸ αἶσθημα, ἡ σκέψις τοῦ Γκέτ τὸν ἀνεμίγνυσεν εἰς ταύτην τὴν κίνησιν· μετέβαλλε πάντα εἰς ποίησιν, καὶ ἐδοκίμαζεν, ὡς λέγει, μεγίστην λύπην, διότι δὲν ἡδύνατο νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰς πηγὰς τῆς ἐμπνεύσεώς του διὰ περιηγήσεων, καὶ νὰ ἐκβῇ ἀπὸ τὸν περικρατοῦντα αὐτὸν κύκλον. Τότε τὸ πρῶτον ἤρχισε, καὶ τὴν ἑξὶν ταύτην διετήρησεν ἐφ' ὅλης τῆς ζωῆς του, νὰ διδῇ εἰς ὅλα του τὰ αἰσθήματα, φιλολογικόν τινα καὶ τεχνικὸν χαρακτῆρα. Ἄμα τι ἐπροξένει θλίψιν ἢ ἡδονὴν εἰς αὐτὸν, μετέβαλλε τὸ αἶσθημα εἰς ποίημα, καὶ ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆ θεωρία τὸν καθησύχαζεν· ὅ,τι ἔγραψεν, ὡς ποιήματα λυρικά, δράματα, ἐλεγεῖς, μυθιστορήματα, ὅλα πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐξομολόγησις συμπληρουσῶσα τὴν βιογραφίαν του. Ἀνυψοῦτο ἀκαταπαύστως ἀπὸ τὰ μερικὰ εἰς τὰ γενικά. Ὁ ἔρως του πρὸς τὴν Μαργαρίταν ἐδίδαξεν εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ πηγὴ τοῦ δράματος ἐνυπάρχει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν, καὶ ὅτι ἡ θρησκεία, ἡ ἠθικὴ, οἱ νόμοι, αἱ κλίσεις, αἱ θέσεις, αἱ συνήθειαι ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ μόνας τὰς ἐπιφανείας.

Ἡ βραδεῖα, ἀλλὰ σπουδαία, καὶ ἐμβριθὲς αὐτῇ πεῖρα ἐμόρφωσε τὸν Γκέτ, καὶ ἀνέπτυξε τὴν τόλμην καὶ τὴν ὑπεροχὴν νοὸς αἰσθανομένου τὴν δύναμίν του, μὴ πτοουμένου ἀπὸ τοὺς κινδύνους,

ἀλλὰ μάλιστα περιρρινούντος, προκχλοῦντος αὐτοῦς. Ἠγάπα τὴν μελέτην τῶν τεχνῶν, καὶ δι' ἐνδελεχοῦς ἀναγνώσεως ἐγύμνασε τὴν κρίσιν καὶ ἐμόρφωσε τὴν φιλοκαλίαν του. Συνοικειώθη μὲ ὅλων τῶν σχολῶν τὰ συστήματα, καὶ ἡ εἰς Ρώμην μετάβασίς του τὸν ἐτελειοποίησεν. Ἐγυμνάσθη ἐπίσης καὶ εἰς τὴν γλυφὴν, καὶ ἐπέδωκε θαυμασίως· ἀλλ' ὁ ὑδράργυρος καὶ ἡ ἀτέλεια τῆς μεθόδου ἔβλαψαν οὐσιωδῶς τὴν ὑγείαν του. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀνεχώρησεν εἰς Λειψίαν, ὅπου ἔμαθεν ὀλίγιστα νομικά, ἀλλ' ὅπου ἔρριψε τὰς βαθυτάτας καὶ εὐρείας βάσεις τῆς δόξης του. Πάσγων πάντοτε καὶ ἠναγκασμένος νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς βραδεῖας ἀναρρώσεώς του, εἴλκυσε τὰ βλέμματα νεανιόδος τινος, τῆς ὁποίας ἡ μυστικὴ εὐαισθησία ἐτροποποίησεν ἐπαισθητῶς τὴν ἐσωτερικὴν ὑπαρξίν του. Αἱ μετ' αὐτῆς πλατωνικαὶ σχέσεις του, τὸν ἐνέπνευσαν τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ μαστιγωθῇ εἰς τὰ μυστήρια τῶν κατὰ καιρὸν ἀλχημικῶν, καὶ ἐπὶ τούτῳ προσῆλθεν εἰς τὸν I. Βίχμεν, καὶ ἐπροχώρησε καὶ μέχρι δοκιμῶν.

Εἰσπηδήσας ἐντὸς τῆς διαπύρου καὶ ἀοράτου ταύτης σφαίρας, δὲν ἐσταμάτησεν· ἠθέλησε νὰ πλάσῃ εἰς ἑαυτὸν θρησκείαν διὰ μόνης τοῦ συλλογισμοῦ τῆς δυνάμεως· βάσις τῆς ἦτο ὁ πλατωνισμός, μέρος τῆς ἡ μυστικῆ καὶ ἀλληγορικῆ, καὶ ἀεραδάμων φιλοσοφία, τὸ δὲ ὅλον, οἰκοδόμημα χιμαίρας καὶ παραδοξολογίας.

Δὲν πρέπει ἄρα νὰ θαυμάζωμεν ἐὰν, μεταβάς εἰς Στρασβούργον διὰ νὰ τελειοποιήσῃ τὰ νομικά του, καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὸν πῖλον τοῦ διδάκτορος, ἐλησμόνησε καὶ πῖλον καὶ νομικὰ χάριν τῆς ἀνατομίας καὶ τῆς χημείας. Ἐπεσκέφθη τὰ νοσοκομεῖα διὰ νὰ σπουδάσῃ τὴν κλινικὴν, καὶ ἐν τοσούτῳ ἐμακρύνθη ὅσον ἦτο δυνατόν ἀπὸ τὸν κύριον σκοπὸν του. Ἡ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην διαμονὴ του εὐηρέσκει εἰς τὰς περὶ Γοτθικῆς γλυφῆς καὶ ζωγραφικῆς ὁρέξεις του· ἀλλ' αἱ μετὰ τοῦ Ἐρδερ σχέσεις του ὑπῆρξαν τὸ πλεόν ἀξιωματικόν συζῆται τῆς ζωῆς του, ἐξ οὗ ἐμελλε νὰ προκύψωσι πολλοῦ λόγου ἀξίαι συνέπειαι. Ὁ Ἐρδερ εἶχε φανῇ ἐφάμιλλος τῶν πρώτων συγγραφέων· τὰ σπάνια προτερήματά του, ὁ πλοῦτος τῶν γνώσεών του, ὁ διαβατικώτατος νοῦς του, κατεργάτευσαν τὸν Γκέτ. «Ὁλῆ μου, λέγει ὁ ἴδιος, ἡ φιλαυτία, ἡ ματαιότης, ἡ ὑπερηφάνεια, ἡ ἱλαζόνεῖα κατεσπαράχθησαν ἀπὸ τὸν Ἐρδερ. Διωρθώθην, μετεβλήθην, καὶ ἐνόησα πόσον ἦμην ἄμοιρος καὶ πείρας καὶ ἐπιστήμης. Χάρις εἰς αὐτὸν ἤρχισα νὰ ἐμφιλοχωρῶ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐθνῶν, εἰς τὴν ἐβραϊκὴν ὑψίστην, εἰς τὴν καλλονὴν τῆς ἰταλικῆς ζωγραφικῆς. Ἡ ποίησις ἔλαβεν ἀλλοίαν ὄψιν ἐνώπιόν μου, ἐν

ἁρμονία μετ' τὸν χαρακτῆρά μου. » Ὁ Γκέτ ἔμαθε πρὸς τούτοις ἀπὸ τὸν Ἑρδερ νὰ κρίνῃ ὀρθώτερον τὰ νέα δοκίμια τῆς ποιήσεως καὶ τὰς νέας τάσεις τῆς. Ἐνίοτε ἐγεννᾶτο διαφωνία μετὰ διδασκάλου καὶ μαθητοῦ. Ὁ πρῶτος ἐχλεύαζε τοὺς νεωτερισμοὺς εἰς οὓς ἐπλανᾶτο τοῦ δευτέρου ἡ φαντασία· διὸ καὶ ἀπέκρυψεν οὗτος ἀπὸ ἐκείνων τὰς δοξασίας του περὶ ὑπάρξεως νέας τέχνης δραματικῆς καὶ νέας ποιήσεως· ἀπέκρυψε δὲ ἐπιμελέστερον τὴν πρὸς τὴν ἀλχημείαν καὶ τὰ μυστήρια κλίσιν του, καὶ ἐνησχολεῖτο εἰς αὐτὰ πάντοτε μόνος.

Ὁ πολιτισμὸς Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', καὶ τοῦ Βολταίρου εἶχε κατεξουσιάσει τὴν Γερμανίαν· ἀλλ' ὁ Γκέτ καὶ ὀλίγοι τινὲς φίλοι του ἐθεώρουν βαρὺν τὸν ζυγὸν του. Ἐφραντᾶσθησαν λοιπὸν Γερμανίαν ἀληθῶς γερμανικὴν, ποιήσιν τευτονικωτέραν, φιλοσοφίαν μᾶλλον ποιητικὴν καὶ πολιτισμὸν ἀσφαλέστερον. Λαβοῦσα δὲ ὡς ὑπογραμμὸν τὸν Σεκσπῆρ ἡ μικρὰ ἐκείνη συμμορία, ἐθεοποίησεν αὐτὸν, καὶ ἐπενήργησε σπουδαίως ἐφ' ὅλην τὴν πατρίδα. Θὰ ἦτο βεβαίως περιέργον ἂν ἐγνωρίζομεν ἀκριβῶς τί ἐγένετο τότε ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς ὀργαζούσης ἐκείνης συμμορίας, ποῖα ἦσαν τὰ ἀντικείμενα τῶν συνομιλιῶν τοῦ Γκέτε καὶ τῶν φίλων του, καὶ ποῖα αἱ πλάναι καὶ αἱ μωρίαι τῶν· διότι αἱ πλάναι καὶ αἱ μωρίαι τῶν ἡλλαξαν τὴν ὄψιν τῆς νεωτέρας Γερμανίας!

Ἐπανελθὼν διδάκτωρ εἰς τὴν πατρικὴν τοῦ οἰκίαν τὸ 1771, δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς ἔχοντας τὰ ἴδια φρονήματα. Μετὰ τῶν συντρόφων του πρέπει νὰ συγκαταλέξωμεν καὶ τὸν Ἑρδερ. Συναλλάσσοντες τὰς ιδέας τῶν, ὅλως ἐκδοτοὶ εἰς οἶστρον ἀκατάσχετον, ρίπτοντες ἐν τῇ μέσῳ δόγματα, περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν ὁποίων δὲν ἠγγυᾶτο καμμία θεωρία, ἐσχεδογράφησαν τὴν περίφημον φιλολογικὴν ἐποχὴν, ἣτις διεκρίθη διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Γκέτε.

Εἰς Οὐεσλάρ ἔμαθε τὰς περιστάσεις αἵτινες ἐγέννησαν τὴν πρώτην ιδέαν τοῦ Βέρτερ. Ὁ νέος Ἱερουσαλήμ, ὁ τύπος τοῦ πονήματος τούτου, εἶχε γίνῃ αὐτόχειρ ἐξ αἰτίας τοῦ ἔρωτος. Δημοσιευθεὶς ἀνωνύμως ὁ Βέρτερ, ἐκίνησε θαυμασμὸν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Γερμανίαν. Ἐλθόντος τότε εἰς Φραγκφώρτ τοῦ δουκὸς Σάξ-βέϊμαρ, ὁ Κνέβελ παρουσίασεν εἰς αὐτὸν τὸν νέον ποιητὴν, οὗτινος ἡ τύχη ἀπεφασίσθη ἔκτοτε ὀριστικῶς. Ὁ διάδοχος τοῦ δουκὸς, ἀγαπήσας τὸν συγγραφέα, τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὴν αὐλήν του ἅμα ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως· καὶ ὁ Γκέτ ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν. Ὀνομάσθη τὸ πρῶτον σύμβουλος πρεσβείας, μετ' ὀλίγον σύμβουλος ἰ-

διαίτερος, πρόεδρος τῆς οἰκονομίας, καὶ ἔλαβε δίπλωμα εὐγενείας. Μετέβη εἰς τὴν Ἑλβετίαν, διέτρεξεν ὁλόκληρον τὴν Ἰταλίαν, καὶ διέμεινεν εἰς αὐτὴν δέκα ἔτη, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ρώμην. Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας καὶ ὁ Ναπολέων τὸν ἀπένειμον μεγαλοσταύρους. Αἱ βιογραφικαὶ τοῦ ἐξομολογήσεις ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡγάπα πολὺ τὸν δημόσιον βίον, καὶ ὅτι ὡς ὑπουργὸς ἡγεμονίσκου τινὸς τῆς Γερμανίας, δὲν ἐθέρει ἑαυτὸν κατώτερον τοῦ συγγραφέως τοῦ Βέρτερ καὶ Φάουστ.

Ὁ νέος ποιητὴς ἦτο τότε εἰκοσιπενταετής. Γράφων τὸν Βέρτερ, εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰς τελευταίας ἐπιστολάς καὶ τὴν φρικώδη καταστροφὴν τοῦ νέου Ἱερουσαλήμ. Συνθέτων τὸν Γοῆτς, ἠκολούθησε κατ' ἔχνος τὴν βιογραφίαν τοῦ ἀνδρείου καὶ τρομεροῦ αὐτοῦ ἥρωος.

Ὅλα τὰ πρόσωπα τῶν ποιημάτων τοῦ Γκέτε ἔχουσι τελείαν ὁμοιότητα μετ' τὴν φύσιν, εἶναι ἀληθέστατα μέχρι κεραίας, καὶ αἱ λεπτομέρειαι ἀναπτύσσονται καὶ συναρμολογοῦνται μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας, ὥστε νομίζει τις ὅτι ἐγεννήθησαν διὰ μιᾶς. Ἐντεῦθεν προέρχεται ἡ ἑλλειψις πάσης ὑπερβολῆς, πάσης ἐπιτηδεύσεως, παντὸς ψεύδους· ἡ ἐνέργειά του εἶναι ἐνέργεια ἀκροπος, καὶ ὄχι ἐκρηγνῆς κρατῆρος ἀκαταμαχῆτου.

Εἰς τὰ ἄσματά του ἀναφαίνεται ὅλη τοῦ ἡ καρδία. Ἐξῆλθον ἀγνὰ, ἀνέσφα ἀπὸ αὐτὴν, ἄνευ κόπου, ἄνευ ἐργασίας. Ὁ λαὸς ἤτ' ἀδιέτηρσεν ὡς ἰδιοκτησίαν του, καὶ τὰ ἐπαναλέγει μετ' ὑπερφηάνειαν, διότι ἀνυψοῦσι καὶ ἐξευγενίζουσι τὴν ζωὴν του. Ἡ σπανία ἐθνικότητος τοῦ Γκέτε, ἡνωμένη μετὰ ἐξαισίου πνεύματος ἐννοοῦντος τὰ ξένα ἀριστουργήματα, εἶναι βεβαίως ἐν τῶν θαυμάτων τῆς διανοητικῆς του ὑπάρξεως.

Ἐπὶ δώδεκα ἔτη ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βέρτερ δὲν ἐξέδωκε κανέν σύγγραμμα· ἀλλ' ὅταν παρουσιάσθη ἐκ νέου εἰς τὴν σκηνὴν, ἀπέραντος ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς. Πῶς, μετὰ τοσαύτην μακρὰν σιωπὴν, ἀνεφαίνετο τόσον πλούσιος, τόσον ποικίλος, τόσον βαθύς, τόσον τέλειος! Ἡ Ἱφιγένειά του εἶναι ἀριστούργημα εὐαισθησίας καὶ ἀρχαικοῦ μεγαλείου! δὲν εἶναι μίμησις τοῦ Εὐριπίδου, ἀλλ' ἀνάμνησις ζωηροτάτῃ τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως. Ὡς ὥραία τις τοῦ Ραφαήλ εἰκὼν, ὅπου ἀνακαλύπτει νέα ἀδιακόπως θέλητρα ἢ παρατήρησις, παρομοίως μαγεύεται ὁ ἀναγνώστης, ὅσάκις ρίπτει τὰ βλέμματά του ἐπὶ τῆς τραγωδίας αὐτῆς. Ὁ Τάσος του δὲν εἶναι κατώτερος τῆς Ἱφιγενείας.

Ἡ μακρὰ ἐν Ἰταλίᾳ διατριβή του, ἐτροποποίησε τὰς κλίσεις τῆς πρώτης του ἐποχῆς· ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἔπαυσε τοῦ νὰ λατρεύῃ ὡς ποιητῆς

τὸν μεσαιῶνα. Ἡ Ἰταλία ἀπεκάλυπτεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του νέον τινὰ κόσμον, τὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, τῆς ὁποίας χαρακτὴρ ἦτο τὸ ὕψος τῶν ἰδεῶν καὶ ἡ ἀπλότης. Ὁ ἐνθερμος πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν τέχνην ἔρωσ του, κατέστη ὑψηλότερος, καὶ τὰ μεγάλα του συγγράμματα τὰ ὁποῖα ἔγραψε κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὡς ὁ Φάουστ, ἡ Δωροθέα κλπ. φέρουσι τὸν τύπον τοῦτον.

Ἀδίκως κατηγορήθη ὁ Γκέτ, ὡς συντελέσας εἰς τὴν ὑπαρξιν νέας τινὸς σχολῆς φιλοσοφικοῦ καθολικισμοῦ. Αὐτὸς ἦτο ποιητὴς πρὸ πάντων, χριστιανὸς εἰς τὸν Φάουστ, ἐθνικὸς εἰς τὰ ρωμαϊκὰ ἐλεγεία, μωαμεθανὸς εἰς τὸ Διδάνιον του. Νέος ἔτι, ἐπρωτίμα τὴν παλαιὰν ἀπὸ τὴν νέαν γραφὴν, καὶ μετὰ ταῦτα κατέστη ἀδιάφορος. Καὶ ἐνῶ οἱ πολλοὶ τὸν κατέκρινον ὡς ὑπερασπίζομενον τὴν καθολικὴν θρησκείαν, οἱ θρησκοὶ τὸν ἐμέμφοντο ὡς ἄθρησκον.

Ἐπὶ τῆς τελευταίας του ἐποχῆς, δὲν ἀπέφυγε καὶ αὐτὸς καθὼ ποιητῆς, τὴν φρικτὴν τοῦ χρόνου ἐπιρροήν· ἡ γεννητικὴ του ἐνέργεια ἐξησθένησε, καὶ ἐκτός τινων μικρῶν ἁσμάτων, τὰ ποιήματά του δὲν μετέχουσι τῆς παλαιᾶς τοῦ νοὸς του δυνάμεως.

Ἄλλ' αἱ φιλολογικαὶ του ἐργασίαι δὲν ὠφέλησαν μόνον τὴν Γερμανίαν. Εἰς Βεῦμαρ ἐπρωτίμα στάτευσε γενναίως καὶ διὰ παντὸς τρόπου τὰς τέχνας, τὰ θεάτρα, τὰς φυσικὰς ἀπομιμήσεις· καὶ τὴν ἐνέργειάν του μαρτυροῦσι πολλοὶ κῆποι, πολλὰ κτίρια τῆς πόλεως ἐκείνης.

Ἀπέθανε τὴν 22 Μαρτίου τοῦ 1832 ἔτους περὶ τὸ 83 ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἡ Γερμανία ὀλόκληρος κατεταράχθη. Ὁ συγγραφεὺς τῆς, ὁ ὁδηγὸς τοῦ αἰῶνός της, δὲν ὑπῆρχε πλέον μετὰ τῶν ζώντων. Ἄοκνος καὶ φιλόπατρις ὁ Γκέτ, εἰργάζετο μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς τελευταίας του ἀναπνοῆς, καὶ ἐπιδιώρωνε τὰ συγγράμματά του. Τὰ ἔργα ταῦτα τοῦ νοὸς του ἐθαυμάσθησαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, μετεφράσθησαν εἰς πολλὰς γλώσσας καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἀγγλικήν, τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Ἰταλικήν. Ἡ πρότομή του κατασκευασθεῖσα ἀπὸ τὸν γνωστὸν τῆς Γαλλίας λιθοξόν Δαυῖδ, ἐτέθη πλησίον τῆς τοῦ Σίλλερ εἰς τὴν ἐν Βεῦμαρ βιβλιοθήκην. Ὁ Γκέτ ὑπῆρξεν ὁ μεγαλύτερος ποιητῆς τῆς πατρίδος του, καὶ κομψότατος λογογράφος τοῦ αἰῶνός μας, πολιτευτῆς τῆς ἀρκτῶας Εὐρώπης καὶ πατὴρ τῆς φιλολογίας της.

Δ. Σ.

ΛΟΡΔΟΣ ΒΥΡΩΝ

(Συνέχ. καὶ τέλος, ἴδε τεῦχος ΙΗ'. ἀριθ. 557.)

Ἀπὸ τῆς τρίτης ἡμέρας ὁ Φλέτςχερ ἤρξατο σπουδαίως ἀνησυχῶν. Οὐδέποτε, κατὰ τὰς προηγηθείσας ἐκ κατάρρου ἀσθενείας αὐτοῦ, ὁ Κύριός του ἔμενεν ἄϋπνος δι' ὅλης τῆς νυκτός, ἐν ᾧ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ οὐδόλως ἡδύνατο νὰ κοιμηθῇ.

Ἀπηυθύνθη λοιπὸν πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς ἰατροὺς τῆς πόλεως, τοὺς Κυρίους Μπρουνὼ καὶ Μίλλιγκεν, καὶ ἀπηγγήθη εἰς αὐτοὺς ὅλα τὰ συμπτώματα τῆς ἀσθενείας, ἥτις κατεβασάνιζε τὸν Κύριον αὐτοῦ.

Οἱ ἱατροὶ διεβεβαίωσαν τὸν γηραιὸν ὑπὸ τῆς τοῦ Λόρδου Βύρωνος, ὅτι ὁ Κύριός του οὐδένα διέτρεχε κίνδυνον, ὑπεσχέθησαν δ' αὐτῷ, ὅτι ἐν τῷ δὺο ἢ τριῶν τὸ πολὺ ἡμερῶν θὰ ᾔναι ἐντελὴς ὑγιής.

Ταῦτα πάντα συνέβησαν κατὰ τὴν 13 τοῦ μηνὸς ἀπριλίου.

Τὴν 14, μεθ' ὅλας τὰς διαβεβαιώσεις καὶ τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἱατρῶν ὁ Φλέτςχερ, βλέπων ὅτι ὁ πυρετὸς τοῦ Κυρίου του κατ' οὐδὲν ἡλαττοῦτο καὶ ὁ ἀσθενὴς οὐδόλως ἐκοιμᾶτο καθ' ὅλην τὴν νύκτα, παρεκάλεσε θερμῶς τὸν Βύρωνα, ὅπως ἐπιτρέψῃ αὐτῷ νὰ προσκαλέσῃ τὸν ἱατρὸν Θωμᾶ τοῦ Zauté.

— Συμβουλευθήτι πρὸς τοῦτο τοὺς ἱατροὺς μου, ἀπεκρίθη ὁ ἀσθενὴς, καὶ πρᾶξον ὅ,τι θὰ σοὶ εἴπωσιν.

Ὁ Φλέτςχερ ὑπήκουσεν. Οἱ ἱατροὶ εἶπον, ὅτι ἡ πρόσκλησις καὶ τρίτου ἐφαίνετο εἰς αὐτοὺς πάντῃ ἀνωφελής.

Ὁ Φλέτςχερ πάραυτα ἔφερε τὴν ἀπάντησιν τῶν ἱατρῶν εἰς τὸν Κύριόν του, ὅστις ἐπὶ τούτῳ σείσας τὴν κεφαλὴν εἶπε:

— Φοβοῦμαι πολὺ μήπως οἱ ἱατροὶ οὗτοι δὲν διέγνωσαν καλῶς τὴν ἀσθενείαν μου.

Ἀλλὰ, Μιλόρδε, ἀπήντησε τότε ὁ Φλέτςχερ, ἀφοῦ ἔχετε τοιαύτην ἰδέαν διατάξατε ὅπως προσέλθῃ καὶ ἕτερος ἱατρός.

— Μοὶ λέγουσιν, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Βύ-

ρων οὐδόλως προσέξας εἰς τοὺς λόγους τοῦ ὑπηρέτου, μοὶ λέγουσιν ὅτι ἡ ἀσθένειά μου αὕτη εἶναι ὁμοία μὲ τὰς προηγουμένας, ὅτι εἶναι ἀπλοῦς κατάρρους.

— Καὶ ὁμως ἐγὼ, ὑπέλαβεν ὁ ὑπηρέτης, εἰμυ βέβαιος, Μιλόρδε, ὅτι οὐδέποτε μέχρι τοῦδε ἡσθενήσατε ὑπὸ παρομοίας νόσου.

— Καὶ ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ Βύρων.

Καὶ ἀμέσως ἤρξατο παραλαλῶν χωρὶς οὐδεμία παραχῇ, οὐδεὶς κρότος νὰ δύναται νὰ διαταράξῃ αὐτόν.

Τὴν 15 ὁ Φλέτσχερ, ὅστις ὡς ἐκ τῆς ἀγάπης, ἦν ἔτρεφε πρὸς τὸν Βύρωνα καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀφοσιώσεώς του ἡσθάνετο τὴν δεινὴν θέσιν εἰς ἣν εὐρίσκετο ὁ Βύρων, πάντοτε παρεκάλει αὐτόν, ὅπως τέλος καταπεισθῇ καὶ συγκατανεύσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἱατροῦ Θωμᾶ. Ἄλλ' ἐν τούτοις οἱ ἱατροὶ τοῦ Μεσολογγίου πέμμενον δι´σχυριζόμενοι ὅτι ὁ Βύρων οὐδόλως διεκινδύνευε.

Μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης προσεπάθουν ὅπως θεραπεύσωσι τὸν ἀσθενῆ διὰ καθαρτικῶν φαρμάκων, ἅτινα ἦσαν μᾶλλον βίαια ἢ συντελεστικά πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ, καθ' ὅσον μάλιστα ὁ Βύρων ἀπὸ ὀκτῶ ἤδη ἡμερῶν οὐδὲν ἕτερον γασθεῖς, ἐκτὸς δύο ἢ τριῶν ποτηρίων ζωμοῦ, δὲν ἠδύνατο κατὰ συνέπειαν οὐδὲν νὰ ἐκβάλλῃ. Αἰκοπώσεις καὶ οἱ πόνοι εἶχον μεγάλως καταβάλλει αὐτόν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπαυξάνοντες τὴν ἀδυναμίαν, ἣν προὔξεναι αὐτῷ ἡ αὐπνία.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν περὶ τὸ ἑσπέρας καὶ οἱ ἱατροὶ ἐκυριεύθησαν τέλος ὑπὸ σπουδαίων ἀνησυχιῶν καὶ φόβων, ἐσκέπτοντο δὲ, ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ φλεβοτομήσωσι τὸν ἀσθενῆ. Ἄλλ' οὗτος ἀντίεστη πρὸς τοῦτο ἐντόνως, ἐρωτῶν τὸν Μίλλιγκεν ἐὰν ἐθεώρῃ ἀπολύτως ἀναγκαίαν τὴν φλεβοτομίαν ταύτην. Ὁ ἱατρός ἀπεκρίθη ὅτι ἠδύναντο νὰ ἀναμείνωσι μέχρι τῆς αὔριον. Κατὰ συνέπειαν ὁ Βύρων ἀφαιμάχθη κατὰ τὴν ἐπιούσαν, τὴν 16ην δηλονότι ἀπριλίου, περὶ τὸ ἑσπέρας ἐκ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος.

Τὸ αἷμα ἐφαίνετο πολὺ θερμὸν, δὲν ἀνῆρχετο δὲ τὰς 46 οὐγγίας.

Ὁ ἱατρός Μπρουνὼ παρετήρησε τὸ αἷμα τοῦτο καὶ ἔσσειε τὴν κεφαλὴν.

— Πάντοτε τῷ ἔλεγον, ὅτι εἶχε μεγίστην ἀνάγκην ἀφαιμάξεως, ἐφιθύρισε καθ' ἑαυτὸν ὁ ἱατρός, ἀλλ' οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ μοὶ ὑπακούσῃ.

Τότε διηγέρθη μεταξὺ τῶν ἱατρῶν σφοδρὰ συζητήσεις περὶ τοῦ ματαίως ἀπολεσθέντος χρόνου. Ὁ Φλέτσχερ προὔτεινε καὶ ἐκ δευτέρου, ὅπως πέμψῃ τινὰ εἰς Ζαυτε καὶ προσκλήσῃ ἐκεῖθεν τὸν ἱατρὸν Θωμᾶ ἀλλὰ οἱ ἱατροὶ τῷ ἀπεκρίθησαν:

— Εἶναι ὅλως ἀνωφελές. Πρὶν τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ ὁ κύριός σου ἢ θὰ ἦναι ἐκτὸς κινδύνου ἢ δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον ἐν τῷ κόσμῳ.

Καὶ ἐν τούτοις ὁ ἀσθενὴς ὁλονὲν ἔβαινε πρὸς τὰ χεῖρῳ. Ὁ ἱατρός Μπρουνὼ ἐθεώρει ἀναγκαῖον, ὅπως ὁ Βύρων ἀφαιμαχθῇ καὶ ἐκ δευτέρου.

Ὁ Φλέτσχερ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Κύριον αὐτοῦ, ὅτι οἱ δύο ἱατροὶ ἐφρόνουν ὅτι καὶ δευτέρα ἀφαιμάξις ἦτο ἀπαραιτήτως ἀναγκαία. Τότε ὁ λόρδος Βύρων οὐδόλως ἀντιστάς ἐξέτεινε τὸν βραχίονα καὶ εἶπε:

— Ἰδοῦ, ὁ βραχίον μου. Ἄς πράξωσιν, ὅτι θέλουσιν. Ἀκολουθῶς δὲ προσέθεσε:

— Δὲν σοὶ ἔλεγον, Φλέτσχερ, ὅτι δὲν διέγνωσαν καλῶς τὴν ἀσθένειάν μου;

Ὁ Βύρων ὁλονὲν ἐξησθάνει καὶ ἡ θέσις αὐτοῦ ἔβαινε ἐπὶ τὰ χεῖρῳ.

Τὴν 17 περὶ τὴν πρωΐαν ἀφημάχθη τὸ δευτερον ἤδη.

Τὴν αὐτὴν δὲ ἡμέραν μετὰ μεσημβρίαν ἀφημάχθη δις ἔτι.

Ἐκάστην τῶν ἀφαιμάξεων τούτων παρηκολούθει λειποθυμία.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Βύρων ἤρξατο ἀπολλύων πᾶσαν περὶ ἀναρρώσεως ἐλπίδα.

— Δὲν δύναμαι οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ κοιμηθῶ, ἔλεγεν εἰς τὸν Φλέτσχερ, καθὼς δὲ γνωρίζεις ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ἐβδομάδα οὐδόλως ἐκοιμήθην. Πάντες δὲ γνωρίζομεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ ὠρισμένον τινὰ μόνον χρόνον δύναται νὰ μὴ κοιμηθῇ· παρελθόντος δὲ τούτου, ἀπολλύει τὰς φρένας αὐτοῦ χωρὶς ἅπαντες οἱ ἱατροὶ τοῦ κόσμου νὰ δύνανται ὅπως σώσωσιν αὐτόν. θὰ ἐπροτίμουν δὲ μυριάκις νὰ αὐτοκτονήσω παρὰ νὰ

ἀπολέσω τὰς φρένας μου. Δὲν φοβοῦμαι τὸν θάνατον· θὰ ἴδω δὲ αὐτὸν ἐρχόμενον μετὰ τοσαύτης γαλήνης καὶ χαρᾶς, ἣν δὲν δύνασαι νὰ φαντασθῇς.

Τὴν 18 ὁ Βύρων ἠννόησε πλέον καλῶς καὶ ἐβεβαιώθη, ὅτι εὕρισκετο εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του.

— Φοβοῦμαι, ἔλεγεν εἰς τὸν Φλέτσχερ, μήπως ὁ Τίτας καὶ σὺ ἀσθενήητε, ἀγρυπνοῦντες χάριν μου δι' ὅλης τῆς νυκτός.

Ἀλλὰ ἀμφοτέροι οἱ πιστοὶ τοῦ Βύρωνος ὑπηρετοῦν μεθ' ὅλας τὰς προτροπὰς καὶ τὰς παρακλήσεις αὐτοῦ οὐδέποτε ἠθέλησαν οὐδ' ἐπὶ στιγμήν νὰ ἀναπαυθῶσιν.

Ὁ Φλέτσχερ ἐφρόντισεν ἐγκαίρως, βλέπων ὅτι ἡ θερμὴ τοῦ Κυρίου του αὐξάνουσα ὁλονὲν ἔφερεν αὐτὸν εἰς παραφροσύνην, ὅπως ἀπομακρυνῇ ἀπὸ τῆς κλίνης του τὸ ἐγχειρίδιον καὶ τὰ πυροβόλα αὐτοῦ.

Ἐν τῷ διαστήματι τῆς 18 τοῦ μηνὸς πολλὰκις ἐπανελάμβανεν ὁ Βύρων ὅτι οἱ ἱατροὶ τοῦ Μασολογγίου δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐννοήσωσι τέλος τὴν ἀσθενείαν του.

— Ἀλλὰ τότε, ἀπεκρίθη ὁ Φλέτσχερ, διατί ἐπιμένετε μὴ θέλων, ὅπως προσκληθῇ ὁ ἱατρὸς Θωμᾶ.

— Ὁχι, δὲν θέλω νὰ ὑπάγῃς καὶ προσκαλέσῃς αὐτὸν σὺ ὁ ἴδιος Πέμψον ἕτερόν τινα, Φλέτσχερ, ἀλλὰ σπεῦσον ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον.

Ὁ Φλέτσχερ ἐξετέλεσε πάραυτα τὴν διαταγὴν τοῦ Κυρίου του καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοῦτο τὸν ἕτερον ὑπηρέτην.

Ἀμ' ὥς οὗτος ἀνεχώρησεν, ὁ Φλέτσχερ ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς δύο ἱατροὺς, ὅτι ἔπεμψεν ἄνθρωπον ὅπως προσκαλέσῃ τὸν ἱατρὸν Θωμᾶ.

Ἐπράξατε κάλλιστα, ἀπεκρίθησαν οἱ ἱατροί· διότι καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἠρχίσασμεν καὶ πῶς νὰ ἀνησυχῶμεν.

Ὁ Φλέτσχερ ἐπέστρεψε μετὰ ταῦτα εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Κυρίου του.

— Λοιπὸν, ἠρώτησεν ὁ Βύρων, ἔπεμψας τὸν ὑπηρέτην εἰς τὸν ἱατρὸν Θωμᾶ;

— Μάλιστα, Μιλόρδε.

— Καλὰ, ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ μάθω ὁποῖα τις εἶναι ἡ καταβασανίζουσά με νόσος.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ Βύρων κατελήφθη καὶ αὐθις ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ, ὅστις ἐτάρασσε αὐτὸν ἐντὸς τῆς κλίνης μέχρι μανίας.

Ἀφοῦ μετὰ τινὰ χρόνον ἐπανῆλθεν εἰς ἑαυτὸν, τοῦ πυρετοῦ βαθμιαίως ἐλαττουμένου, εἶπεν εἰς τὸν Φλέτσχερ:

— Ἀρχίζω νὰ πιστεύω ὅτι ἀσθενῶ βαρέως καὶ ὅτι προσεγγίζω εἰς τὸ τέλος τοῦ βίου μου. Ἐὰν ἀποθάνω κατὰ τὴν ἀσθενείαν μου ταύτην, σὲ παρακαλῶ νὰ ἐκτελέσῃς τὰς διαταγὰς, ἃς μέλλω ἀμέσως νὰ σοὶ δώσω. Πιστεύω δὲ, ὅτι θέλεις φροντίσει περὶ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν, δὲν ἔχει οὕτω;

— ὦ! Μιλόρδε, περὶ τούτου μὴ ἔχητε οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν, καθ' ὅσον μάλιστα γνωρίζετε καλῶς τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀφοσίωσίν μου, ἀπεκρίθη ὁ γηραιὸς ὑπηρέτης, ἀλλ' ὅμως θὰ ζήσητε ἐπὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον, τὸ ἐλπίζω, τὸ προαισθάνομαι, θὰ δυνηθῇτε δὲ σεῖς ὁ ἴδιος νὰ ἐκτελέσητε τὰς ἐπιθυμίας σας ταύτας.

— Ὁχι, εἶπεν ὁ Βύρων, σείων τὴν κεφαλὴν, ὦχι! . . . τετέλεσται . . . Πρέπει νὰ σοὶ εἶπω τὰ πάντα, Φλέτσχερ, χωρὶς νὰ χάνωμεν καιρόν.

Μιλόρδε, ἠρώτησεν ὁ ὑπηρέτης, νὰ ὑπάγω νὰ φέρω μίαν γραφίδα, ἐν μελανοδοχεῖον καὶ ὀλίγον χάρτην;

— ὦ! ὦχι, θὰ παρέλθῃ πρὸς τοῦτο ἄρκετὸς χρόνος, δὲν ἔχομεν δὲ πολὺν εἰς τὴν διάθεσίν μας. Πρόσεξον καλῶς εἰς ὅ,τι θὰ σοὶ εἶπω.

— Ἀκούω, Μιλόρδε.

— Περὶ τοῦ μέλλοντός σου νὰ μὴ σκέπτησαι, ἐγὼ ἐφρόντισα ἤδη περὶ τούτου, καὶ μεῖνε ἡσυχος . . .

— ὦ! Μιλόρδε, ἀνεφώνησεν ὁ δυστυχὴς ὑπηρέτης χέων θερμὰ δάκρυα, σᾶς ἰκετεύω . . . αἱ στιγμαὶ αὗται ἃς ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσίν μας εἶναι πολύτιμαι. Ὅθεν πρέπει νὰ σκέπτησθε περὶ πραγμάτων πολὺ σπουδαιωτέρων . . .

— ὦ! τέκνον, ἐφιθύρισεν ὁ ψυχορραγῶν, ἡ προσφιλὴς μου θυγάτηρ, ἡ δυστυχὴς μου Ἀδα . . . ἐὰν ἡδυνάμην νὰ τὴν ἴδω, νὰ τὴν ἀσπασθῶ . . . θὰ διαβιδάτῃς βεβαίως πρὸς αὐτὴν τὰς εὐλο-

γίας μου, Φλέτσχερ· καθὼς ἐπίσης καὶ πρὸς τὴν ἀδελφήν μου Αὐγουστὰν καὶ πρὸς τὰ τέκνα της Νὰ μεταβῆς ὡσαύτως καὶ παρὰ τῇ λαϊδῇ Βύρωνι . . . Εἰπὲ εἰς αὐτήν . . . διηγήθητι εἰς αὐτὴν τὰ πάντα . . .

Ταῦτα λέγων ὁ Βύρων ἐσιώπησεν αἰφνης. Σφοδρὸς πόνος διέκοψεν αὐτόν. Μολονότι δὲ προσεπάθει ὅπως συνεχίσῃ τὴν ὁμιλίαν του, ὁ δυστυχὴς Φλέτσχερ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τίποτε ἐξ ὧν ἔλεγεν, καθότι αἱ λέξεις ἐξήρχοντο ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ συγκεχυμέναι καὶ διακεκομμέναι· μετὰ πολλὰ δὲ κατῴρθωσε τέλος νὰ ἐννοήσῃ τὰ ἐξῆς:

— Φλέτσχερ . . . Ἐάν δὲν ἐκτελέσῃς τὰς διαταγὰς, τὰς ὁποίας σοὶ ἔδωκα . . . θὰ σὲ βασανίσω . . . ἐάν ὁ Θεὸς μοὶ τὸ ἐπιτρέψῃ.

— Ἀλλὰ, Κύριε, ἀνεφώνησε τότε ὁ ὑπηρέτης ἀπελπισ, οὐδὲν ἤκουσα ἐξ ὧν μοὶ εἶπατε.

— ὦ! Θεέ μου, Θεέ μου! ἀνέκραξεν ὁ Βύρων, ἀλλὰ εἶναι πολὺ ἀργά . . . Εἶναι δυνατόν ποτὲ νὰ μὴ μοῦ ἤκουσας;

— Ἀλλ' ὄχι, Μιλόρδε· προσπαθήσατε ὅμως, προσπαθήσατε νὰ ἐπαναλάβητε ὅσα εἶπατε καὶ νὰ μοὶ διακοινώσητε τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἐπιλήψεις σας.

— Ἀδύνατον! . . . ἀδύνατον, ἐπιθύρῃσεν ὁ ἀσθενὴς, εἶναι ἀργά . . . τετέλεσται . . . Καὶ ἐν τούτοις . . . πλησίασον . . . πλησίασον . . . Φλέτσχερ! . . . θὰ προσπαθῶ . . .

Καὶ προσεπάθει, ἀλλ' ἀνωφελῶς, δὲν ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ πλειοτέρας τῶν ἀκολουθῶν διακεκομμένων λέξεων:

— Ἡ σύζυγός μου . . . τὸ τέκνον μου . . . ἡ ἀδελφή μου . . . Γνωρίζεις τὰ πάντα . . . νὰ εἴπῃς τὰ πάντα . . . Γνωρίζεις τὰ σχέδιά μου . . .

Τὰ λοιπὰ τῶν ὧν εἶπεν ἦσαν τοσοῦτον συγκεχυμένα, ὥστε δὲν ἠδύνατό τις νὰ ἐννοήσῃ οὐδέν. Ἦτο ἡ 18 τοῦ μηνὸς καὶ ἦτο μεσημβρία.

Οἱ ἱατροὶ συνεσχέφθησαν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ δώσωσιν εἰς τὸν ἀσθενῆ ὀλίγην κίνα ἐντὸς οἴνου. Ἀπὸ ὁκτῶ ἡδὴ ἡμερῶν ὁ Βύρων, ὡς ἤδη ἐλέχθη, ἐκτὸς ὀλίγου ζωμοῦ καὶ δύο κοχλυαρίων μαρανταμύρου οὐδεμίαν ἑτέραν τροφὴν εἶχε λάβει ἔπιε τὴν κίνα. Κατῴρθωσε δὲ διὰ σημείων νὰ εἴπῃ εἰς τὸν Φλέτσχερ, ὅτι ἐπεθύμει πολὺ νὰ κοιμηθῇ. Δὲν ὁμίλει πλέον καθαρῶς.

— Θέλετε νὰ προσκαλέσω τὸν κ. Παρρὺ; τῷ εἶπεν ὁ Φλέτσχερ.

— Μάλιστα, ὕπαγε καὶ προσκάλεσον αὐτόν· ἀπεκρίθη ὁ Βύρων.

Μετὰ παρέλευσιν δευτερολέπτου ὁ ὑπηρέτης ἐπέστρεψε μετὰ τοῦ μνησθέντος Κυρίου.

Ὁ κ. Παρρὺ ἔκυψεν ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἐχαιρέτισεν αὐτόν.

Ὁ Βύρων ἀμέσως ἀνεγνώρισεν αὐτόν καὶ ἐταράχθη ὑπὸ χαρᾶς.

— Ἦσυχάσατε, τῷ λέγει ὁ κ. Παρρὺ.

Ὁ Βύρων ἔχυσε δάκρυα χαρᾶς. Μετὰ τινὰς δὲ στιγμὰς ἐκοιμήθη.

Ὁ ὕπνος οὗτος ἦτο ἡ ἀρχὴ ληθαργίας, ἣτις διήρκεσε περὶ τὰς εἴκοσι τέσσαρας περίπου ὥρας.

Ἐν τούτοις περὶ τὰς ὁκτῶ ὥρας τῆς ἐσπέρας ἐταράχθη ὀλίγον καὶ ἐφιθύρῃσε λέξεις τινὰς, ἐξ ὧν ὁ Φλέτσχερ ἤκουσε τὰς ἐξῆς μόνον:

— Καὶ τώρα πρέπει νὰ κοιμηθῶ . . .

Ἡ κεφαλὴ του δὲ ἔπεσεν ἀκίνητος ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου.

Ἐπὶ εἴκοσι τέσσαρας σχεδὸν ὥρας οὐδόλως ἐκινήθη.

Κατὰ διαστήματα δὲ κατεπνίγετο ὑπὸ εἵδους ρόγχους.

Ὁ Φλέτσχερ ἐκάλεσε τότε τὸν Τίτα διὰ νὰ βοηθήσῃ αὐτόν ὅπως ἐγείρῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀσθενοῦς, ὅστις ἐφαίνετο, ὅτι διετέλει ἐν παντελεὶ ἀναισθησία. Πάντοτε ὁπότε καταλαμβάνετο ὑπὸ τοῦ ρόγχους, οἱ δύο ὑπηρεταὶ ἀνήγειρον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

Ταῦτα πάντα συνέβαινον μέχρι τῆς ἑκτῆς ὥρας τῆς ἐσπέρας τῆς ἐπιούσης.

Τότε ὁ Βύρων ἠνέφξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ ἀμέσως ἔκλεισεν αὐτοὺς, χωρὶς νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἠσθάνετο πόνους καὶ χωρὶς νὰ κινήσῃ οὐδὲν ἕτερον μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ.

— ὦ! Θεέ μου, ἀνεφώνησεν ὁ Φλέτσχερ, νομίζω, ὅτι ὁ Μιλόρδος ἐξέπνευσεν ἤδη.

Οἱ ἱατροὶ ἐπλησίασαν, ἔψαυσαν τὸν σφυγμὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθῶς εἶπον:

— Ἐχετε δίκαιον, . . . ἀπέθανε . . .

Τὴν 22 ἀπριλίου μετέφερον τὸν νεκρὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐνθα ἀνεπαύοντο ὁ Μάρκος Βόττσαρης καὶ ὁ στρατηγὸς Νορμάννος. Τὸ σῶμα εὐρίσκετο ἐντὸς χονδροῦ νεκροκραββάτου ξυλίνου. Μαῦρος μανδίας ἐκάλυπτεν αὐτόν. Ἐπὶ τοῦ μανδίου ἔθεσαν περικεφαλαίαν, ξίφος καὶ στέφανον ἐκ δάφνης.

Ὁ Βύρων ἐπεδείξατο μεγάλην ἐπιθυμίαν ὅπως τὸ σῶμα αὐτοῦ μετενεχθῇ εἰς Ἀγγλίαν. Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἀπῆτουν ἐπιμόνως ὅπως κρατήσωσι τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες τοσοῦτον ἐλύπησαν καὶ κατέβλησαν ζῶσαν τὴν καρδίαν ταύτην, ἐγκατέλιπον αὐτὴν θανοῦσαν.

ΡΟΥΒΕΝΣ

Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ.

Τὴν 29 Ιουνίου 1577 δύο ξένοι, φθάντες εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Τριῶν Βασιλέων, ἐν

Κολωνίᾳ, ἡρώτων τὸν ξενοδόχον εἰάν ὑπῆρχε χρυσοχόος τις δεχόμενος νὰ ἀνταλλάξῃ χρυσὰ νομίσματα τῆς Γαλλίας διὰ νομισμάτων τῶν Κάτω Χωρῶν. Ὁ Φέρνιγ, ἀνὴρ εὐτραφής, ὅστις ἐκάθητο παρὰ τὴν θύραν ἔχων τοὺς βραχίονας γυμνοὺς καὶ εὐθύμως κρατῶν εἰς χεῖρας ποτήριον ζύθου, ἀπεκρίθη ὅτι παρὰ τὴν ἐκκλησίαν

ΠΕΤΡΟΣ ΡΟΥΒΕΝΣ

τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Ἀστέρος κατοικεῖ ἀργυραμοιβὸς τοιοῦτος, ὁ Ἰωάννης Ρούβενς. Οἱ ὁδοιπόροι λοιπὸν, ἀκούσαντες ταῦτα διηυθύνοντο πρὸς τὸν δρόμον ἐκεῖνον, ἐνῶ ὁ ξενοδόχος ἐδείκνυσεν αὐτοὺς εἰς φίλον του τινά, ὅστις ἐγεύετο μετ' αὐτοῦ τὸ ἀφρώδες καὶ εὐωδιάζον ποτὸν ἐνὸς πηλίνου ἀγγείου.

— Ἐρχονται ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, τῷ ἔλεγε, καὶ ἐν τούτῳ δὲν γνωρίζουν τὴν γλῶσσάν μας, ἂν δὲν ἀπατῶμαι εἶναι Ἰταλοί. . .

— Καὶ ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ, προσέθηκε φωνή τις ὀξεῖα, ἀπροσδοκῆτως μιγεῖτα εἰς τὸν διάλογον τῶν συνευθυμούντων. Ὁ δὲ ξενοδόχος ἀμέσως ἀνυψώσας τὴν κεφαλὴν:

— Ἀ, εἶται ἐδῶ, ἀγαπητὴ μου; τῇ εἶπα

βλέπων πρόσχαρής τὴν μονόφθαλμον νεάνιδα, ἥτις χαρίεσσα ἐκίνει τοὺς στρογγύλους βραχίονας καὶ ἐπέδειξε τοὺς ὠραίους τοῦ στόματος αὐτῆς μάργαρίτας. Καὶ πῶς εἰξεύρεις ἂν ἦναι ἀδελφὸς καὶ ἀδελφή; ἐγὼ πιστεύω μάλιστα ὅτι εἶναι ἀνδρόγυνον.

— Αἱ γυναῖκες, ἀπεκρίθη ἡ Τρέα μειδιῶσα, ὥς ἂν θέλουσα νὰ διαψεύσῃ τὸν λόγον της, δὲν περιποιῶνται τοὺς ἄνδρας των μὲ τὴν τρυφερότητα καὶ προσοχήν. Ὁ Ἰταλὸς ἐκεῖνος εἶναι πολὺ ἀσθενὴς καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὴν χλωμάδα τοῦ προσώπου του, καὶ ὁμως ἡ μικρὴ κυρία δὲν τὸν ἀφίνει οὔτε στιγμὴν καὶ εἶναι ὡς σκιά του, πρόθυμος νὰ προλάβῃ πᾶσαν ἐπιθυμίαν. Δακρύζει τὸ πρόσωπόν της ὅταν αὐτὸς δὲν τὴν κυττάζῃ, καὶ ὅταν τύχῃ νὰ σηκώσῃ τὸ μέτωπόν του ἀπὸ τὴν γῆν, ἐκείνη καμόνεται ὅτι εἶναι εὐθυμος καὶ χαμογελᾷ. Δὲν ἤξεύρω τί συνέβη τὴν περασμένην νύκτα εἰς τὸ δωμάτιόν των, ἀλλ' ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος ἐγόγγυζε φοβερὰ καὶ ὑπέφερε τὰ βασανιστήρια τοῦ ἄδου. Ἡ μικρὴ κυρία ὁμως ἀντὶ νὰ πλαγιάσῃ, ἔμεινεν ὅλην τὴν νύκτα πλησίον του καὶ τὸν ἐπεμελεῖτο καὶ ἐτοίμαζε καὶ τῷ ἔδιδε μερικὰ ποτὰ, ἕως οὗ τέλος πάντων τὸν ἀπεκοίμησε μὲ αὐτά. Σεῖς πιστεύετε ὅτι ἔπειτα μετὰ ταῦτα εἰς τὸ στρώμα της νὰ ἀναπαυθῇ ἔχετε λάθος· ἔμεινεν ἕως τὴν αὐγὴν πλησίον εἰς τὸ προσκέφαλόν του καὶ ἐκράτει τὰς χεῖράς του καὶ ἔδέετο σιωπηλῇ πρὸς τὸν ὕψιστον διὰ τὸν ἀποκοιμισμένον.

Ἐνῷ ἡ Τρέα ἐδιηγεῖτο ταῦτα εἰς τὸν σύζυγόν της, ὁ Ἰταλὸς ἱππότης ἐραιδόμενος ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς ἀδελφῆς, ἐδάδιζε πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἀστέρος, ἔχων γνώμονα τῆς πορείας τὸν θόλον τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ὅστις ἀνυψῶν τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτοῦ κωδωνοστάσιον ὑπερεῖχε πάσας τὰς ὀροφὰς τῶν ἐπιλοιπῶν οἰκοδομῶν. Ὁ ἱππότης δὲ οὗτος, τριάκοντα ἔτη καὶ τρία μετρῶν, εἶχε τὸ ἀνάστημα μέτριον καὶ ἀρμονικῶς ἀνεπτυγμένον, ἂν καὶ ἔσυρε μετὰ κόπου τὸν ἀριστερὸν πόδα, ἐπιφάυων ἐνίοτε τὸν μηρόν, πᾶσχοντα ἤδη καὶ ἀσθενοῦντα ἕνεκα πληγῆς, κατὰ τινα μονομαχίαν ληρθείσης. Καὶ ἡ μὲν ἐνδυμασία αὐτοῦ, μέλαινα καὶ ὀλοσηρικὴ, ἤρμοζε θαυ-

μασίως εἰς τὸ ὥχρον πρόσωπόν του, ἡ δὲ φυσιογνωμία καίτοι οὐχὶ ἀκριβῶς κανονικὴ, δὲν ἦτο ἐπιδεὴς οὐδὲ χαρίτων οὐδὲ καλλονῆς, χάρις εἰς τὴν εὐρεῖαν ἀνάπτυξιν τοῦ μετώπου, εἰς τοὺς χιονολεύκους ὀδόντας καὶ εἰς τοὺς ἐκφραστικωτάτους αὐτοῦ ὀφθαλμούς, ἐν οἷς ἡ ἀγάπη ἐπιφαίνετο ἀναμειγμένη μετὰ τῆς μελαγχολίας. Ἡ μορφή του ἄλλως ἐπεμαρτύρει καθ' ὅλα διακεκριμένον τι καὶ σημαντικὸν πρόσωπον, μάλιστα δὲ τὸ ἐπιμεμελημένον τῶν λευκῶν καὶ ὠραίων χειρῶν του καὶ ἡ κομψότης τῶν μικρῶν ποδῶν του, ὧν τὸ σχῆμα κατήγγελλε τὴν εὐγένειαν τὰς καταγωγῆς. Τὸ ἦθος του δὲ ἀτάραχον καὶ ἴσως ὑπεροπτικόν, ἐφαίνετο κατὰ πρῶτον αὐστηρόν καὶ ἐπιβάλλον, ἀλλ' ὅσάκις ἔστρεφε πρὸς τὴν ἀδελφὴν του τὰ βλέμματα αὐτοῦ γλυκύτητος καὶ ἀγάπης ἀνάμεστα, ὅτε διεχύνοντο ἐκ τοῦ στόματός του οἱ μουσικοὶ τόνοι τῆς θελκτικωτάτης φωνῆς του, ἐπείθετο τότε ὅτι ἐπλάσθη ἵνα ἀγαπᾶται.

Ἡ δὲ ἀδελφὴ αὐτοῦ, ὥς τὴν ἐμάντευσεν ἡ ξενοδόχος, δὲν ἦτον ἡ εἰκοσαετής, ἐὰν τὴν ἔκρινες ἐκ πρώτης ὄψεως, τοσοῦτον ἦτο ξανθὴ καὶ λεπτοτάτη, ἀλλ' ἂν τὴν ἔβλεπες πλησιέστερον, τοῦ προσώπου αἱ ἤδη ἀρχόμεναι ρυτίδες καὶ ἡ χροιά τῆς τεταλαιπωρημένης ἐπιδερμίδος, ἔδεικνυσαν ὅτι ἡ ἡλικία της ἐμέτρα τριάκοντα ἔτη. Δὲν ἦτον μὲν, ἀληθῶς εἰπεῖν, ὠραία, καὶ ὁμως ἡ μορφή της ἐκαλλύνετο ἀπὸ θέλητρον τι μυστηριῶδες, προνόμιον ἐρασμίων ψυχῶν, ὧν ἡ γενναιότης φθάνει μέχρως αὐταπαρνήσεως. Ἀξιέραστος κόρη! οὐδέποτε ἀπέσπα τὰ βλέμματα της ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ ἀδελφοῦ της, ἀλλ' ἐπιτηροῦσα καὶ τὰς ἐλαχίστας κινήσεις, ἐταράσσεται ὅτε ἐκεῖνος ἐδάδιζε κατηρῆς καὶ ἠγάλλετο ἐὰν τὸν ἔβλεπε θεωροῦντα μετὰ περιεργείας ἀντικείμενον οἰονόηποτε πρὸ αὐτῶν ἀπαντώμενον. Ὅσάκις ὁ βῆξ τὸν ἠνώχλει, ὅσάκις τὸ μέτωπόν του ἐκλίνετο ἐπὶ τοῦ στήθους καταβεβλημμένον ὑπὸ τοῦ ἄλγους, κρυφίως ἔστρεφε πρὸς τὸ χειρόμακτρον τοὺς ὀφθαλμούς της ἡ ἀγαθὴ παρθένος, φοβουμένη μὴ ἰδῇ αἷμα καὶ ἐζήτει πάντοτε νὰ τὸν ἀποτρέψῃ τῆς μελαγχολίας, ἐπιδεικνύουσα αὐτῷ τὰς πολυτελεῖς τῶν μεγάρων γλυφάς, ἢ τὴν χρυσὴν ἀντανάκλασιν τῶν

ήλιακῶν ἀκτίνων ἐπὶ τῶν ἐζωγραφημένων ὑέλων τῶν ἐκκλησιῶν. Ἀλλὰ σπανία ἦτον ἡ ἀγαλλίασις τῆς γενναιοφύχου κόρης, διότι ὁ δυστυχῆς μόλις ἐγείρων τὸ μέτωπόν του, ἐθεώρει τὰ ἀντικείμενα διὰ νοὸς ἀφηρημένου καὶ κατεβάλλετο ἀμέσως ἐπανερχόμενος εἰς τὴν πικρίαν τοῦ ἄλγους του καὶ εἰς τὰς ἀπαισίους τῆς ψυχῆς του προλήψεις.

Οὕτω λοιπὸν φθάντες εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἀστέρος, εἰσῆλθον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀργυραμοιβοῦ, ὅστις μόνος διεπραγματεύετο τὰ τοῦ ἐμπορίου του. Ἀμα δὲ ὁ ἀγαθὸς οὗτος ἄνθρωπος εἶδε τὸν ξένον, κατελήφθη ἀπὸ αἰφνιδίαν χαρὰν καὶ δεξιούμενος αὐτὸν, — Καλῶς ὤρισες, κύριε ἱππότη! τῷ εἶπεν Ἰταλιστί.

Ἦγειρεν ὁ ξένος τὴν κεφαλὴν, θαυμάζων διὰ τὸν φιλικὸν τρόπον τοῦ Ρούβενς, ὃν δὲν ἀνεγνώριζε.

— Δὲν μὲ γνωρίζεις; ἐξηκολούθει ὁ ἀργυραμοιβός. Εἰς σὲ ἐπιτρέπεται τοῦτο, ἀλλ' ἐγὼ ἤμην ἀχάριστος ἐὰν σ' ἐλησμόνουν. Ἐνθυμήθητι ὅτι τὸ 1663 ἄνθρωπός τις ἐκινδύνευεν ἐν ὧρᾳ νυκτὸς εἰς Φεράρραν, περικυκλωθεὶς ὑπὸ τριῶν δολοφόνων, καὶ ἐπιπτε θῦμα τῆς θηριωδίας των ἐὰν γενναῖός τις ἱππότης δὲν ἔτρεπεν εἰς φυγὴν τοὺς ληστάς. Καὶ δὲν ἤρκει τοῦτο, ἀλλὰ παραλαβὼν εἰς τὴν οἰκίαν του τὸν ἐπικινδύνως πληγωμένον, περιποιήθη αὐτὸν μετὰ γενναιότητος καὶ δὲν τῷ ἐπέτρεψε νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν κατοικίαν του ἢ μετὰ τὴν ἐντελῇ ἀνάρρωσίν του. Ὁχι, ὄχι, κύριε ἱππότη! δώδεκα ἐτῶν ἡμέραι δὲν δύνανται νὰ σοῦ ἀλλοιώσωσι τοὺς χαρακτῆρας, ὥστε νὰ λησμονήσω τὸν κύριον Τορκβάτον Τάσσον, τὸν γενναῖον τῆς ζωῆς μου σωτῆρα.

Οὗτος δὲ λαβὼν τὴν ἐκ νέου προταθεῖσαν χεῖρα, τὴν ἔθλιψε μετὰ περιπαθείας, ἐνῶ ἡ Κορνηλία ἔβλεπε τὸν ἀδελφὸν μετὰ συγκινήσεως.

— Ἐννοεῖται λοιπὸν, εἶπε πάλιν ὁ Ρούβενς, ὅτι πρέπει νὰ ξενισθῇς εἰς τὴν οἰκίαν μου· ἡ ἀποποίησις θέλει μὲ ἐγγίσει κατάκαρδα. Εἰπέ μοι λοιπὸν, εἰς ποῖον ξενοδοχεῖον πρέπει νὰ ζητήσω τὰ πράγματά σου... ὦ θὰ ἰδῇτε τὴν χαρὰν τῆς συζύγου μου, διότι σὲ γνωρίζει, κύριε ἱππότη, σὲ γνωρίζει, πρὸ πολλοῦ.

Πολλάκις ἐγὼ τῇ διηγούμενῃ τοὺς κινδύνους μου καὶ τὴν γενναιότητα δι' ἧς μὲ ἔσωσες, αὐτῇ δὲ πάντοτε ἐπεφώνει· ἀξιώσόν με, Θεοτόκε, νὰ γνωρίσω προσωπικῶς τὸν γενναῖον ἱππότην! Καὶ ἰδοὺ εἰσηκούθησαν αἱ εὐχαὶ τῆς. Προσφέρων δὲ εἰς τὴν Κορνηλίαν τὸν βραχίονά του καὶ δράττων τὸν βραχίονα τοῦ Τάσσου, ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς εὐρυτάτην αἴθουσαν κοινωνοῦσαν μετὰ τῶν γραφείων διὰ μικρᾶς τιнос δρυϊνῆς θυρίδος, πολυτελῶς ἐσμιλευμένης.

— Μαρία, εἶπεν εἰς τὴν σύζυγον, σοὶ παρουσιάζω τὸν κύριον Τάσσον, τὸν τῆς Φεοράρας.

Ἡ δὲ κυρία Ρούβενς, περιποιουμένη ἑξ τέκνα τῆς κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ τὸ ἑβδομον ἤδη ἐγκυμονοῦσα, ἀπηλλάγη ἡδέως πῶς τῶν περὶ αὐτὴν ἀγγέλων, πρὸς οὓς ἀνεγίνωσκεν εὐσεβῆ τινα προσευχὴν καὶ ἐπλησίασεν εἰς τοὺς ξένους.

— Κύριε ἱππότη, τῷ εἶπε, πρὸ πολλοῦ ἠύχομαι νὰ ἀξιωθῶ τῆς προσωπικῆς γνωριμίας σου καὶ διττῶς μακαρίζω ἤδη ἑμαυτὴν, δοξάζουσα τὸν ὕψιστον ὅστις οὐ μόνον σέ, ἀλλὰ καὶ τὴν κυρίαν ἀδελφὴν σου ἀπέστειλεν εἰς τὴν οἰκίαν μου, καὶ τὴν ἀδελφὴν σου, διότι τὴν ἀναγνωρίζω ἀπὸ τὴν θαυμασίαν τῶν χαρακτήρων ὑμῶν ὁμοιότητα.

— Δὲν ἠπατήθης, κυρία μου, ἀπεκρίθη ἡ Κορνηλία, ἐγὼ εἶμαι ἀδελφὴ του καὶ εὐγνωμονῶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγαθοσύνην σου.

— Ὡ τοῦτο εἶναι καθήκόν μου ἱερὸν καὶ ἀπαραίτητον! Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ σύζυγός μου προέλαβε νὰ σᾶς ἀναγγεῖλῃ ὅτι εἴσθε ἀπὸ τοῦδε ὑποχρεωτικοὶ φίλοι τῆς οἰκίας ταύτης, ὅπου θέλομεν σᾶς κρατῆσαι ἱκανὰς, ἱκανωτάτας ἡμέρας, δὲν εἶναι ἀλήθεια; μὴ ἐλπίζετε δὲ νὰ μᾶς διαφύγητε τοσοῦτον εὐκόλως, διότι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἠύχομεθα νὰ σᾶς ξενίσωμεν διὰ πολὺν καιρὸν εἰς τὸν οἶκόν μας.

Καὶ δεξιούμενη τὴν Κορνηλίαν, παρεκίνει τὸν Τάσσον νὰ καθίσῃ ἐπὶ ἑδρας τινὸς λίαν πολυτελοῦς καὶ ἀναπαυτικωτάτης.

Ἐπρεπε λοιπὸν ἀναγκαίως νὰ δεχθῶσι τὴν οὕτω περιπαθῶς προσφερουμένην φιλοξενίαν. Τότε δὲ ἡ οἰκοδέσποινα ἔστειλε νὰ ζητήσῃ τὰ

πράγματά των εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Τριῶν Βασιλέων καὶ ὠδήγησε τοὺς ξένους εἰς δύο τῶν περικαλεστέρων τῆς οἰκίας θαλάμων. Τοὺς ἄφησε μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ συζύγου καὶ ἀπῆλθεν ἵνα διατάξῃ, οὐ μόνον τὰ περὶ περιποιήσεως αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐτοιμασίαν δείπνου ἀξίου, ὥστε οἱ Ἰταλοὶ νὰ γνωρίσωσι μέχρι τίνος φθάνει ἡ περὶ τὴν οἰκουρίαν ἱκανότης τοῦ ὠραίου τῆς Φλανδρίας φύλου. Καὶ τοι δὲ τῷ ἐννάτῳ μηνὶ τῆς ἐγκυμοσύνης διατελοῦσα, ἐπετήρησε μετ' ἐπιστάσις τὰς προπαρασκευὰς τοῦ δείπνου καὶ εἰργάσθη μάλιστα ἰδίαις χερσὶ τῇ ἐπικουρίᾳ τῆς Βλανδίνης, τῆς πρεσβυτέρας τῶν κορασίων, ἣτις καίτοι ἐπταετὴς ἡτοίμασε μίαν τυρόπηκταν, ἐνῷ ἡ μήτηρ ἐπῆνει βλέπουσα τὴν ἀξιόλογον ἐπιτηδειότητά της.

Ὁ δὲ Ἰωάννης Ροῦβενς περιήρχετο μετὰ τῶν ξένων εἰς τὰ ἐπισημότερα μέρη τῆς πόλεως, δεικνύων αὐτοῖς πᾶν ὅ,τι ἐξαίσιον καὶ θαυμαστόν, καὶ δὲν παρέλειπε τὴν Μητρόπολιν, ἣτις σταυροειδῶς ἐκτισμένη κατεῖχε μὲν τετρακοσίων ποδῶν μῆκος καὶ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πλάτος, ἐστῆριζετο δὲ ἐπὶ ἑκατὸν ὁλῶν στηλῶν, αἵτινες εἶχον τεσσαράκοντα ποδῶν περιφέρειαν, οὐδ' ἐλησμόνησε τοὺς ναοὺς τῶν ἁγίων Γηρύονος καὶ Κυνιθέρτου, ἀλλὰ πανταχόσε περιελθὼν, ἐπέστρεψε μετὰ τῶν φίλων, ὅτε ἡ τράπεζα ἦ:ον ἤδη ἡτοιμασμένη, ὅπου ἡ οἰκοδέσποινα τοὺς ὑπεδέχθη μετὰ μειδιάματος ἐρασμίου.

Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἑσπερινὸν δεῖπνον, ὅστις εἴπετο τῶν χαρμωσύνων ὥρων τῆς ἡμέρας, ἡ οἰκοδέσποινα ἐκάλεσε τὰ τέκνα, αἵτινα ἐγονάτισαν πρὸ τοῦ πατρὸς ἵνα τὰ εὐλογήσῃ. Ὁ ἀργυραμοιβὸς τότε ἀποκαλυφθεὶς, ἔψαυσε διὰ τῆς παλάμης τὴν κεφαλὴν ἐκάστου τέκνου καὶ ἀπήγγειλεν ὑπὲρ αὐτῶν βραχεῖάν τινα ἀλλὰ θερμὴν δέξιν πρὸς τὸν ὕψιστον. Οἱ δὲ παῖδες, ἀσπασθέντες τὴν ἐπίσης δεομένην μητέρα, ἀπῆλθον σπουδαῖοι καὶ εὐθυμοὶ ἵνα ἀναπαυθῶσιν εἰς τὴν κλίνην των, ὑπὸ θεραπευνίδος συνοδευόμενοι.

Ὁ Τάσος ἐφώνησε.

— Μακαρίζω τὴν εὐδαιμονίαν σου, κ. Ροῦβενς.

— Φθάνει νὰ θέλῃς, ἀπεκρίθη ὁ ἀργυραμοιβὸς, φθάνει νὰ ἀγαπήσῃς καὶ ἔπειτα νὰ νυμφευ-

θῇς καλὴν τινα γυναῖκα, ὡς ἐγὼ τὴν σύζυγόν μου, καὶ ἔχεις τὴν αὐτὴν εὐδαιμονίαν.

Πικρὸν μειδιάσας ὁ ποιητὴς δὲν ἀπεκρίθη ἢ διὰ νεύματος ἀπογνώσεως.

— Ὁ ἔχων ἀδελφὴν ὡς τὴν κυρίαν Κορνηλίαν δὲν ἔχει ἀνάγκην γυναικὸς ὅπως εὐδαιμονήσῃ, ὑπέλαβεν ἡ Μαρία, ἐννοήτασα ὅτι ὁ σύζυγός της ἀνέβυσσε μυστηριωδῆς τι τραῦμα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Τάσου.

— Ἐπίστευον ὅτι διατρίβετε εἰς Ἄνδερς, εἶπεν ὁ Τάσος, θέλων οὕτω νὰ διασκεδάσῃ ἀπαίσιόν τινα σκέψιν, ἣτις ἐφαρμάκονε τὴν ψυχὴν του.

— Ὁ οἶκός μου κατὰγεται ἀπὸ τὴν Στυρίαν, ἀνῆκουσαν ἤδη εἰς τὸ Αὐστριακὸν Κράτος, καθὼς γνωρίζεις, ἀπεκρίθη ὁ Ροῦβενς. Ὁ πατὴρ μου Βαρθολομαῖος Ροῦβενς, ὑπάλληλος ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ Ε', ἐφθασεν εἰς Φλανδρίαν μετ' αὐτοῦ, ὅστις ἰδρύσας ἤδη εἰς βασιλεύουσιν τὰς Βρυξέλλας, ἤρχετο τὸ 1520 ὅπως στεφθῇ Αὐτοκράτωρ. Ἐκεῖ λοιπὸν ὁ πατὴρ μου γνωρίσας εὐγενῆ τινα νεάνιδα, τὴν Ἄννην Ἀρενς-Σπίριγ, ἠγάπησε καὶ ἐνυμφεύθη αὐτήν, ζητήσας δὲ ἔλαβε τὴν ἄδειαν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ παραιτήσας τὴν αὐλικὴν ὑπηρεσίαν ἀπεκατέστη εἰς Ἄνδερς, ὅπου μετὰ τινα χρόνον ἐγεννήθη ἐγώ.

Ὁ πατὴρ μου αὐτὸς ἀνέλαβε τὴν φροντίδα τῆς ἀγωγῆς μου καὶ ἅμα φθάσαντα εἰς τὴν ἡλικίαν εἴκοσι τεσσάρων ἐτῶν μὲ ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἰταλίαν πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν μου. Ἐξ ἔτη διετέλεσα εἰς διάφορα Πανεπιστήμια καὶ ἔτυχον τοῦ διπλώματος τῆς νομικῆς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ μετὰ τοῦτο διαβαίνων ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν ἔτυχον ἐν Φερράρᾳ, ὅπου ἡ ἀνδρία σου ἔσωσέ με ἀπὸ τὸν θάνατον. Ἐπανῆλθον δὲ εἰς Ἄνδερς, εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν γονέων μου ἐν ἀναρρώσει ἔτι διατελῶν, καὶ ὁ πατὴρ μου τὴν αὐτὴν τῆς ἐλεύσεως ἡμέραν, μὲ ὠδήγησεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ φίλου του Πιπελίγ, ὅπου εἶδον ξανθὴν τινα καὶ ἐρασμίαν κόρην. — Πῶς σοὶ φαίνεται ἡ νεᾶνις; μὲ ἠρώτησεν ὁ πατήρ.— Ἀξιαγάπητος, ἀπεκρίθη ἀπορῶν διὰ τὴν ἐρώτησιν. — Ἀγάπα τὴν λοιπὸν, ὑπέλαβε, καὶ φρόντιζε νὰ κερδήσῃς τὴν ἀγάπην της, διότι ἐ-

γώ τε καὶ ὁ πατήρ αὐτῆς ποθοῦμεν νὰ σᾶς ἐνώ-
σωμεν διὰ τῶν ἀγίων συνδέσμων τοῦ γάμου.

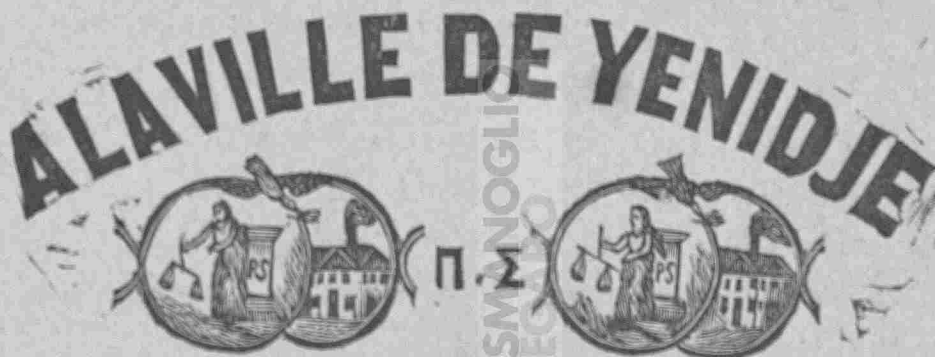
Ἡ νεᾶνις ἔσπευσε τότε ἐρυθριῶσα καὶ τετα-
ραγμένη νὰ κρυφθῇ, ὅπισθεν τῆς μητρός της.
Μετὰ δὲ παρέλευσιν ἐνὸς ἔτους ἐτελεῖτο ἐν τῷ
ναῶ τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου ὁ γάμος μου μετὰ τῆς
Μαρίας Πιπελίγ.

Καὶ σχεδὸν κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν, τῇ πλειο-
ψηφίᾳ τῶν προκρίτων τῆς πόλεως, ὠνομάσθη
σύμβουλος ἐν τῇ Γερουσίᾳ τῆς Ἀνθέρς. Ἀλλ' αἱ
Κάτω Χῶραι διεταράσσοντο ἀπὸ τὴν ἀῖρσιν
τῶν εἰκονοκλαστῶν, οἵτινες παρέδιδον τὸν τόπον
ἀστεβῶς εἰς σιδηρον καὶ εἰς πῦρ· τὸ δὲ Ἀνθέρς

μάλιστα ἦτο μᾶλλον τῶν λοιπῶν τῆς Φλανδρί-
ας πόλεων τὸ ἀξιοδάκρυτον θέατρον πάσης αὐ-
τῶν λεηλασίας καὶ στάσεως. Καὶ ἡ μὲν σύζυγός
μου ἐπλησίαζεν εἰς τὸν πρῶτον τοκετὸν, ἡ δὲ
μικρά μου περιουσία ἐκινδύνευεν ἐν μέσῳ τῶν
ταραχῶν καὶ τῆς θηριωδίας ληστῶν, διαρπαζόν-
των τὸ προστυχόν ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας· διὸ
ἀπεφάσισα νὰ ἀναχωρήσω ἀπὸ τὴν Ἀνθέρς, ὅ-
που πρὸ ἐξσετίας ἔζων, καὶ νὰ μετοικήσω χάριν
ἀσφαλείας εἰς τὴν Κολωνίαν, μακρὰν τῆς φθο-
ροποιᾶς διαίρεσεως, ἥτις ὥπλιζε τοὺς ἀδελφούς
κατὰ τῶν ἀδελφῶν των.

(ἀκολουθεῖ)

ΕΓΧΩΡΙΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΚΑΠΝΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Π. ΣΤΑΛΙΟΥ ΚΑΙ Σ]ας.

Φρονοῦμεν ὅτι λέγομεν ἀλήθειαν γνωστὴν εἰς
πάντας τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Γραφικοῦ Κό-
σμου» ἂν εἴπωμεν ὅτι ἐν τῶν σπουδαιοτέρων
αἰτίων — ἵνα μὴ εἴπωμεν τὸ μόνον — τῆς δει-
νῆς ταύτης οἰκονομικῆς κρίσεως ἥτις μετ' ἀπελ-
πιστικῆς ἐπιμονῆς ἀπὸ πέντε ἡδὴ ἐτῶν μαστίζει
τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολὴν ἐστὶν ἡ ἐν τῇ χώρᾳ ἡ-
μῶν ἔλλειψις τοῦ εὐεργετικοῦ ἐκείνου στοιχείου
εἰς ὃ καὶ μόνον τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης κράτη ὀ-
φείλουσι τὴν ἡθικὴν καὶ ὕλικὴν αὐτῶν ἀνάπτυ-
ξιν καὶ θαυμασίαν ἐκείνην τῶν κατοίκων αὐτῶν
εὐημερίαν περὶ ὧν ἡμεῖς οἱ ἐξοικειωθέντες μετὰ
τῶν στερήσεων καὶ δυστυχιῶν — ἂν δύναται νὰ
ἐπέλθῃ ποτὲ ἐξοικεῖσις μετὰ τῆς φθίσεως καὶ
τοῦ μαρασμοῦ — οὐδεμίαν δυνάμεθα νὰ συλλά-
βωμεν ἰδέαν· τοῦ στοιχείου ἐκείνου, λέγομεν, ὅ-
περ παρέχει εἰς τὰ κράτη τὸ αἷμα καὶ τὴν ζωὴν,
ἥτοι τῆς Ἐγχωρίου Βιομηχανίας.

Δὲν ἐννοοῦμεν νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι ἡ χώρα ἡ-
μῶν ὑπέστη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη θλιβεράς,
λίαν θλιβεράς μάλιστα, δοκιμασίας· ὁ τρομερὸς
ἐκεῖνος ρωσσοτουρκικὸς πόλεμος καὶ αἱ κατόπιν
τούτου πολιτικαὶ περιπλοκαὶ ἐπέφερον εἰς τὴν
χώραν ἡμῶν κλονισμοὺς λίαν σφοδρούς, ὧν δὲν
ἠδύνατο παρὰ νὰ ὑπομένῃ τὰς καταστρεπτικὰς
συνεπείας· χωρὶς οὐδόλως νὰ ἐννοῶμεν νὰ ἀρνη-
θῶμεν, λέγομεν, τοῦτο, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ
προσθέσωμεν ὅτι ἡ χώρα ἡμῶν μεθ' ὅλας τὰς με-
γάλας ταύτας περιπλοκάς, δὲν θά διήρχετο τὴν
τρομερὰν ταύτην οἰκονομικὴν κρίσιν ἢν οὕτως
ἐναγωνίως σήμερον διέρχεται ἂν ἐκέκτητο εὐ-
ρίαν βιομηχανίαν, ἂν ἐκέκτητο δηλονότι πλοῦ-
τον ἐσωτερικὸν δι' οὗ νὰ δύναται νὰ ἱκανοποιῇ
τὰς πρώτας τοῦλάχιστον τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς
κατὰ τὰς κρίσιμους ταύτας δι' αὐτὴν περιστά-
σεις. — Ἰδίους ὥσιν ἠκούσαμεν ἐσχάτως ἀνώτε-

ρον ὀθωμανὸν λειτουργόν, μεγίστην κατέχοντα νῦν αὐθεντίαν, ἀποφαινόμενον μετὰ βεβαιότητος ὅτι ἡ χώρα ἡμῶν πολὺ ἄλλοίαν τῆς σημερινῆς θὰ παρουσίαζεν ὅψιν ἂν πλειότερα ἐν τῷ παρελθόντι περὶ τῆς ἀναπτύξεως καὶ προαγωγῆς τῆς ἐγγωρίου βιομηχανίας κατεβάλετο μέριμνα. Ἡ ἀλήθεια δὲ αὕτη ἐξηλλθεν ἐπ' ἐσχάτων καὶ ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ ἀνωτάτου ἡμῶν ἄρχοντος, τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, ὅστις ἐν τῇ συνεντεύξει ἣν ἔσχε μετὰ τοῦ ἐσχάτως διὰ τῆς πόλεως ἡμῶν διελθόντος λόρδου Πράδερ, πρῶτον ὑπουργοῦ τῶν Τηλεγράφων καὶ Ταχυδρομίων τῆς Ἀγγλίας, διεβεβαίωσε τὸν ἄγγλον ὑπουργὸν ὅτι σταθεράν ἔχει ἀπόφασιν ὅπως ἐπιδιώξῃ διὰ τοῦ ἐνεργητικωτέρου τρόπου τὴν ἐν τῷ Κράτει Αὐτοῦ πρόοδον καὶ ἐπέκτασιν τῆς βιομηχανίας. Νομίζομεν ὅτι μετὰ τὴν αὐθόρμητον ταύτην τῆς Α. Μεγαλειότητος διαβεβαίωσιν καὶ τὰς εἰλικρινεῖς καὶ ὄντως ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ἐλευθερίας τοῦ τε ἐπὶ τῶν Δημοσίων Ἔργων ὑπουργοῦ Ἡ. Χασάν Φεχμῆ ἐφένδῃ ὡς καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ἐνεστώτος ὀθωμανικοῦ ὑπουργείου μελῶν προθέσεις, ἐπιτρέπεται πλέον καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἀντὶ τῶν ἀπελπιστικῶν ἐκείνων πρακτικῶν ἃτινα παρεμβάλλοντο εἰς τοὺς ἐργολάβους τῆς ἡμετέρας πόλεως καὶ ἃτινα ἐφύχρνον τὸν ζῆλον καὶ αὐτῶν τῶν ἀποφασιστικωτέρων, τοῦ λοιποῦ θέλει χορηγεῖσθαι πᾶσα δυνατὴ ἐνθάρρυνσις καὶ ἐκλείψωσιν αἱ ὀδυνηραὶ ἐκεῖναι διατυπώσεις αἵτινες μέχρι τοῦδε προκειμένου περὶ οἰαςδὴποτε βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἀπητοῦντο. Ἡ χώρα ἄλλως ἡμῶν ἐστὶ πανθομολογουμένως μία τῶν παραγικωτέρων τῆς ὑψηλοῦ χωρῶν. Τὰ δὲ φυσικὰ αὐτῆς προϊόντα καταλλήλως κατεργαζόμενα δύνανται νὰ καταστῶσι πηγαὶ ἀφθόνου δι' αὐτὴν πλούτου.

Βεβαίως οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» δὲν ἀναμένουσι σήμερον παρ' ἡμῶν ὅπως τοῖς ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα ἀκριβεῖς πληροφορίες ἐπὶ τῆς στατιστικῆς τῆς Εἰσαγωγῆς καὶ Ἐξαγωγῆς τοῦ ἡμετέρου Κράτους· περιορίζομεθα μόνον νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ χώρα ἡμῶν δὲν στερεῖται ἀνθρώπων κατεχόντων πάντα τὰ ἀπαιτούμενα στοιχεῖα ὅπως ἀναπτύξωσι καὶ προ-

αγάγωσι τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς ἐπιτοπίου παραγωγῆς πρὸς δ' ἰδιαιτέρως ἀσχολοῦνται. Καὶ ὅπως καταδείξωμεν τοῦτο ἀφιερούμεν τὸ «Βιομηχανικὸν Δελτίον» τοῦ παρόντος τεύχους τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» εἰς τὸ Ἔργοστάσιον τῶν Καπνῶν, ὅπερ συνέστησε καὶ διατηρεῖ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πρωτεύουσῃ εἰς ἀκριβῶς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τῶν δυνηθέντων διὰ μακρᾶς πολυετοῦς πείρας νὰ ἀποκτήσωσιν ἀληθῆ ἐπὶ τοῦ εἶδους τούτου, — ὅπερ, ὡς γνωστὸν, ἀποτελεῖ ἐν τῶν κυριωτέρων τῆς ἡμετέρας παραγωγῆς — εἰδικότητα, εἰς τὸ «ΚΑΠΝΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Π. ΣΤΑΛΙΟΥ καὶ Σίας».

Πολλοὶ ἐκ τῶν ἐπισταμένως μελετησάντων τὰ αἷτια τῆς ὀπισθοδρομήσεως τῆς Βιομηχανίας ἐν Τουρκίᾳ ἀνεκάλυψαν ὅτι ἐκτὸς τοῦ κυριωτέρου, τῆς ὀλίγης δηλονότι ὑποστηρίξεως ἣν μέχρι τοῦδε παρέσχεν αὐτῇ ἡ κυβέρνησις, καὶ ἕτερον ἐπίσης σπουδαῖον αἷτιον τῆς λυπηρᾶς ταύτης ὀπισθοδρομήσεως ἐστὶ καὶ τὸ ὅτι οἱ ἀναλαμβάνοντες διαφόρου εἶδους βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις στεροῦνται τῶν στοιχείων ἐκείνων, τῶν ἀπαραιτήτως πρὸς εὐόδωσιν πάσης ἐπιχειρήσεως ἀπαιτούμενων, τῶν στοιχείων τῆς πείρας καὶ εἰδικότητος. Προκειμένου μάλιστα περὶ τῆς βιομηχανίας τῶν καπνῶν δυνάμεθα μετὰ πλειότερας νὰ εἰπώμεν τοῦτο βεβαιότητος. Καθ' ἑκάστην βλέπομεν συνιστώμενα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πρωτεύουσῃ νέα καπνεργοστάσια, πλὴν ὀλίγιστα καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων μόλις ἀριθμοῦνται ἐκεῖνα ἃτινα ἠδυνήθησαν νὰ ζήσωσι βίον ἀνετόν τὰ πλεῖστα δὲ ἐξ αὐτῶν εἰσὶ φύσεως ὅλως χοιριαδικῆς καὶ διάγουσιν ἐν εἶδος ζωῆς μικρὸν τῆς παντελοῦς ἀνυπαρξίας διαφερούσης. Ὀλίγιστα, εἰπομεν, εἰσὶ τὰ καπνεργοστάσια τὰ δυνάμενα νὰ ἐκπληρῶσι τὸν προορισμὸν αὐτῶν, μετὰ δὲ τῶν ὀλιγίστων τούτων ὑπέροχον πρᾶγματι κατέχει θέσιν τὸ Καπνεργοστάσιον τοῦ διακεκριμένου ἐκείνου καπνεμπορίου τοῦ ἐπὶ ὀλόκληρον τεσσαρακονταετίαν ἐπὶ τοῦ εἶδους τούτου τῆς ἐπιτοπίου παραγωγῆς ἀσχολομένου καὶ δυνηθέντος κατὰ συνέπειαν νὰ ἀποκτήσῃ ἐπ' αὐτοῦ στοιχεῖα πείρας καὶ εἰδικότητος ὅποιαν — λέγομεν δὲ τοῦτο ἄνευ τοῦ ἐλα-

χίστου δισταγμοῦ — οὐδείς τῶν λοιπῶν τῆς πόλεώς μας καπνεμπόρων δύναται νὰ κατέχῃ τὸ Καπνεργοστάσιον, λέγομεν, τοῦ κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΣΤΑΛΙΟΥ.

Ἡ χώρα ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ ἀξιότιμος τοῦ Καπνεργοστασίου τούτου ἰδρυτῆς, αἱ εὐρεῖαι ἰδιοκτησίαι ἃς ἐν αὐτῇ κατέχει καὶ τὸ μακρὸν χρονικὸν διάστημα καθ' ὃ ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῶν καπνῶν ἡσυχολήθη, πάντα ταῦτα, χωρὶς νὰ θελήσωμεν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν φυσικὴν ἄλλως αὐτοῦ νοημοσύνην, ἀποτελοῦσι διὰ τὸν κ. Π. ΣΤΑΛΙΟΝ στοιχεῖα ὑπεροχῆς ἐφ' ἀπάντων τῶν τῆς πόλεώς μας καπνεμπόρων καὶ καπνεργοστασιάρχων, ὑπεροχὴν ἣν οὐδεὶς φρονοῦμεν σκέπτεται νὰ διαφιλονεικήσῃ. Ἐκφρασθῶμεν εὐκρινέστερον: Ὁ κ. Π. Στάλιος ἐγεννήθη ἐν Ξάνθῃ (Γένιτζε), ἐν τῇ χώρᾳ δηλονότι ἐκείνῃ τῆς Θράκης ἣτις δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ καρδίᾳ τῆς παραγωγῆς τοῦ καπνοῦ· κατέχει δὲ εὐρείας ἐν αὐτῇ γαίας ἐν αἷς καλλιεργοῦνται πλεῖσται καπνοφυτεῖαι· τὰ δὲ καπνὰ ἅτινα κατεργάζεται ἐν τῷ ἐν Κ]πόλει ἐργοστασίῳ του προέρχονται κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἰδιοκτησιῶν· καὶ τέλος ἐπὶ 40 καὶ πλέον ἔτη μετέρχεται τὸ ἐμπόριον τῶν καπνῶν καὶ ἡ δυνήθη οὕτω νὰ σπουδάσῃ καὶ τὰς μᾶλλον ἀσημάντους λεπτότητας τοῦ εἴδους τούτου.

Διὰ τῶν πολυτίμων τούτων στοιχείων καὶ τῆς ἡθικῆς ὑποστηρίξεως ἣν ἡρύσθη ἐκ τῆς ἱκανότητος καὶ νοημοσύνης τῶν υἱῶν καὶ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ ὁ ἐντιμος οὗτος καπνεμπορος ἰδρύσατο ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἐργοστάσιον καπνῶν ὅπερ — τὸ ἐπαναλαμβάνομεν — ἐστὶν ἐν τῶν μᾶλλον ἐντίμως ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ τὸ δημόσιον τῆς ἡμετέρας πρωτευούσης ἐξυπηρετούντων. Τὸ δημόσιόν μας — ὅπερ ἀπατῶνται οἰκτρῶς οἱ θεωροῦντες ὡς ἐξαπατούμενον ἐν τῇ κρίσει του — ἐθεώρησε πάντοτε καὶ θεωρεῖ τὰ προϊόντα τοῦ «Καπνεργοστασίου Π. Στάλιου καὶ Σ]ας» ὡς τὰ ἐκλεκτότερα καπνὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην γνωρίζει νὰ παρέχῃ εἰς ταῦτα ἅπασαν τὴν ἀπαιτουμένην ἐκτίμησιν.

Οἰκοθεν ἐννοεῖται ὅτι πάντα τὰ πολύτιμα ταῦτα στοιχεῖα ἅτινα κατέχει ὁ κ. Π. Στάλιος δὲν ἤθελον χρησιμοποιοῦν οὕτως ἐπιτυ-

χῶς ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ συστηθέντι καπνεργοστασίῳ ἂν δὲν εἶχε τὸ εὐτύχημα ὅπως ἐμπιστευθῇ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ εἰς πρόσωπα κατέχοντα ἅπασαν τὴν ἀπαιτουμένην νοημοσύνην καὶ ἐνεργητικότητα ὅπως ἐπωφεληθῶσι πρὸς ὄφελος τοῦ ἐργοστασίου καὶ τοῦ δημοσίου τῶν πολυτίμων τούτων μέσων ἅτινα παρέχουσιν αὐτοῖς τὰ σπουδαῖα τοῦ κ. Π. Στάλιου ὑπὸ τὴν ἔποψιν καπνεμπόρου καὶ ἰδιοκτητοῦ καπνοπαραγωγικῶν γαιῶν συστατικά.

Οἱ ἀξιότιμοι τοῦ Καπνεργοστασίου τούτου διευθύνται μετὰξὺ διαφόρων ἄλλων μεταρρυθμίσεων ἃς εἰσήγαγον ἐν τῇ ὅλῃ διατάξει τοῦ ἐργοστασίου αὐτῶν ἀπεφάσισαν ἐπ' ἐσχάτων ὅπως καταστήσωσι κομψώτερα τὰ μπακέτα τῶν καπνῶν αὐτῶν οὐχὶ ὅπως διὰ ἐξωτερικῶν ἐπιδείξεων ἐξαπατήσωσι τοὺς πελάτας αὐτῶν, ἀλλ' ὅπως τὸ περιέχον μὴ ᾖ κατωτέρας τοῦ περιεχομένου ἀξίας.

* *

Δίδοντες πέρας εἰς τὸ παρὸν «Βιομηχανικὸν Δελτίον μας» δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ προσθέσωμεν ὅτι οὐχὶ μόνον ὑπὸ τὴν ἔποψιν Καπνεμπόρου καὶ Καπνεργοστασιάρχου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν καλοῦ ὁμογενοῦς ὁ κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΤΑΛΙΟΣ ἐστὶν ἄξιος ἐιλικρινοῦς ὑπολήψεως, καθότι ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὀλίγων ἐκείνων ὁμογενῶν τῶν οὐδέποτε ἐννοούντων νὰ ἀρνηθοῦν τὴν ἡθικὴν καὶ ὑλικὴν αὐτῶν συνδρομὴν ὅσας προέκειται περὶ ἀγαθοεργοῦ καὶ κοινοφελοῦς τινος σκοποῦ.

Ὅπως μὴ ἐκληφθῶμεν ὡς ἀριστολογοῦντες ἀναφέρομεν ὀνομαστὶ τὰς σχολὰς τῆς γενεθλίου αὐτοῦ πατρίδος, τῆς Ξάνθης, εἰς ἃς ὁ φιλόμουσος οὗτος ὁμογενὴς χορηγεῖ ἐτησίως γενναίας πρὸς συντήρησιν αὐτῶν συνδρομάς. Ἐν τῇ ἀδόλῳ αὐτοῦ φιλογενεῖᾳ κατανοῶν πληρέστατα τὰ πρὸς τὴν γενεθλίον αὐτοῦ χώραν καθήκοντά του, ὁ Παναγιώτης Στάλιος δὲν ἔπαυσεν ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς ἡθικῆς τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ ἀναπτύξεως. Ὁ δὲ «Γραφικὸς Κόσμος» αἰσθάνεται ἰδιαίτεραν εὐχαρίστησιν ὁπότε παραδίδει εἰς τὴν δημοσιότητα τοὺς ἀξιεπαίνους χαρακτῆρας καὶ τὰς καλὰς πράξεις τοιούτων διαπρεπῶν ὁμογενῶν.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΟΜΙΣΤΑΙ ΕΝ Τῇ ΙΝΔΙΚῃ.

Τρεῖς μόναι φυλαὶ κέκτηνται τὸ δικαίωμα τοῦ παρέχειν ταχυδρόμους καὶ γραμματοκομιστάς ἐν τῇ Ἰνδικῇ· ἡ φυλὴ τῶν Τελίγκας, ἡ τῶν

Βελλάγερ καὶ ἡ τῶν Πολλί ἐξ ὧν αἱ τελευταῖαι δύο εἶναι ταμουλικῆς καταγωγῆς. Οἱ κομισταὶ ἐμπερικλείουσι τὰς ἐπισήμους ἐπιστολάς των εἰς μικρὰν θήκην ἐκ λευκοπαφύλου ἢ ἐκ ξύλου, τὴν ὁποίαν θέτουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των. Τρέχουσιν ἀκαταπαύστως καὶ δύνανται νὰ ὁδεύσωσι περίπου τριάκοντα μίλλια εἰς ὁ-

ΙΝΔΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ.

δεκα ὥρας. Ἡ ταχύτης αὕτη εἶναι ἐτι μᾶλλον ἀξία λόγου, καθότι ἡ πλησμονὴ τῆς ἄμμου ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἡ διάβασις τῶν ποταμῶν, καὶ ἡ θερμότης τοῦ κλίματος γίνονται εἰς τὸν ὁδεύοντα συνεχῶς ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα. Διὰ τοῦ ἐνὸς βραχίονος αὐτῶν κρατοῦσι βάκτρον, ἐν τῇ μιᾷ τοῦ ὁποίου ἄκρᾳ ὑπάρχει κρίκος, φέρων μικρὰ σιδήρεα κρεμάμενα. Ὁ πρὸς ἀλλήλα κρότος

τῶν σιδηρῶν τούτων ἐξαρκεῖ ν' ἀπομακρύνῃ τοὺς ὄφεις οἵτινες βρίθουσιν ἐν τῇ Ἰνδικῇ. Συνεχῶς δὲ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ φέρει ὑγρὸν πανίον, δι' οὗ ὁρροσίζει τὸ πρόσωπον.

Οἱ ταχυδρόμοι ὀνομάζονται, παρὰ τὴν ὁχθὴν τοῦ Κορομαντέλ, Ταπαλκάρερ, ἐκ τῆς λέξεως Ταπάλ, σημαίνουσης τὸ ταχυδρομεῖον.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΔΟΥΛΕΙΩΝ ΟΠΑΡΧΗΓΩΝ.

ΤΟ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟΝ

(Διήγημα Ἀλεξάνδρου Δουμά).

(Συνέχ. ἴδε τεύχος ΙΗ'. ἀριθ. 572.)

Β'.

Ἐν κομφῶ τινι θαλάμῳ πλουσίας κατὰ τὴν ὁδὸν Chaussée-d-Antin οἰκίας, νέα τις γυνὴ ὀκτὼ καὶ δεκαετῆς περίπου, μὲ βλέμμα γλυκὺ καὶ ἀγγελικόν, μὲ πρόσωπον λευκὸν καὶ ροδόχρουν, μαλθακῶς ἐπὶ τινος ἀνακλίντρου κειμένη, ἠκολούθει μὲ ὀφθαλμὸν ὀλίγον ἀνήσυχον, ὅλα τὰ κινήματα τοῦ συζύγου αὐτῆς, ὅστις ἔβαινε βραδέως διὰ τοῦ θαλάμου, κρατῶν τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους, τὸ μέτωπον ἔχων κατηφές καὶ σκεπτικόν.

Καὶ ἡ μὲν νέα γυνὴ καλεῖται Λουίζα· ὁ δὲ σύζυγός της... ἦν ὁ Ἀλφόνσος, ὅστις ἦλθε νὰ καθήσῃ πλησίον τῆς γυναικὸς του, ἥτις τῷ εἶπε μὲ τόνον φωνῆς ὀλίγον σοβαρὸν καὶ πλήρη χάριτος:

— Οὕτω λοιπὸν, κύριε, ἐγὼ μόνη ἀνεμνήσθην τῆς ἐπετείου τοῦ γάμου ἡμῶν ἡμέρας, καὶ ὅταν σὰς εἶπον—Ἀλφόνσε, σήμερον εἶναι ἡ 26 Ἰουνίου,—ἐθορηθῆθητε καὶ ὠχριάσατε, καὶ ἤρχισατε νὰ μετράτε κατὰ μῆκος καὶ κατὰ πλάτος τὸ δωμάτιον, χωρὶς νὰ μ' ἀποκριθῆτε.

— Συγχώρησον, Λουίζα μου, συγχώρησόν μοι, ἀλλὰ γνωρίζεις καλῶς ὅτι ἔχω στιγμὰς θλίψεως...

— Δὲν πρόκειται περὶ θλίψεως, τὸ πρωὶ ἦτο εὐθυμος, εὐτυχὴς, καὶ μόνη αὐτὴ ἡ λέξις...

— Θεέ μου, Λουίζα, πόσον ὀλίγον λοιπὸν μνημονικὸν ἔχεις;... Δὲν ἠξεύρεις ὅτι πρὸ τεσσάρων ἐτῶν, ἡ 26 Ἰουνίου ὑπῆρξε δι' ἐμὲ ἡμέρα ἀποφράς;

Εἰς τὴν ἐνθύμησιν ταύτην, ἡ Λουίζα ἔκλινε τὴν κεφαλὴν· δάκρυ κατέβρεξε τὰ βλέφαρά της, καὶ μετὰ θλίψεως εἶπεν:

— Ἔχεις δίκαιον... εἶμαι πόσον εὐτυχὴς ἐγὼ ὥστε λησμονῶ τοὺς παρελθόντας σου πόνους.

— Καὶ ἐγὼ ἐπίσης, Λουίζα, τοὺς λησμονῶ πλησίον σου· ποτὲ ὅμως, ποτὲ ἡ ἀπαίσιος αὕτη

χρονολογία δὲν μ' ἦλθεν εἰς τὴν μνήμην, χωρὶς νὰ δοκιμάσω ἐπώδυνον θλίψιν.

— Εἶναι πολὺ εὐτυχὴς, ἐκείνη! Πάντοτε τὴν ἀγαπᾷς, πάντοτε... περισσότερον ἀπὸ ἐμέ...

— Σὺ, Λουίζα μου, σὺ, εἶναι δυνατόν νὰ μὲ ἐλέγχῃς διὰ τὴν πρὸς τὴν δυστυχῇ Ὀλγαν ἐνθύμησιν ταύτην; Πιστεύεις ὅτι ὁ πρὸς σὲ ἔρωσ μου δύναται νὰ ᾔναι ἥττον βαθύς, ἥττον εἰλικρινής, διότι δὲν δύναμαι νὰ ἐνθυμηθῶ, ἄνευ θλίψεως, τὸν φορικῶδη θάνατον γυναικὸς, νέας καὶ ὡραίας ὡς σὲ, καὶ ἀγαπησάσης με, ὡς σὺ,

— ὦ! ὄχι! ὡς ἐγὼ, εἶπεν ἡ Λουίζα ρίπτουσα τοὺς βραχίονας αὐτῆς περὶ τὸν τράχηλον τοῦ συζύγου της· διότι ὁ ἔρωσ μου ὑπῆρξεν ἀπόρροια τῆς οδύνης σου. Κατὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπάνοδόν σου, ὅταν παρὰ τοῦ πατρός μου μοὶ παρουσιάσθης, πόσον ὠχρὸς ἦτο, πόσῃν τὸ βλέμμα σου ἐνδόμυχον ἐξέφραζε θλίψιν, ὥστε ἠσθάνθην ἐμαυτὴν καταληφθεῖσαν ὑπὸ συμπαθείας βαθείας, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ποτὲ ἀπὸ τὸν νοῦν μου δὲν ἔφυγες. Τὰ πάντα ἀπώλεσας, καὶ τὰ πάντα ἠθέλησα νὰ σοὶ ἀποδώσω. Ὅταν δὲ σ' εἶδα πόσον δυστυχῇ, καὶ φεύγοντα τὸν κόσμον, εἶπον κατ' ἐμαυτήν,—ὑπάρχει εὐτυχία, εὐτυχία ἄπειρος, ἱκανὴ νὰ παρηγορήσῃ τὸν ἀνθρώπον τοῦτον καὶ νὰ τὸν ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν ζωὴν,—καὶ ἤρχισα νὰ σ' ἀγαπῶ μὲ ὅλην μου τὴν ψυχὴν, μὴ περιμένουσα ἀπὸ σὲ εἰμὴ μίαν καὶ μόνην λέξιν, ἐν βλέμμα μόνον ἀντὶ ἔρωτος περιπαθοῦς, ἀντὶ ἀφοσιώσεως ἀπεριόριστου.

— Σιώπησον, Λουίζα μου, σιώπησον... μὴ μοῦ λέγεις ὅλην μου τὴν εὐτυχίαν! Διότι μοὶ φαίνεται ὅτι, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἡ καρδιά μου πληροῦται χαρᾶς, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν τὰ πάντα μειδιῶσι, πρὸς τὰς εὐχάς μου, τὸ τέρας τῆς εὐτυχίας ἔφθασε, καὶ θλίβομαι, ἀγαπητῇ μου. Ἐθεράπευσας τὴν πληγωθεῖσαν καρδίαν μου... πάντοτε εὐρίσκεται παρ' ἐμοί, ἐπιζητοῦσα τὸ βλέμμα μου, ζῶσα διὰ τῆς ζωῆς μου, ἀφοσιώσασα σαυτὴν εἰς τὴν εὐτυχίαν μου, καὶ φοβοῦμαι ἐνίστε μὴ δὲν δυνήθῃ νὰ σοὶ ἀποδώσω, ὅ,τι μοὶ δίδεις.

— ὦ! ὅσον δι' ἐμέ, ὅταν σὲ βλέπω νὰ μειδιᾷς, ὅταν βλέπω τὸ βλέμμα σου, γλυκὺ καὶ

τρυφερόν, ν' ἀτενίζῃ ἐπ' ἐμέ, ὅταν αἰσθάνωμαι τὴν χειρὰ σου ζητοῦσαν τὴν ἰδικήν μου, τίποτε πλέον δὲν ἐπιθυμῶ, ἀγαπῶ, ἀγαπῶμαι, εἶμαι εὐτυχής!

Κατ' αὐτὴν ἐν τούτοις τὴν στιγμήν ἡ τῆς μικρᾶς ταύτης αἰθούσης θύρα ἠνοιχθή, καὶ ὑπῆρέτης τις ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Ἀλφόνσον ὅτι κυρία τις ἐζήτει νὰ τῷ λαλήσῃ.

Ὁ Ἀλφόνσος ἐκπλαγείς, τῷ εἶπε νὰ τὸ ἐπαναλάβῃ.

— Μία κυρία, λέγεις; τί νὰ μὲ θέλει ἄρά γε;

— Καὶ εἶναι νέα, εἶναι ωραία... Ἰωάννη;

— Νέα, μάλιστα, κυρία· ωραία... εἶναι πολὺ ὡχρὰ.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ Ἀλφόνσος μειδιάσας, ωραίαν ἢ οὐσειδῇ, θὰ τὴν δεχθῶ ἐδῶ, ἐνώπιόν σου, Λουίζα μου. Ἄς εἰσέλθῃ, Ἰωάννη.

Μετὰ δύο στιγμᾶς, ἡ ξένη παρουσιάσθη ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τοῦ θαλάμου καὶ ἔστη ἀκίνητος.

Εἰς τὴν θέαν αὐτῆς ὁ Ἀλφόνσος ἀνωρθώθη φρίκης ἐκπέμψας κραυγὴν· ὁ ὀρθαλμός του ἔμεινεν ἀτενής, οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου του συνεταράχθησαν, καὶ ὡς κεραυνόβλητος ἐπὶ τῆς ἑδρας του ἐπανεπέσε.

Τὸ βλέμμα τῆς ἀγνώστου ἐκαρφώθη στιγμᾶς τινας ἐπ' αὐτοῦ· ἔπειτα τὸ μετέφερεν ἐπὶ τῆς Λουίζης, πλήρες μίσους καὶ πλήρες ὀργῆς. Τὰ ἡγανακτισμένα αὐτῆς χεῖλη ὑπνέωξε πικρὸν μειδίαμα καὶ προῦχώρησε βραδέως πρὸς τὸν Ἀλφόνσον.

— Μὴ πλησιάζῃς! εἶπεν οὗτος μὲ φωνὴν πνιγομένην καὶ ὡς παράφρων· ποία εἶσαι λοιπόν; Βλέπω ὄνειρον, καὶ σὺ εἶσαι φάντασμα;...

— Ἡσύχασε, ἐπανελάβεν ἡ ξένη μὲ μειδίαμα βεβιασμένον· μὴ ὁ νοῦς σου παραφέρεται; Μήπως πιστεύῃς ὅτι οἱ νεκροὶ ἐπανερχονται ἀπὸ τὸν τάφον;

— Καὶ ἡ φωνὴ ἡ ἰδία!... ἐφέλλιεν ὁ Ἀλφόνσος μετὰ φόβου παγεροῦ.

— Ναί, δὲν εἶναι ἀλήθεια; καὶ ἡ φωνὴ ἡ ἰδία, καὶ τὸ πρόσωπον τὸ αὐτό, ἀλλὰ δὲν θέλεις νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃς, διότι αὐτὸ θὰ ἐστενοχώρῃ τοὺς νέους σου ἔρωτας... Τὴν εἶχες λησμονήσει ἐντελῶς, τὴν γυναῖκα ταύτην, ἥτις σου ἐμ-

φανίζεται ἤδη ὡς συνειδότης ἑλεγχος!... Πόσῃ ἀνάγκῃν εἶχες ὥστε ἡ ἄβυσσος νὰ μὴν ἀναρρίψῃ τὰ θύματά της! Νέα ἔνωσις, νέα εὐτυχία, καὶ ἐκ τῆς ἀναμνήσεως λοιπὸν τῆς Ὀλγας τί ἔμεινε; τίποτε! τίποτε!...

— Ἡ Ὀλγα! ἡ Ὀλγα! ἐπανελάβεν ἡ Λουίζα μὲ φωνὴν σπαρακτικὴν.

Ἡ Ὀλγα ἐστράφη πρὸς αὐτήν· τὸ βλέμμα της ἔλαμπεν· εἶχεν ἐκδικηθῇ. Ὁ Ἀλφόνσος ἀπολιθωμένος, ἔμεινεν ἀκίνητος καὶ ἄφωνος, Ἡ Λουίζα ἐκλαίεν. Ἡ Λουίζα ἠννόησεν ὅτι τὸ πᾶν ἀπώλετο δι' αὐτήν.

— Ναί, ἡ Ὀλγα τὴν ὁποίαν ὁ θάνατος δὲν ἠθέλητε... Καὶ ὅμως δὲν ἦτο καλῆτερον ν' ἀπέβηντκα παρὰ νὰ ἔλθω νὰ ἀποσπάσω τὸν σύζυγόν μου ἀπὸ τὰς ἀγκάλας ἄλλης γυναικός!... Ναί, τὰ κύματα μ' ἐξέερριψαν ἐπὶ τοῦ παραλίου· γυνή τις μ' εὗρεν ἐκεῖ, μ' ἔφερεν εἰς τὸν οἶκόν της, καὶ αἱ φροντίδες της ἡδυνήθησαν νὰ μοὶ ἀποδώσωσι τὴν ζωὴν, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ λογικόν. Ἐν διαστήματι τριῶν ἐτῶν, παράφρων ἐπλανώμην ἐπὶ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης, καλοῦσα μὲ μεγάλας κραυγὰς τὸν σύζυγον, ὅστις ἐν τούτοις ἐπρόδιδε τὴν μνήμην μου, καὶ ὠρχίζετο εἰς ἄλλην τὸν ἔρωτα ὃν εἶχεν ὀρκισθῇ εἰς ἐμέ. Τίς οἶδεν ἂν ἐνθυμῆτο καὶ ὅτι εἶχα ζήσει, ὅτι τὸν εἶχα ἀγαπήσει, ὅτι εἶχα ἀποθάνει! Τέλος ἐπανῆλθον εἰς ἑμαυτήν, ἀνεκτησάμην τὸ λογικόν μου. Τρία ἔτη παθῶν καὶ θλίψεων, τρία ἔτη ὀλόκληρα δὲν ἴσχυσαν νὰ ἐξαλείψωσι τὸν ἔρωτά μου. Ἀναχωρῶ, φθάνω... καὶ οὔτε σύζυγον ἔχω πλέον, οὔτε ὄνομα! Ἄλλη κατέσχε τὴν θέσιν μου... ἄλλη ἡγαπήθη! Ἄ! δύνασθε νὰ εἰπῇτε ὅτι παράφρων ἀκόμη εἶμαι· ὅτι δὲν εἶμαι ἡ Ὀλγα Δυβάλ... Τίς μὲ γνωρίζει ἐν Γαλλίᾳ; Ἀπαρτίσατε τὸ ἔργον σας, Ἀλφόνσε, ἐκδιώξατέ με... Μὴ λάβετε δι' ἐμέ εὐσπλαγχνίαν... Ὑπέφερα ἤδη τόσα, ὥστε δὲν δύναμαι σχεδὸν νὰ ὑποφέρω πλειότερα.

Ὁ Ἀλφόνσος ἐκρυψε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς χεῖράς του. Ἡ Λουίζα ἀνατετραμένη ἐπὶ τῆς ἑδρας της ἔχυνε πικρὰ δάκρυα.

— Καὶ οὔτε λέξιν καὶ... ἐπανελάβεν ἡ Ὀλγα μετὰ πικρίας. Ἄ! πλήρης εἶναι ὁ θρίαμβός

σου, Λουίζα. Ὁ Διβάλ βλέπων με δὲν ἠθάνθη παρὰ φρίκην! Ἡ καρδία του καταρᾶται τὴν ἐπιτροπὴν μου! σὲ ἀγαπᾷ, σὲ . . . καὶ ὅμως κλαίεις. Ἀ! ἐγὼ πρέπει νὰ κλαίω δάκρυα αἵματος, ἐγὼ, τὴν ὁποίαν ἀπωθεῖ, ἐγὼ τὴν ὁποίαν μιτεῖ!

Ὁ Ἀλφόνσος ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν· ἡ ὠχρότης του ἦν πελιδνή. Ἡτένισεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὰς δύο γυναῖκας αἵτινες ἦσαν ἐνώπιόν του· τὴν γλυκεῖαν καὶ δειλὴν του Λουίζαν, καταβεβλημένην ὑπὸ τῆς ὀδύνης, καὶ τὴν Ὀλγαν, ἀγέρωχον καὶ φιλέκδικον· ἔπειτα δ' εἶπε με φωνὴν ὑπόκωφον καὶ βραδεῖαν:

— Ὑποφέρεις, Ὀλγα . . . καὶ ἐν τούτοις εἶσαι ἄδικος καὶ σκληρά. Τρία ὀλόκληρα ἔτη με προσεκάλεις . . . τρία σὲ ἐκλαυσα ὀλόκληρα ἔτη. Τότε ἄγγελός τις μ' ἐνεφανίσθη καὶ τὴν χειρὰ του μ' ἔτεινε. Μ' ὤμίλησε περὶ εὐτυχίας, καὶ εἰς τὴν λέξιν ταύτην, ἣν εἶχον ἀπομάθει, ἐσκίρτησεν ἡ καρδία μου καὶ τὸν ἠγάπησα! ὡς ἀγαπᾷ τις ἐκεῖνον ὅστις τὸν σύρει ἀπὸ τὴν ἄβυσσον! . . . Σήμερον σ' ἀνευρίσκω, καὶ ἄλλα με δεσμεύουν καθήκοντα. Μὲ κατηγορεῖς διὰ τὸν φόβον μου! Ἀ! πιστεύσον με δὲν πάσχω δι' ἐμαυτὸν, δι' ἐμαυτὸν δὲν τρομάζω!

— Τὸ ἤξεύρω, τὸ ἤξεύρω . . . δι' αὐτὴν φοβεῖσαι, δι' αὐτὴν ὑποφέρεις.

— Λοιπὸν, ναί, ἐπανέλαβεν ὁ Ἀλφόνσος παροξυνθεὶς ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ τῆς Ὀλγας ἐγωῖσμοῦ, ναί, δι' αὐτὴν ὑποφέρω, διὰ τὴν πτωχὴν μου Λουίζαν! Δι' ἐμαυτὸν ἀδιάφορον . . . ἡ εὐτυχία μου ἐξηφανίσθη. Μεταξὺ τῶν δύο ὑμῶν τεθειμένος, μέλλον δὲν δύναμαι πλεόν νὰ ἐλπίσω. Αὐτὴν ὅμως ἥτις μ' ἀφιέρωσε τὴν ζωὴν της, αὐτὴν ἥτις μ' ἔδωκεν ὅλον αὐτῆς τὸν ἔρωτα, ἥτις ἀνέθετο ἐν ἐμοὶ πάσας αὐτῆς τὰς ἐλπίδας, αὐτὴν θρηνῶ, δι' αὐτὴν κλαίω! ὦ! συγχώρησον, συγχώρησόν μοι, Λουίζα μου!

Καὶ λέγων τὰς λέξεις ταύτας ἔπесε γονυκλίτης ἐνώπιον τῆς Λουίζας καὶ ἔλαβε τὰς δύο τῆς χειρας, τὰς ὁποίας κατέβρεξεν ἀπὸ δάκρυα, ἐπαναλαμβάνων «συγχώρησόν με!»

Ἡ Ὀλγα ὠχρίασε καὶ ἐψιθύρισε:

— Ποτὲ οὕτως δὲν μ' εἶχες ἀγαπήσει!

— Σ' εἶχα ἀγαπήσει . . . ὦ! καὶ πολὺ μά-

λιστα! Διότι εἰς διάστημα ἑξαμηνίας ὅλης συμβιώσεως ὑπῆρξες τυραννικὴ καὶ πλήρης ἐγωῖσμοῦ, καὶ ἐγὼ ἐτύφλωτον πρὸς τοῦτο· ὅπως τὸ ἐννοήσω δὲ ἀπρητεῖτο νὰ γνωρίσω ὅλην τῆς Λουίζης τὴν ἀπροσίωπιν. Σ' ἠγάπησα! διότι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν σ' ἔχασα, ἐδέησε νὰ μὲ κρατήσουν δεδεμένον ἐπὶ τῆς κλίνης μου, διὰ νὰ μ' ἐμποδίσωσι τοῦ νὰ σ' ἀκολουθήσω εἰς τὰ κύματα! Σ' ἠγάπησα! διότι τώρα τρία ὅλα ἔτη ἀπέκρουσα πᾶσαν ἄλλην ἐπιθυμίαν, περιοριθεὶς μόνον εἰς τὸ νὰ σὲ θρηνῶ! Ἀλλὰ τότε ἡ Λουίζα ἐνεφανίσθη· ἡ Λουίζα μ' ἐλάλησε περὶ σοῦ, ἐκλαυσε μετ' ἐμοῦ. Ἡ Λουίζα ἀπὸ ἐνὸς ἤδη ἔτους σύζυγός μου, μ' ἀφιέρωσε καὶ τὴν ψυχὴν της καὶ τὴν ζωὴν της. Ἦτο νέα, ἦτον ὠραία, καὶ ὤφειλε ν' ἀγαπήτῃ τὸν κόσμον· ἀλλὰ τὸν ἀπηνήθη πρὸς χάριν μου· ἀπηνήθη αὐτὴ ἑαυτὴν, ὅπως ἴδῃ ἐμὲ εὐτυχῇ . . . καὶ θέλεις, προδότης καὶ ἀχάριστος, νὰ τὴν ἀπωθήσω σήμερον; Θέλεις ν' ἀποδώσω μῖσος ἀντὶ ὅλης τῆς εὐτυχίας, ἣν μοὶ παρέσχεν! ὦ! ὄχι, ὄχι . . . δὲν δύνασαι παρὰ νὰ μᾶς κλαίης!

— Νὰ σᾶς κλαίω; . . . Καὶ ἐγὼ! ἐγὼ! εἶμαι καταδικασμένη λοιπὸν, νεκρὰ καὶ ζῶσα συγχρότως, νὰ θεωρῶ τὴν εὐτυχίαν σας; Ὀφείλω ἄχολος καὶ ἄφωνος, ἄνευ ὀνόματος, ἄνευ χαρᾶς ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, νὰ κρύπτωμαι καὶ νὰ σᾶς ἀφίνω ν' ἀπολαμβάνητε ὅλα τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα μοὶ ἀφαιρέσατε; Ἠλπίσατε λοιπὸν ὅτι ἤθελα φοβηθῇ τὸν θόρυβον τὸν ὁποῖον ἐκάμετε, ὅτι ἤθελα ἀφήσει εἰς τὴν γυναῖκα ταύτην καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν θέσιν μου ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ συζύγου μου! Οἱ νόμοι τῆς Γαλλίας θὰ μ' ἀποκρούσουν ὅταν παρουσιασθῶ καὶ διακηρύξω τὰ δίκαιά μου καὶ διώξω ἐκείνην ἥτις ἀφήρπασε τ' ὄνομά μου;

— Ἔστω λοιπὸν, εἶπε μετ' ἀγανακτήσεως ὁ Ἀλφόνσος, ἀφοῦ εἶσαι ἄσπλαγχνος πρὸς αὐτὴν. ἄσπλαγχνος θὰ ἦμαι καὶ ἐγὼ πρὸς σέ. Ναί, οἱ νόμοι θὰ σ' ἀποκρούσουν, διότι δὲν σὲ γνωρίζω! διότι ὅλοι γνωρίζουν ὅτι ἀπέθανες! Αἱ ὑποσχέσεις μου ὡς συζύγου εἶχον διαλυθῇ . . . ἡμην ἐλευθερος, τίς δύναται λοιπὸν νὰ μὲ καταδικάσῃ;

— Ἀ! θὰ τολμήσῃς!

— Δὲν σὲ γνωρίζω!

— Ἐστὼ λοιπόν· ἐδῶ ὑπάρχει ὁ πόλεμος, ἀλλὰ πόλεμος ἄσπονδος, ἀδιάλλακτος! Θὰ εἴπῃς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ὅτι εἶμαι ραδιοῦργος, ὅτι ψεύδομαι, ἀναισχύντως, ἄνευ συνειδήσεως, θὰ ἀτιμᾷς τὴν γυναικα, τὴν ὁποῖαν ἐνυμφεύθης ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων! Ἐστὼ! ἀλλὰ συλλογίσθητι ὅτι θὰ προσκληθῶν καὶ μάρτυρες, ὅτι θ' ἀποδείξω ὅτι εἶμαι, αὕτῃ καὶ ὅχι ἄλλῃ, ἡ Ὀλγα-δὲ-Μόρτο, ἡ σύζυγος τοῦ Ἀλφόν-

σου Δουβάλ, καὶ ὅτι τότε ὁ νόμος θὰ ἀποφανθῇ ὑπὲρ ἐμοῦ. Μέχρις ἐκείνου, θὰ σᾶς ἀκολουθῶ βῆμα πρὸς βῆμα! ὡς φάντασμα θὰ τρέχω κατόπιν σας! πανταχοῦ θὰ φωνάζω. — Ἡ Ὀλγα ζεῖ, ἡ Ὀλγα ἐγὼ εἶμαι! Εἶμαι ἡ γυνὴ τοῦ καὶ μ' ἐξεδίωξε καὶ μ' ἀπέβαλεν! Εἶμαι ἡ γυνὴ τοῦ καὶ ἀνάνδρως μὲ ἀπηνήθη! ὦ! βλέπεις, Ἀλφόνσε, καὶ ἂν μέλλῃς ἐκ τούτου ν' ἀποθάνῃς, δὲν θὰ παραιτήσω τὴν ἐκδίκησίν μου.

[τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές].

ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΡΥΤΑΙ ΑΥΤΗΣ

Οὐδείς βεβαίως ἐλησμόνησε τὴν πυρετώδη ἐκείνην τοῦ Γαλατᾶ περίοδον καθ' ἣν καθ' ἐκάστην μία συνιστάτο τραπεζητικὴ ἐταιρεία ἐφοδιάζουσα τὸ δημόσιον διὰ μεγαλοπρεπῶν τινῶν τίτλων φερόντων τὸ ὄνομα αμετοχῶν — actions — καὶ ἐχόντων τὴν μαγικὴν ἐνέργειαν τοῦ μεταβάλλειν τὴν χρηματικὴν τοῦ δημοσίου περιουσίαν εἰς ... χαρτίνην. Οὐδόλως διστάζομεν νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ Γαλατᾶς διήγαγεν ἐπὶ τινα χρόνον ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν πυρετοῦ οὕτως σφοδροῦ ὥστε ἐβλεπεν ἐκτυλισσομένας πρὸ τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ γοητευτικὰς εἰκόνας καὶ ὑφίστάμενος ἐν εἶδος γοητείας — ὁμοίᾳς ἐκείνης ἣν ὑφίστανται οἱ ποιοῦμενοι χρῆσιν τοῦ Χασσὶς Ἰνδοῖ — οὐδόλως ἡδύνατο νὰ ἴδῃ τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἀληθῆ καὶ πραγματικὴν αὐτῶν ὄψιν, πλὴν ἐβλεπε μεγαλοπρεπῆ καὶ ἡγεμονικὰ μέγαρον ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπῆρχον παρὰ ἀχρύρινοι χωρικῶν καλύβαι καὶ ὠνειρεύετο κολοσσαῖα κέρδη ἐκεῖθεν ὁπόθεν — ἂν δὲν διετελεῖ ὑπὸ τὴν ναρχωτικὴν τῆς γοητείας ἐπίδρασιν — ζημίας καὶ μόνον ζημίας θὰ ἀνέμενεν.

Ἐνθουσιῶν καὶ μεθύων λοιπόν ὁ Γαλατᾶς ἡγόραζεν ἀσκέπτως τὰς μετοχὰς τῶν τραπεζητι-

κῶν τούτων καταστημάτων, ἀδιαφορῶν ἂν ἔπραττε τοῦτο εἰς τιμὴν διπλασίαν καὶ τριπλασίαν τῆς τιμῆς τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν ἐκδόσεως.

Ἄλλ' ἕκαστον ὄνειρον ἔχει καὶ τὸ τέρας αὐτοῦ εἶπε μέγας τις ποιητής. Ἐτυχές ποτε, φίλτατε τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» ἀναγνώστα, κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἐπικαταράτων ἐκείνων Ἀποκρέω — ὥς λίαν καταλλήλως γάλλος τις συγγραφεὺς ἀπεκάλεσε αφθίσιν τοῦ βαλαντίου καὶ τῆς ὑγείας — νὰ διέλθῃς μίαν ἑσπέραν εὐωχίας καὶ διασκεδάσεων καὶ ἐξοδεύσας καὶ τὸ τελευταῖόν σου πεντάριον ἀφυπνισθεὶς τὴν ἐπιούσαν; Ὑπὸ ποίας ἐντυπώσεις τότε διατελεῖς; Ἡ ζωὴ σου, ἣν ἀφ' ἑσπέρας δὲν θὰ ἀντήλλασες οὔτε ἀντὶ μιᾶς περιουσίας Κροίσου, σὲ φαίνεται νῦν ἀηδὴς καὶ εἶσαι ἑτοιμὸς νὰ τὴν πωλήσῃς καὶ δωρεὰν ἀκόμη. Ἀπευθύνεις εἰς ἑαυτὸν νῦν τὴν ἐρώτησιν: διατί ὑπάρχω; καὶ τί ἐκ τῆς ζωῆς ταύτης τῆς πλήρους βασάνων καὶ λυπηρῶν περιπετειῶν καταλαμβάνω; Τὰ πάντα τέλος ἄπερ πρὸ 42 ὥρῶν ἐφαίνοντο ἐρυθροῦ χρώματος σὲ φαίνονται νῦν μέλανα καὶ ζοφερά. Εὐρίσκεισαι ἐν ἐνὶ λόγῳ ὑπὸ τὸ κράτος ἐντελοῦς ἀπελπισίας καὶ εἶσαι ἑτοιμὸς νὰ ριφθῇς καὶ εἰς αὐτὸν ἀκό-

μη τοῦ Νιαγάρα τὸν φρικώδη χεῖμαρρον ἂν εὐρίσκετο κυλιόμενος ἐνώπιόν σου . . .

Εἰς τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς θέσιν, ἄνευ οὐδεμιᾶς παραλλαγῆς, εὐρέθη καὶ ὁ Γαλατᾶς μας ὁπότε παρῆλθον τὰ ὄνειρα, ὁπότε παρῆλθον αἱ γοητευτικαὶ ἐκεῖναι ὀπτασίαι καὶ ἐπῆλθεν ἡ ἀμείλητος . . . πραγματικότης. Παγεράν ἡθάνθη φρικίαςιν διαδραμοῦσαν τὸ τῶμα αὐτοῦ, ὁπότε εἶδεν ὅτι τὰ κομψῶς λιθογραφημένα καὶ ἐκτετυπωμένα ἐκεῖνα χαρτῖα δι' ἃ εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην ὅπως παρὰ τοῦ φίλου μας τοῦ κ. Σταματιάδου ἀγοράτῃ σιδηρᾷ τοῦ Βερτέϊμ χρηματοκιβώτια ὅπως ἀσφαλέστερον τὰ φυλάττῃ, οὐδεμίαν ἢ σχεδὸν οὐδεμίαν εἶχον πλέον ἀξίαν. Ἡ ἀποθάρρυνσίς του ὁμῶς ἦτον ὑπερβολικὴ, ὡς ὑπερβολικὴ ἐπίσης ἦτον ἄλλοτε καὶ ἡ αἰσιοδοξία του.

Φρονοῦμεν ὅτι καὶ ὁ ἐπιδεξιώτερος τῶν ἡθιχολόγων δὲν θὰ δυνηθῇ ποτὲ νὰ ἀναλύσῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ δημοσίου τῆς ἡμετέρας πρωτεύουσας· ἔχει τὸ παράδοξον σύστημα νὰ ἀπελπίζεται καὶ αἰσιοδοξῇ ἐναλλάξ, ἀκαριαίως ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν μεταβαίνων κατάστασιν.

Ὡς πιστοὶ ὁμῶς καὶ ἀμερόληπτοι χρονικογράφοι τῆς οἰκονομολογικῆς ταύτης κινήσεως, ὀφείλομεν νὰ εἰπώμεν ὅτι μεταξὺ τῶν κατόχων τῶν μετοχῶν τῶν διαφόρων τραπεζητικῶν καταστημάτων οὗς οὕτως καίριως ἐπληξεν ἡ ἐπελθοῦσα οἰκονομικὴ κρίσις, ὑπῆρξαν καὶ τινες οἵτινες οὐδέποτε ἀπώλεσαν τὰς ἐλπίδας αὐτῶν, καὶ οἵτινες ἐφαίνοντο μεγίστην περὶ τῆς ἀξίας τῶν μετόχων αὐτῶν ἔχοντες ἰδέαν, οἱ αἵτινες δὲ οὗτοι ἦσαν ἐκεῖνοι ὧν οἱ τίτλοι ἔφερον ἐπὶ κεφαλῆς τὰς λέξεις:

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Οἱ κάτοχοι τῶν τίτλων τούτων ἐγνώριζον ὅτι Τράπεζα ἔχουσα ὡς διευθυντὰς αὐτῆς οὕτως πολυτίμου ἱκανότητος, ὅτι ἐταιρεία ἀριθμοῦσα μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ διοικητικοῦ αὐτῆς συμβουλίου πεπειραμένους οἰκονομολόγους οὐχὶ μόνον ἐν τῷ στενῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως κύκλῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Εὐρώπῃ εἰλικρινοῦς ἀπολαύοντας ὑπολήψεως, ὅτι τραπεζητικὴ ἐταιρεία διατελοῦσα ὑπὸ τὴν νομίμονα διέθουνσιν ἄν-

δρῶν οἷοι ὁ ΚΟΡΩΝΙΟΣ, ὁ ΣΥΓΓΡΟΣ καὶ ὁ ΣΚΟΥΛΟΥΔΗΣ οὐδέποτε διατρέχει τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ ἴδῃ τὰ χρηματικὰ αὐτῆς κεφάλαια ἐλαττωματικῶς διαχειριζόμενα, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ρίπτεται εἰς παρακεκινδυνευμένας καὶ ἀσυνέτους κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις.

Ὑπάρχει εἰς Ἑλλήν οἰκονομολόγος περὶ οὗ δύνатаί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἀνεκάλυψε τὴν λυδίαν τῆς κερδοσκοπίας λίθον· εἰς τινὰς τῶν ἐπιχειρήσεων αὐτοῦ ἐστὶν ἀπιστεύτως τολμηρὸς, ἐνῶ εἰς ἑτέρας ἐπιδείκνυσι προφανῇ δειλίαν. Ἐννοεῖ δηλονότι νὰ ᾗ εἰς τῶν κυριωτέρων μετόχων πάσης οἰκονομολογικῆς ἐπιχειρήσεως ἣν φρονεῖ ὅτι παρέχει ἐγγέγραφα ἀσφαλείας, ἐνῶ ἀρ' ἑτέρου δὲν ἐννοεῖ νὰ συμμετάσχη οὔτε κατὰ μίαν δεκάραν — ἔστω καὶ χαλκίνην — εἰς ἑτέρας ἐπιχειρήσεις εἰς ἃς δὲν δύναται νὰ παράσχη ἐπαρκῆ ἐμπιστοσύνην. Προικισθεὶς ὑπὸ τῆς φύσεως δι' ἐκτάκτου νοημοσύνης, ἐχρησιμοποίησε πάντοτε ταύτην λίαν ἐπιτυχῶς ὑπὲρ τῶν καταπληκτικῶν — διὰ τὴν πόλιν μας — ἐκείνων οἰκονομολογικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν αἷς συμμετέσχε. Ἐν τῇ ἐξόχῳ αὐτοῦ διορατικότητι κατενόησεν ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολις κατήντησε λίαν στενὴ δι' αὐτὸν, ὅτι εἶχεν ἀνάγκην εὐρυτέρου κύκλου ἐνεργείας, ἀνεωτέρας κερδοσκοπικῆς ἀτμοσφαιράς ὅπως ἐπιδιώξῃ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν οἰκονομολογικῶν σχεδίων του, διό μετέφερε τὸ κέντρον τῆς ἐνεργείας του εἰς τὴν πόλιν τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων, εἰς τοὺς Παρίσιους. — Τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου τούτου δὲν ἔχομεν φρονοῦμεν ἀνάγκην νὰ τὸ εἰπώμεν, τὸ ἐμάντευσαν πιστεύομεν οἱ ἀναγνώσταί μας· ὁ ἔξοχος οὗτος καὶ διὰ πάντας δημοτικὸς οἰκονομολόγος εἶναι ὁ:

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΩΝΙΟΣ (1).

Ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τοῦ νοήμονος τούτου διευθυντοῦ διατελοῦσα καὶ τὴν γενικὴν αὐτῆς πόρεϊαν κατὰ τὰς διατάξεις τῶν λοιπῶν ἐπίσης συνετῶν αὐτῆς διαχειριστῶν ρυθμίζουσα ἡ « Τράπεζα Κωνσταντινουπόλεως » ἦτο φυσί-

(1) Προσεχῶς θέλομεν δημοσιεύσει τὴν εἰκόνα τοῦ δημοφιλούς τούτου οἰκονομολόγου.

κόν, λίαν φυσικόν μάλιστα, ὅτι ἤθελε καταλάβει τὴν μᾶλλον ὑπέροχον μεταξὺ πάντων τῶν τῆς ἡμετέρας πρωτεύουσας τραπεζητικῶν καταστημάτων θέσιν, ὅτι ἡ νοημονεστέρα καὶ ἐπιτυχέστερα τῶν χρηματικῶν αὐτῆς κεφαλαίων θὰ ἐγένετο διαχείρησις καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους μόλις παρερχομένης τῆς πρώτης ὁρμῆς τῆς κρίσεως, ἥτις κατ' ἀνάγκην ἐπληττε καὶ αὐτήν, θὰ ἀνέκυπτε θαλλερωτέρα καὶ λαμπροτέρα ἢ ποτε· ἡ δὲ ἀξία τῶν μετοχῶν αὐτῆς — τὸ βαρόμετρον τοῦτο τῆς καταστάσεως πάσης Τραπεζῆς — ἤθελε διπλασιασθῇ ἅμα ὡς μικρά τις τῆς καταστάσεως ἐπήρχετο βελτίωσις. Καὶ πράγματι αἱ μετοχαὶ τῆς Τραπεζῆς ταύτης δι' ἐκάστην τῶν ὁποίων ὁ κάτοχος ἐμέτρησεν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἑταιρίας 6 μόνον λίρας τιμῶνται σήμερον 9 σχεδὸν λίρας ἐκάστη, ἀφοῦ ἐπὶ 8 ὁλόκληρα ἔτη ὁ κάτοχος αὐτῆς ἐπληρώθη παρὰ τῆς Τραπεζῆς τόκους καὶ παχέα κερδομερίσματα.

Ἀρκεῖ ὅπως ρίψῃ τις ἐν βλέμμα εἰς τὴν ἔκθεσιν ἣν ὁ διαχειριστὴς τῆς Τραπεζῆς ταύτης ἀνέγνωσε κατὰ τὴν τελευταίαν γενικὴν τῶν μετόχων αὐτῆς συνέλευσιν, τῇ συνελθούτῃ κατὰ τὸν ἀπρίλιον τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ὅπως κατανοήσῃ ὅποια θαυμάσια ἀποτελέσματα δύνανται νὰ ἐπιτελεσθῶσιν, ἔστω καὶ ἐν τῷ στενῷ τῆς ἡμετέρας πόλεως κύκλῳ, ὁπότε ἡ διαχείρησις μεγάλων χρηματικῶν κεφαλαίων ἐστὶν ἐμπιστευμένη εἰς ἀνθρώπους ὑγειοῦς κρίσεως καὶ ἐπαρκoῦς οἰκονομολογικῆς πείρας. Δὲν ὁμιλοῦμεν ἡμεῖς, ὁμιλεῖ ἡ τελευταία τοῦ διαχειριστοῦ τῆς Τραπεζῆς ταύτης ἔκθεσις· ὁμιλεῖ τὸ σημαντικὸν ποσὸν τῶν 130,066,62 λιρῶν τῶν κερδῶν ἃτινα ἐν διαστήματι μόνον τοῦ τελευταίου ἔτους ἡ «Τράπεζα Κωνσταντινουπόλεως» ἐποίησατο. Καὶ εὐγλωττότερον πάντων τούτων ὁμιλεῖ τὸ ἐκ γρ. 67. 25 μέρισμα ὅπερ ὁμοῦ μετὰ τοῦ τόκου εἰς τοὺς μετόχους αὐτῆς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διένειμεν.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ «Τράπεζα Κ]πόλεως» ἔσχε τὸ ἀτύχημα νὰ ἀπώλῃσῃ ἓνα τῶν πολυτιμοτέρων αὐτῆς ἰδρυτῶν καὶ διευθυντῶν τὸν ἀείμνηστον ANTONION BLAISTON, ὅστις τοσαύτας διὰ τῆς συνέσεως καὶ ὁρθῆς αὐτοῦ κρί-

σεως εἰς τὴν Τράπεζαν παρέσχευεν ἐκδουλεύσεις· τὴν σπουδαίαν ὅμως ταύτην ἀπώλειαν ἀνεπλήρωσε διὰ τῆς πανθομολογουμένης ἐμβριθείας, καὶ τῆς πολυτίμου ἱκανότητος ἑτέρου προσώπου, ὅπερ μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ αὐτῆς συμβουλίου νῦν ἀριθμεῖ, τοῦ κ. ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ. Γνωστὸν δὲ ὅτι τὸ διοικητικὸν τῆς Τραπεζῆς ταύτης συμβούλιον διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην Προεδρείαν τοῦ σεβαστοῦ καὶ μεγατίμου ἐκείνου ὁμογενοῦς οὔτινος τὸ ὄνομα καὶ μόνον ἐστὶ πολῦτιμος διὰ τὰ συμφέροντα τῶν μετόχων αὐτῆς ἐγγύητις, τοῦ πάντοτε ὀξύνους ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΖΑΡΙΦΗ.

Λίαν φιλοπόνως ἐπίσης ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Τραπεζῆς ταύτης ἡργάσθη καὶ ἐργάζεται ὁ διαχειριστὴς αὐτῆς κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, ἐξεικονίζων λίαν πιστῶς τὴν χιακὴν ὀξυδέρκειαν καὶ λίαν πολῦτιμα ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ἐπιδείξας προσόντα.

Δύο μόνον ὀνόματα ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Τραπεζῆς ταύτης ἔχομεν νὰ μνημονεύσωμεν καὶ ὀδοῦμεν τέρμα εἰς τὸ αὐτοὶ οἰκονομολογικὸν τοῦτο δακτύλιον μας· τὰ ὀνόματα ταῦτα εἰσὶ τὰ τῶν ἰσολογιστῶν τῆς Τραπεζῆς κ. κ. Ἀντωνίου Δαμασκηνοῦ καὶ Ἀθανασίου Σημηριώτου, οἵτινες λίαν ἀξιέπαινον πράγματι ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων τῶν ἐπεδείξαντο πάντοτε ζῆλον.

* * *

Ἐν μόνον ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν εἰς τὰ ἀνωτέρω· Δὲν ἡμεθα φανατικοί· πλὴν δὲν δυνάμεθα καὶ νὰ μὴ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ «Τράπεζα τῆς Κωνσταντινουπόλεως» εἶναι τὸ μόνον τραπεζητικὸν τῆς πόλεως ἡμῶν κατάστημα ὅπερ οὕτως ἂν θῇ ἂν διανύει περίοδον· ἡ δὲ «Τράπεζα Κωνσταντινουπόλεως» ἀποκλείσκει κὼς ὑπὸ ὁμογενῶν διευθύνεται.

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΟΙ ΔΑΝΕΙΣΤΑΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΕΥΛΑΝ.

Ἄφοῦ ὁ δανειστής ἐξαντλήσῃ πλέον πάντα τὰ συνήθη μέσα πρὸς πληρωμὴν τοῦ ὀφειλομένου εἰς αὐτόν, πορεύεται εἰς τοῦ ὀφειλέτου ἔχων ἀνὰ χεῖρας νεογαλακτίδος φύλλα, φυτοῦ ὀηλητηριώδους, καὶ ἀπειλεῖ ὅτι, ἂν ἀμέσως δὲν πληρωθῇ φονεύεται. Ἄλλ' οὐδέποτε ὁ δανειστής δὲν περιῆλθεν εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀπειλήν του· διότι ὁ ὀφειλέτης, φρίττωγ εἰς τὴν θεάν τῶν φύλλων τῆς νεογαλακτίδος, ἐξοφλεῖ ἄνευ ἀναβολῆς καὶ ἐκ παντὸς τρόπου· πωλεῖ τὴν οἰκίαν του, ἢ, ἂν οὐδένα ἄλλον ἔχῃ πόρον, πωλεῖ ἐν τῶν τέκνων του. Ἄλλ' ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ ὀφειλέτης φροντίζει τόσον πολὺ περὶ τῆς ζωῆς τοῦ δανειστοῦ; ὄχι· ἀλλ' ὑπάρχει νόμος τις παρὰ τοῖς Κεῦλανοῖς καταδικάζων εἰς βαρεῖας ἀποζημιώσεις τὸν καταστάντα αἷτιον αὐτοχειρίας ἑαυτοῦ. Δύναται ἤδη ἕκαστος νὰ λάβῃ ἰδέαν πόσον ἐπιβλαβεῖς εἰσιν αἱ συνέπειαι τοιοῦτου νόμου. Διότι, ἀπειλῶν ὅτι θὰ φονευθῇς, ἐπιτυγχάνεις πᾶν ὅ,τι θέλεις, καὶ φονευθεὶς μεγάλην βλάβην δύνασαι νὰ φέρῃς εἰς τὸν ἐχθρόν σου.

(Ἐκ τῆς Ἱστορ. τῆς Κεῦλαν).

* *

ΚΡΙΣΙΣ ΕΓΦΤΗΣ.

Πολλοὶ ἐπίστευσαν ὅτι ἡ ποίησις συνίσταται εἰς τὸ ποσὸν τῶν συλλαβῶν καὶ ὀπλισθέντες διὰ τῆς ὑπομονῆς τοῦ μετρεῖν, ἐτύπωσαν τόμους ὀγκώδεις ἰάμβων, τοὺς ὁποίους οὐχὶ ἀναγινώσκουσιν, ἀλλὰ κατατρώγουσιν οἱ ποντικοί. Εἰς τῶν ἀστέων τούτων στιχοιργῶν παρεκάλεσε τὸν ἰταλὸν ποιητὴν Φρουγώνην νὰ ἐξετάσῃ δύο ἄσμάτια αὐτοῦ, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἔχοντα θέμα, καὶ νὰ τῷ εἴπῃ ποῖον νὰ δημοσιεύσῃ. Ἄλλ' ὁ Φρουγώνης ἀναγνούς τὸ πρῶτον μόνον, τὸν ἐ συμβούλευσε νὰ δημοσιεύσῃ τὸ ἄλλο.

Λύσις τοῦ ἐν τῷ Ε'. Τεύχει Γρίφου.

Μουσικὸς Γυμνασιακὸς Σύλλογος ἡ «Γλαυξ»

— Λύτης, μόνῃ ἡ κυρία Ν. Δεσπουνιάνου.

Λύσις τοῦ Β'. αἰνίγματος.

ΘΡΗΝΟΣ—ΡΙΝΟΣ.

— Λύται, οἱ κκ. Κ. Εὐρυβιάδης, Α. Κουρεύς.

Λύσις τοῦ Γ'. αἰνίγματος:

Τὸ στοιχεῖον Α.

Λύσις τοῦ τετάρτου αἰνίγματος

ANNA—MANNA.

Τῆς Θεοτόκου ἡ μήτηρ ἠξεύρω
ὅτι ἐλέγετο, Μάκαρε, "Α ν ν α,

Πλὴν δυσκολεύομαι λίαν νὰ εὕρω
τί σχέσιν εἶχε μ' ἐκείνην τὸ μ α ν ν α.

Η. Μακαρονᾶς.

ΑΙΝΙΓΜΑ Ε.

Σ' τὰ δάση τὰ βαθύσκια
ὅπου σιγὴ βαθεῖα
Εἰς τὰς κοιλάδας τὰς τερπνάς
καὶ ὅπου ἐρημία
ὅπου τὸ ὕδωρ ρύακος
ὥς ὄφρις διαρρέει
καὶ μὲ γλυκὺν κελαρισμὸν
ὑπὸ τὰ χόρτα ρέει
τὸ ἐμπαθὲς ὅπου πτηνὸν
τὸ φίλτρον του φωνάζει
κ' εἰς τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ
περιπαθῶς στεναίνει
ἐκεῖ ποθῶ τὰ βέλη μου
πάντοτε νὰ τανύω
ἐκεῖ ποθῶ τὸν βίον μου
μόνη νὰ διανύω·
πόσον μ' ἀρέσκουν τῆς αὐγῆς
τοῦ νεαροῦ Μαίτου
τὰ ἄνθη, πρὶν ἢ ἰδῶσι
τὸ φῶς λαμπροῦ ἡλίου!
Τρομάζω πλὴν καὶ δειλιῶ
μήπως πατήσω ἱα
διότ' ἀπὸ τὰ δάση μου
θὰ ζῶ ἐν τῇ Καρίᾳ
τὴν δὲ ὑστάτην μου πνοὴν
θ' ἀφήσ' ἐν τῷ πελάγῃ
ὅπου πολλοὺς ἐκ τῶν θνητῶν
ἀπελπὶς ἔρωσ ἄγει.

Ν. Κ. ΜΑΚΑΡΟΣ.